

Situační analýza Hodonína

Demografické informační centrum, o.s.

Praha, říjen 2011

Analýza byla zpracována v rámci projektu „Situační analýzy v lokalitách vybraných v roce 2011“ pro Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura).

Autoři:

Daniel Hůle (ed.)

a kolektiv autorů: Tomáš Hirt, Kamila Svobodová, Anna Šťastná, Karel Vrána a Eva Kačerová

Demografické informační centrum, o.s., 2011

Osnova

1. Úvod	5
2. Východiska a cíle výzkumu	6
2.1. Teoretické a metodologické uchopení zkoumaného problému	6
2.2. Interpretační rámec a definice pojmů	8
3. Metodologie	10
3.1. Operacionalizace	10
3.2. Metody kvantitativního výzkumu	11
3.2.1. Sociodemografická analýza	
3.2.2. Analýza dynamiky a početního stavu lokality	
3.3. Metody kvalitativního výzkumu	13
3.3.1. Rozhovory s kompetentními činiteli	
3.3.2. Rozhovory s obyvateli lokalit	
3.3.3. Sonda mezi obyvateli města	
4. Základní charakteristiky obce a jejích obyvatel	16
4.1. Základní charakteristika	16
4.2. Populační vývoj	17
4.2.1. Počet obyvatel	
4.2.2. Věková struktura	
4.2.3. Narození	
4.2.4. Potraty	
4.2.5. Zemřelí	
4.2.6. Migrace	
4.3. Socioekonomická struktura populace	24
4.3.1. Struktura populace dle rodinného stavu	
4.3.2. Struktura populace dle vzdělání	
4.3.3. Struktura populace dle národnosti, 2001	
4.3.4. Ekonomická aktivita	
4.3.5. Struktura domácností	
4.4. Školství	30
4.4.1. Mateřské školy	
4.4.2. Základní školy	
4.4.3. Střední školy	
4.5. Bydlení	32
4.6. Ekonomika	34
4.6.1. Ekonomické subjekty	
4.6.2. Nezaměstnanost	
4.6.3. Vyjíždka za prací	
4.7. Zdravotnictví	39
4.8. Sociální oblast	40
4.8.1. Poskytovatelé sociálních služeb	
4.8.2. Sociální zabezpečení	
4.9. Analýza dynamiky a početního stavu lokality	46
4.10. Deskripce lokalit	50

5. Terénní šetření	53
5.1. Bydlení, stěhování	53
5.1.1. Stěhování	
5.1.2. Bytová politika obce	
5.1.3. Kvalita bydlení, obsazenost	
5.1.4. Cena, velikost bytů	
5.1.5. Sociální bydlení	
5.1.6. Dílčí shrnutí	
5.2. Vzdělání	60
5.2.1. Charakteristiky ZŠ	
5.2.2. Střední školy	
5.2.3. Dílčí shrnutí	
5.3. Ekonomická situace (zaměstnání, předlužení, podnikání, dávky)	63
5.3.1. Nezaměstnanost, uplatnění na trhu práce	
5.3.2. Sociální dávky	
5.3.3. Zadluženost	
5.3.4. Dílčí shrnutí	
5.4. Sociálně patologické jevy, kriminalita a bezpečnost	66
5.4.1. Dílčí shrnutí	
5.5. Sociální služby, politika obce	68
5.5.1. Dílčí shrnutí	
5.6. Vztahy mezi obyvateli	70
6. Výstupy	71
6.1. Dobrá praxe	71
6.2. Identifikovaná ohniska problémů	72
6.2.1. Klanový versus občanský přístup NNO	
6.2.2. Malá kapacita sociálních služeb poskytovaných terénní formou	
6.2.3. Neschopnost efektivní komunikace NNO a města	
6.2.4. Netransparentní přidělování sociálních bytů	
6.3. Politický kontext sociálního vyloučení	74
6.4. Možná řešení	75

1. Úvod

Tato zpráva představuje výsledky výzkumu *Situační analýza lokality Hodonín*. Zadavatelem výzkumu je Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura). Projekt realizovalo občanské sdružení Demografické informační centrum (DIC) v období červenec – září 2011. Cílem této situační analýzy je zmapovat výchozí situaci obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách v obci Hodonín a poskytnout tak podklady pro efektivní činnost zadavatele ve zkoumané lokalitě.

Situační analýza se zaměřila na identifikaci sociálně vyloučených lokalit, deskripci těchto lokalit a hlavních mechanismů a rizik sociálního vyloučení v daném prostoru. Analýza kombinuje kvantitativní a kvalitativní metody výzkumu. Jako hlavní kvantitativní metoda byla zvolena sociodemografická analýza, která poskytuje celkový přehled o vývoji základních charakteristik obce a jejích obyvatel.

Podkladem pro kvalitativní analýzu byly polostrukturované nestandardizované rozhovory s předem vybranými experty z řad zástupců obce, jejích organizačních složek, z oblasti sociálních služeb, z oblasti vzdělávání a bezpečnosti. Součástí terénního šetření byly i polostrukturované rozhovory se sociálně znevýhodněnými osobami žijícími ve zkoumaných lokalitách. Terénní šetření doplnila také sonda mezi zástupci ostatních obyvatel obce, zjišťující jejich postoje a názory na zkoumanou problematiku.

Samotná analýza je rozdělena do šesti kapitol. Ve druhé a třetí kapitole jsou rozebírána východiska výzkumu, jakož i metody výzkumu a popis výzkumných vzorků. Čtvrtá kapitola přináší přehled o vývoji vybraných charakteristik obce a jejích obyvatel v následujících oblastech: populační vývoj, socioekonomická struktura populace, školství, bydlení, ekonomika, zdravotnictví a sociální oblast. Kapitola také předkládá celkovou deskripci obce a popis zkoumaných lokalit.

Pátá kapitola přináší analýzu zkoumaných lokalit na základě kvalitativních dat získaných z polostrukturovaných rozhovorů s experty a obyvateli zkoumaných lokalit a ze sondy mezi ostatními obyvateli obce. Kapitola rozděluje analýzu výstupů z terénního šetření na několik tematických oblastí spojených s životní úrovní a perspektivou obyvatel zkoumaných lokalit: bydlení, vzdělání, ekonomická situace, sociálně patologické jevy, sociální politika obce a sociální služby a analýza vztahů mezi obyvateli a sociálního klimatu v lokalitách, které tyto vztahy vytváří.

Následující šestá kapitola pak na základě předchozích analýz shrnuje a popisuje identifikovaná ohniska problémů a předkládá také určité návrhy řešení.

Analýza si klade za cíl popsat situaci a chování specifické skupiny obyvatel definované především místem pobytu, která se od ostatní populace liší v řadě sociodemografických charakteristik. Limitem, ale i výhodou výzkumu může být i vybraný způsob sběru dat, která mají kvalitativní charakter. Výstupy nicméně mohou sloužit k plastičtější představě o životě a problémech této skupiny obyvatel.

2. Východiska a cíle výzkumu

Cílem výzkumu je zmapovat výchozí situaci obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách v obci Hodonín a poskytnout tak podklady pro efektivní činnost zadavatele ve zkoumaných lokalitách. Předkládaná studie se zaměřuje jak na popis samotných lokalit a jejich vývoje v čase, tak i na postihnutí stěžejních oblastí životních podmínek a životní úrovně obyvatel lokalit, i toho, jakým způsobem svou situaci lidé mohou řešit a řeší.

Studie zároveň popisuje politiku samotné obce ve vztahu k obyvatelům zkoumaných lokalit, aktivity jejích organizačních složek, kapacitu, rozsah i podobu programů případných poskytovatelů sociálních služeb. Jedním ze záměrů je rovněž identifikace klíčových problematických oblastí týkajících se různých aspektů existence lokalit a života v nich, zmapování místních mechanismů sociální exkluze a inkluze v konkrétních oblastech a navrhnout možná řešení identifikovaných problémů.

2.1. Teoretické a metodologické uchopení zkoumaného problému

Jako teoretické východisko situační analýzy v obci vybrané ke spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) byl zvolen koncept sociálního vyloučení. Během 90. let 20. stol. se tento koncept stal jedním z ideových základů sociální politiky Evropské unie a následně (Atkinson 2000¹) i sociální politiky v České republice (Mareš 2007²). Ačkoli byla vůči jmenovanému přístupu zformulována řada odborných i politických výhrad (viz např. Keller 2010³; Young 2007⁴), má jednu nespornou výhodu: v současné době se jedná o poměrně dobře zavedený způsob porozumění situaci lidí, kteří se v důsledku působení sociálních, politických a ekonomických příčin ocitají na pomyslném okraji moderních společností.

Jedná se o koncept, v jehož intencích se mnoho českých úředníků a politiků již naučilo myslet, resp. hledat možná řešení tzv. sociálních problémů a nepříznivých životních situací obyvatel ČR. Další výhodou je, že na základě konceptu sociálního vyloučení již několik let v ČR probíhá debata mezi akademickou sférou, rozhodovací sférou a sférou sociální práce. Ačkoli lze vznést otázku, nakolik jsou tyto debaty efektivní, je nepochybné, že idea sociálního vyloučení tvoří sdílenou konceptuální platformu, na níž je vědění mezi odbornou, politickou a praktickou sférou relativně úspěšně, tj. srozumitelně předáváno.

Podstatným faktorem svědčícím ve prospěch volby tohoto teoretického rámce též je, že souvisí s pojmy, jako je sociální inkluze a sociální integrace, čili s kategoriemi, ve kterých jsou formulovány nejen cíle evropské, státní, lokální a korporátní dotační politiky v příslušné oblasti, ale např. i Zákon o

¹ Atkinson, R. 2000. "Combating Social Exclusion in Europe: The New Urban Policy Challenge." *Urban Studies* 37(5-6):1037 -1055. Retrieved June 9, 2011.

² Mareš, P. 2007. "Co s konceptem sociální exkluze v české společnosti?" Pp. 11-26 in *Sociální reprodukce a integrace: ideály a meze*, edited by P. Mareš and O. Hofírek. Brno: Masarykova univerzita Masarykova univerzita, Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti.

³ Keller, J. 2010. *Tři sociální světy*. Praha: SLON.

⁴ Young, J. 2007. *The Vertigo of Late Modernity*. London: Sage Publications Ltd.

sociálních službách (Zákon 108/2006 Sb.). Ve stejných kategoriích je koneckonců formulována i činnost zadavatele, tj. Agentury pro sociální začleňování. Volba alternativního paradigmatu by možná přinesla zajímavá zjištění, avšak bez záruky koherence těchto zjištění se stávající diskusí, což by mohlo ohrozit použitelnost výsledků analýzy.

V rámci konceptu sociálního vyloučení pracujeme s mechanismy a dimenzemi, které jsou v relevantní literatuře standardně rozlišovány: dimenze prostorová, symbolická, ekonomická, sociální (v užším slova smyslu) a kulturní (viz např. Mareš 2000⁵; Toušek 2006⁶). V tomto kontextu sociální vyloučení chápeme jako (multidimenzionální) proces, resp. soubor mechanismů, jejichž působením dochází k tomu, že jednotlivci či celé kolektivity jsou limitováni při čerpání a vytváření společenských zdrojů (srv. Atkinson 2000). V daném ohledu není analýza situace v obci pouhým popisem stavu ve smyslu výčtu faktografických dat či lokálně zakoušených problémů, ale rovněž interpretací zaměřenou na porozumění jednotlivým faktorům sociálního vyloučení a jejich vzájemným souvislostem, a to v kontextu sociální struktury místních společenství.

⁵ Mareš, P. 2000. "Chudoba, marginalizace, sociální vyloučení." Sociologický časopis 36(3):285-297.

⁶ Toušek, Ladislav. 2006. "Kultura chudoby, underclass a sociální vyloučení." P. 288–321 in Romové v osidlech sociálního vyloučení, edited by T. Hirt and M. Jakoubek. Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk.

2.2. Interpretační rámec a definice pojmů

Jednotlivé dílčí výzkumné aktivity (rozhovory s experty, rozhovory se sociálně znevýhodněnými, pozorování, sociodemografická analýza) korespondují s uvedeným teoretickým schématem, tj. byly vypracovány se zřetelem k výše uvedenému členění problému na dimenze:

a) Ekonomické vyloučení

Ekonomické vyloučení chápeme jako marginalizaci či uzavření přístupu na primární, ale i na sekundární trh práce, které se v důsledku projevuje nezaměstnaností, potažmo postavením zcela mimo trh práce (Sirovátka 2003⁷). Projevuje se relativní a v poslední době i absolutní chudobou, předlužením a orientací na sféru šedé ekonomiky (Brož, Kintlová and Toušek 2007⁸).

V rámci analýzy je sledována nezaměstnanost ve zkoumaných lokalitách jak partikulárně, tak v celkovém kontextu situace na pracovním trhu, dále alternativní formy subsistence a ekonomické toky vně sledované populace, otázka předlužení a jeho příčin.

b) Prostorové vyloučení

Prostorové vyloučení definujeme jako nedobrovolnou segregaci, resp. nucené shlukování určité skupiny osob ve vymezené prostorové oblasti (Marcuse 2005:16⁹) na základě sociálního statusu a/nebo připsané (etnické, národnostní) skupiny. Ke vzniku sociálního vyloučení může dojít i v méně atraktivních lokalitách, ve kterých původně žili lidé poměrně dobrovolně.

Na úrovni obce byla mapována stávající prostorová struktura, resp. rezidenční struktura obyvatel, určeny projevy a podoby segregace v čase, včetně jejích příčin. Byla provedena deskripce identifikovaných lokalit včetně infrastruktury (dostupnost veřejných služeb a institucí), stanovení počtu osob v nich žijících a jejich sociodemografická charakteristika apod. Důraz je rovněž kladen na analýzu celkové bytové situace v obci a s tím souvisejících politik bydlení.

c) Kulturní vyloučení

Kulturním vyloučením rozumíme omezený přístup ke vzdělání, znalostem a informacím, což má za následek odlišnou povahu a skladbu kulturního kapitálu marginalizovaných osob, který není v kontextu celkové společnosti pozitivně ceněn (srv. Bourdieu 1984¹⁰). V konkrétní rovině se projevuje zejména reprodukcí vzdělanostních nerovností a absencí vzdělanostních aspirací (srv. MacLeod 2004¹¹).

⁷ Sirovátka, T. 2003. "Exkluze Romů na trhu práce a šance na jejich inkluzi." Sociální studia 10:11–34.

⁸ Brož, M., P. Kintlová, and L. Toušek. 2007. Kdo drží Černého Petra: Sociální vyloučení v Liberci, Plzni a Ústí nad Labem (Who Holds the Black Peter: Social Exclusion in Liberec, Pilsen and Usti nad Labem). Prague: Člověk v tísni - společnost při České televizi.

⁹ Marcuse, P. 2005. "Enclaves Yes, Ghettos No: Segregation and the State." Pp. 15-30 in *Desegregating The City: Ghettos, Enclaves, And Inequality*, edited by David P. Varady. New York: State University of New York Press.

¹⁰ Bourdieu, P. 1984. *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. Cambridge Mass.: Harvard University Press.

¹¹ MacLeod, J. 2004. *Ain't no makin' it: aspirations and attainment in a low-income neighborhood*. Oxford: Westview.

V analýze je tato dimenze sledována především v podobě identifikace uspokojování vzdělávacích potřeb žáků žijících v segregovaných lokalitách, včetně situace a případné tzv. ghettoizace spádových škol.

d) Sociální vyloučení (v užším slova smyslu)

Sociálním vyloučením v užším slova smyslu se rozumí skutečnost, že sociální kapitál, definovaný jako souhrn aktuálních nebo potencionálních zdrojů v podobě množiny sociálních kontaktů (Bourdieu and Wacquant 1992¹²), je u vyloučených osob strukturně odlišné povahy (Crow 2004¹³).

Na úrovni této dimenze působení vyloučení sledujeme sociální vztahy jednak vně identifikovaných lokalit a jednak vztahy mezi obyvateli těchto lokalit a majoritou. Důraz je kladen na faktory případného napětí, stejně tak jako na pozitivní sociální vazby, které sociálně vyloučení jedinci navazují se svým okolím.

e) Symbolické vyloučení

Symbolické vyloučení se odehrává v rovině významů, které jsou vztahovány ke všem ostatním projevům sociálního vyloučení majoritou a následně habitualizovány těmi, kterých se týkají (srv. Bourdieu 1990¹⁴). Jedná se o projevy stigmatizace na základě ekonomického, prostorového, kulturního a sociálního vyloučení, které se nacházejí v každodenním jednání, ale také v produkci koncepčních materiálů a politik místní samosprávy a státní správy. Tato úroveň je analyzována na základě zjištění získaných v rámci ostatních mechanismů působení vyloučení.

¹² Bourdieu, P. and Loïc J. D. Wacquant. 1992. *An Invitation to Reflexive Sociology*. University of Chicago Press.

¹³ Crow, G. 2004. "Social networks and social exclusion: An overview of the Debate." Pp. 7-19 in *Social networks and social exclusion: sociological and policy perspectives*, edited by Ch. Phillipson, G. Allan, and D. H. J. Morgan. Ashgate.

¹⁴ Bourdieu, Pierre. 1990. *The Logic of Practice*. Stanford University Press.

3. Metodologie

3.1. Operacionalizace

Vzhledem ke skutečnosti, že předmětem výzkumu jsou společenské jevy, které lze jen velmi obtížně přesně specifikovat, a zároveň díky mediálnímu diskursu dochází k jejich terminologickému vyprazdňování, považujeme za nezbytné přesně nadefinovat obsahy klíčových termínů, se kterými ve zprávě operujeme. Jsme si přitom vědomi nedokonalosti i jisté nepřesnosti námi užitých termínů, nicméně vycházíme z předpokladu, že pro danou oblast neexistuje univerzální, obecně platná terminologie a právě případnému nepochopení se snažíme operacionalizací předejít. Zároveň je potřeba si uvědomit, že v rámci výzkumné zprávy jsou, v některých kapitolách (zvláště kapitola 5), hojně využívané citace informátorů, které jsme ponechali zcela autentické (včetně terminologie, kterou jednotliví citovaní respondenti užívají) a předkládaná definice se tedy na tyto citace nevztahuje.

Jedná se především o následující pojmy:

Sociálně znevýhodnění

Tímto termínem označujeme lidi, kteří vykazují znaky sociálního znevýhodnění bez ohledu na etnickou příslušnost a skutečnost, zda tito lidé žijí ve zkoumaných lokalitách. Základními charakteristikami tedy jsou nízké vzdělání, nízký, nebo žádný příjem, předluženost, obecně nízký sociální status. Tyto charakteristiky se vztahují jak na jednotlivce, tak i na jeho rodinné příslušníky, v případě, že je důvodné se domnívat, že tyto charakteristiky ovlivňují životní situaci daného jedince.

Zkoumaná lokalita, lokalita

Vzhledem ke skutečnosti, že ne vždy naplňuje zkoumaná lokalita charakter sociálně vyloučené lokality, zvláště pokud jde o jednotlivé domy či dokonce jen byty v rámci standardní bytové zástavby, používáme ve zprávě primárně termín lokalita, respektive zkoumaná lokalita a pouze v odůvodněných případech používáme přívlastku „sociálně vyloučená“.

Běžní obyvatelé

Pod pojmem běžní obyvatelé rozumíme všechny obyvatele města, kteří nesplňují charakteristiku „sociálně znevýhodněných“ a to bez ohledu na etnicitu či skutečnost, zda tito lidé žijí v lokalitě.

Expert

Pod pojmem experti v rámci výzkumné zprávy rozumíme všechny respondenty z řad kompetentních činitelů, zástupců státní správy, samosprávy, zástupců NNO či dalších institucí. Pojmem expert neoznačujeme naopak respondenty z řad sociálně znevýhodněných ani z řad běžných obyvatel.

3.2. Metody kvantitativního výzkumu

3.2.1. Sociodemografická analýza

Metody zvolené pro zpracování sociodemografické analýzy obce vycházejí ze standardní demografické metodologie v kombinaci s metodami socioekonomické statistiky a využívají dostupná data od relevantních organizací, které jsou sběrem či shromažďováním příslušných dat pověřeny. Zpracovaná analýza se zaměřuje na situaci v celé obci. Relevantní statistická data za zkoumané lokality nejsou, a z podstaty definice cílové skupiny sociálně znevýhodněných obyvatel lokality (viz kapitola 3.1) ani nemohou být k dispozici.

Sociodemografická analýza využívá následující přístupy k charakteristice sledované obce:

Struktury obyvatelstva – Obyvatelstvo ve sledovaném území je charakterizováno vlastnostmi, podle kterých je možné tento celek dále členit a strukturovat. Ze sociodemografického hlediska mezi ně patří především pohlaví a věk, dále také rodinný stav, vzdělání, národnost a socioekonomický status. Tyto charakteristiky významně ovlivňují výsledné (nejen) demografické chování obyvatel, proto je zkoumání struktury obyvatelstva jedním s ústředních témat kvantitativní analýzy.

Vybrané demografické procesy – Jednotlivé životní události jako narození, úmrtí a potrat (v demografii obecně také další události, které ovlivňují reprodukci - sňatek, rozvod, ovdovění, nemoc aj.) jsou pro účely kvantitativních analýz sledovány jako hromadné jevy, nikoli jako individuální události v životě jedince, a upravují se do procesů úmrtnosti, porodnosti, potratovosti aj. tak, aby bylo možné nalézat pravidelnosti a důležité charakteristiky vývoje. Vzhledem k relevanci sledovaných demografických procesů k cílům předkládané studie jsou v kapitolách 4.2.3 - 4.2.5 analyzovány vybrané procesy porodnosti, potratovosti a úmrtnosti. Protože je populační vývoj výsledkem nejen přirozené obnovy populace (rození a vymírání), ale také migrace, která tento vývoj ovlivňuje o to více, o co menší územní celek je sledován, je kapitola 4.2.6 zaměřena právě na tento prostorový pohyb obyvatelstva.

V kvantitativní části analýz je věnována pozornost také statistickým údajům charakterizujícím bydlení a školství ve sledované obci. Důraz je kladen na ekonomickou a sociální oblast, především na přehledové informace o ekonomické aktivitě obyvatel, vyjíždě za prací, nezaměstnanosti, ale také o ekonomických subjektech v obci. Tuto část uzavírá přehled sociálních dávek čerpaných obyvateli obce. V analýze jsou použity standardní metody demografické analýzy a statistiky.

Pro analytické účely byla použita primárně data za danou obec, která jsou v řadě aspektů porovnávána se situací v Jihomoravském kraji. Využity byly následující datové zdroje:

Český statistický úřad

- Data o pohybu obyvatelstva v obci a kraji ve vybraných letech
- Data ze Sčítání lidu, domů a bytů 1991 a 2001
- Počet dokončených bytů

Ministerstvo, práce a sociální věci ČR

- Nezaměstnanost, volná pracovní místa
- Dávky státní sociální podpory
- Dávky osobám se zdravotním postižením – příspěvek na péči
- Dávky hmotné nouze

Ústav pro informace ve vzdělávání

- Statistiky z oblasti školství zaměřené na mateřské školy, základní a střední školy

3.2.2. Analýza dynamiky a početního stavu lokalit

K analýze dynamiky vývoje početního stavu obyvatelstva bude využito několika metod, pomocí kterých bude rekonstruován početní odhad populace a zároveň bude nastíněn pravděpodobný trend vývoje v posledních 20 letech.

Početní stav bude rekonstruován na základě dostupných zdrojů (např. Gabalova analýza) a především z výpovědí jednotlivých expertů. V případě dostatečné věrohodnosti výpovědi některého z expertů bude využita i delší narativní charakteristika původu zkoumané lokality.

Při identifikaci potenciálního trendu vývoje daných lokalit budeme vycházet z experimentální analytické metody, která vychází z předpokladu specifického demografického chování zkoumané populace. Základními předpoklady jsou následující charakteristiky rodin:

- nižší vzdělání
- nadprůměrný počet dětí
- využívání umělého přerušování těhotenství (UPT) jakožto nástroje postkoncepce
- nízký věk žen při narození dítěte, respektive při potratu

Tato experimentální metoda je aplikována na údaje o jednotlivých potratech žen žijících v obci, kdy je každá takováto událost individuálně analyzována. Vycházíme přitom z předpokladu, že čím je vyšší kumulace výše uvedených faktorů, tím je nižší sociální status analyzované ženy. Například žena ve věku 22 let se základním vzděláním, která je matkou 3 dětí a již absolvovala 5 interrupcí, bude mít hodnotu tohoto indikátoru 82. Naopak 30 letá žena s maturitou, jedním dítětem a doposud jedním absolvovaným potratem dosáhne hodnoty 0,8. Cílem indikátoru je ohniskově extremizovat hodnoty u sociálně znevýhodněné populace. Dílčí hodnoty budou sečteny za celou analyzovanou obec a výsledná hodnota bude prezentována v časové řadě 20 let.

Obrázek: Modifikovaný indikátor indukované potratovosti

$$i_a = \frac{\sum_{\text{příp.}}^{\text{obec}} A * N * \frac{30}{\text{vek}^{\check{z}}} * \frac{4}{(\text{vzd}^{\check{z}} + 1)}}{\text{obec} P_{15-49}^{\check{z}}}$$

3.3. Metody kvalitativního výzkumu

Terénní kvalitativní šetření formou polostrukturovaných nestandardizovaných rozhovorů proběhlo v průběhu měsíce srpna 2011 se sociálně znevýhodněnými osobami žijícími ve zkoumaných lokalitách a s vybranými experty. Součástí terénního šetření byla též kvalitativní sonda mezi zástupci běžných obyvatel obce zjišťující jejich postoje a názory na zkoumanou problematiku.

Cílem hloubkových rozhovorů s jednotlivými aktéry bylo především:

- charakterizovat vztahy mezi běžnými a sociálně znevýhodněnými obyvateli
- popsat kvalitu života ve zkoumaných lokalitách
- zmapovat místní mechanismy sociální exkluze a inkluze v konkrétních oblastech

Hloubkové polostrukturované rozhovory i kvalitativní sondu se zástupci jednotlivých cílových skupin realizoval vyškolený terénní sociální pracovník orientující se ve zkoumané problematice.

Rozhovory s respondenty byly nahrávány na diktafon a poté byly v programu F4 pořízeny doslovné přepisy rozhovorů nezbytné pro jejich následnou analýzu. Součástí terénního šetření bylo též polozúčastněné pozorování, jež bylo uplatněno k pozorování sociálních vztahů v rámci lokalit a jednotlivých interakcí, k popisu lokalit, jejich dostupnosti a vybavenosti, zhodnocení kvality bydlení, životní úrovně a životního stylu obyvatel a k postihnutí převládající „atmosféry“ ve zkoumaných lokalitách. Pozorování provedl výzkumník během svého několikadenního kontinuálního pobytu v obci.

3.3.1. Rozhovory s experty

V průběhu terénního šetření byly výzkumníkem provedeny hloubkové rozhovory s celkem **15 experty** z řad vybraných zástupců obce, nestátních neziskových organizací.

Rozhovory se zaměřovaly na následující tematické okruhy vztahující se k sociálně znevýhodněným obyvatelům zkoumaných lokalit a jejich životní situaci:

- a) popis zkoumaných lokalit a jejich obyvatel – charakteristika obyvatel lokality, jejich životní úroveň, vývoj lokalit a jejich případné změny v čase, infrastruktura
- b) bydlení - kvalita bydlení, vlastnictví bytového fondu, koncepce sociálního bydlení, problémy s neplacením nájemného, resp. služeb, způsoby řešení neplatičství
- c) vztahy mezi sociálně znevýhodněnými obyvateli zkoumaných lokalit a běžnými obyvateli obce, vzájemné vztahy mezi sociálně znevýhodněnými v rámci zkoumaných lokalit
- d) sociálně patologické jevy, kriminalita a bezpečnost – přestupky a trestná činnost v rámci zkoumaných lokalit a v rámci celé obce, kriminalita/rizikové chování dětí a mládeže, lichva, prostituce, návykové látky - alkohol, drogy, gamblerství, projevy rasismu, prevence kriminality, obava obyvatel o vlastní bezpečnost
- e) ekonomická situace, zaměstnanost – zdroje finančních prostředků obyvatel zkoumaných lokalit, zaměstnanost a nezaměstnanost, sociální dávky, veřejně prospěšné práce, veřejná služba, práce na černo, dluhy, bariéry v zaměstnávání sociálně znevýhodněných obyvatel, rekvalifikace

- f) vzdělání – docházka sociálně znevýhodněných dětí do základních a mateřských škol, domácí příprava, záškoláctví, problémové chování, spolupráce s rodiči, nástroje zaměřené na žáky se speciálními potřebami – asistenti pedagoga, doučování, přípravná třída, volnočasové aktivity pořádané školou, další vzdělání
- g) sociální služby, politika obce – fungující služby zaměřené na sociálně znevýhodněné obyvatele, dostatečnost/nedostatečnost pokrytí sociální prací, bariéry a plány v této oblasti

Citace z rozhovorů s experty jsou označovány písmenem **E** a jsou číslovány vždy od č. 1 v rámci každé kapitoly, aby nebyla možná identifikace jednotlivých respondentů provazováním výroků napříč zprávou.

3.3.2. Rozhovory s obyvateli lokalit

V rámci terénního šetření mezi sociálně znevýhodněnými obyvateli zkoumaných lokalit byly provedeny rozhovory s celkem **10 respondenty**. Základní charakteristiky dotazovaných respondentů ukazuje následující tabulka.

Rozhovory se sociálně znevýhodněnými obyvateli se zaměřovaly na jejich životní situaci a dotýkaly se následujících tematických okruhů:

- rodina a příbuzenské vztahy respondenta, složení domácnosti
- bydlení – popis a kvalita bydlení, spokojenost s bydlením, nájemné, služby a dluhy na nájemném, dostupnost infrastruktury
- vztahy mezi obyvateli – vztahy mezi sociálně znevýhodněnými obyvateli zkoumané lokality a běžnými obyvateli obce, vzájemné vztahy mezi sociálně znevýhodněnými v rámci zkoumané lokality sousedské vztahy
- ekonomická situace – zdroje finančních prostředků, sociální dávky, dluhy
- zaměstnání – zaměstnání na smlouvu, práce na černo, podnikání, zprostředkovatelé práce
- kriminalita a viktimizace
- vzdělání
- sociální služby v obci
- zdraví

Citace z rozhovorů s obyvateli lokalit jsou označovány písmeny **SZ** a číslovány příslušným číslem respondenta (viz tabulka) napříč celou zprávou.

3.3.3. Sonda mezi obyvateli města

V rámci sondy mezi zástupci běžných obyvatel obce bylo provedeno celkem **10 rozhovorů**. Rozhovory se zaměřovaly na tyto tematické oblasti:

- subjektivní hodnocení života v obci
- popis zkoumaných lokalit - vývoj lokalit a její případné změny v čase
- hodnocení chování sociálně znevýhodněných obyvatel lokalit, kriminalita a bezpečí

- vztahy mezi sociálně znevýhodněnými obyvateli zkoumaných lokalit a běžnými obyvateli obce
- spatřované problémy spojené se zkoumanými lokalitami

Citace z rozhovorů s obyvateli města jsou označovány písmenem **O** a číslovány příslušným číslem respondenta napříč celou zprávou.

Pokud se v citacích střídá promluva tazatele a respondenta, případně více respondentů, je používáno standardní označení T - tazatel, R- respondent (v případě více respondentů vyjadřujících se v daném rozhovoru jsou tito odlišeni číslem). Označení typu rozhovoru (E, SZ nebo O) i v tomto případě zůstává na konci vybrané citace.

4. Základní charakteristiky obce a jejích obyvatel

4.1. Základní charakteristika

Zaokrouhlený počet obyvatel (2010): 25 400

V roce 1990 se oddělila obec Rohatec -3 206 obyvatel a v roce 1991 obec Lužice - 2 509 obyvatel.

katastrální plocha: 63,05 km²

nadmořská výška: 175 m n. m.

povodí: Morava

rok první písemné zmínky o městě: 1046

okres: Hodonín

kraj: Jihomoravský

právnícká osoba: město Hodonín

IČO: 00284891

DIČ: CZ00284891

4.2. Populační vývoj

4.2.1. Počet obyvatel

Počet obyvatel města Hodonín se v roce 2010 pohyboval okolo 25 400 osob, což je zhruba o 5 tisíc osob méně ve srovnání s rokem 1991. Počet obyvatel tak ve sledovaném období klesal. Na tomto stavu se podílí nejen přirozený přírůstek, který v letech 1994–2006 byl spíše přirozeným úbytkem, neboť v těchto letech počet zemřelých převyšoval počet živě narozených. Počet obyvatel města Hodonín se snižuje také kvůli migraci, kdy s výjimkou let 1992 a 1993 bylo migrační saldo záporné. V roce 2010 se pokles počtu obyvatel zmírnil, přirozený přírůstek je sice kladný, ale nedokáže kompenzovat ztráty způsobené migrací, přestože migrační úbytky se toho roku oproti letům předchozím snížily.

Počet živě rozených dětí v letech 1991–1996 výrazně poklesl (401 dítěte v roce 1991 na 233 živě narozených dětí v roce 1996), v letech 1997 a 1998 došlo k mírnému nárůstu. Vůbec nejnižší počet narozených dětí v průběhu jednoho roku během uplynulých 20 let byl zaznamenán v letech 2001 a 2003, kdy se narodilo pouze 201 dětí. Od té doby se počet narozených dětí zvyšuje. Počet zemřelých s výjimkou roku 1991 nepřekročil 300 osob.

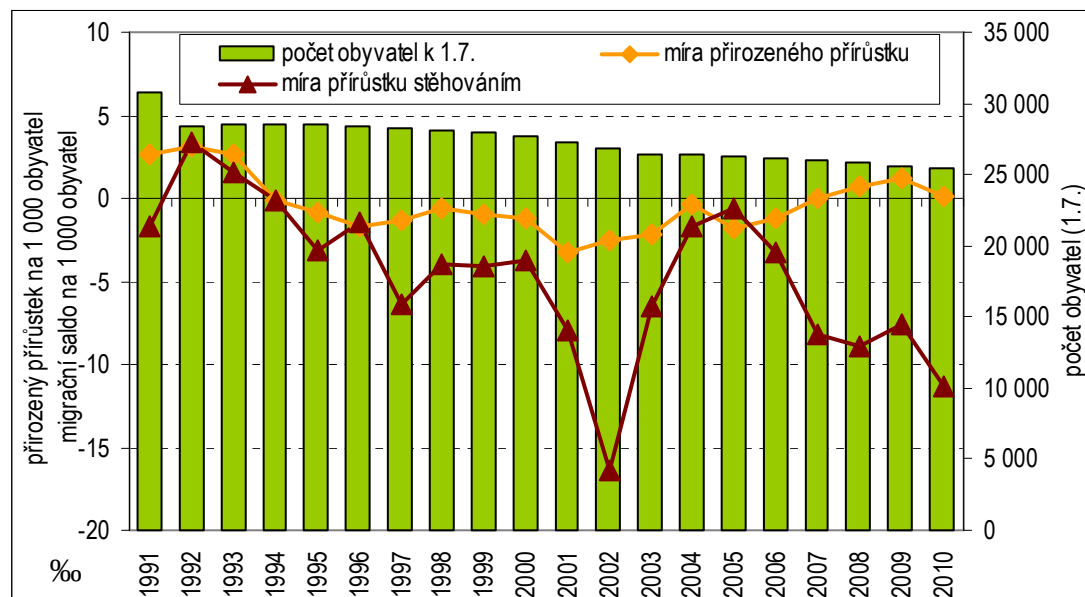
Tab. 1: Pohyb obyvatel ve vybraných letech (1991–2010), Hodonín

	Počet obyvatel - k 1.7.	Narození	Zemřelí	PP*	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Saldo migrace	Celkový přírůstek	Sňatky	Rozvody	Potraty
Hodonín											
1991	30 784	401	318	83	592	645	-53	30	262	63	.
1996	28 363	233	282	-49	404	445	-41	-90	157	114	178
2001	27 323	201	291	-90	401	617	-216	-306	113	93	131
2006	26 173	257	288	-31	389	474	-85	-116	133	103	115
2007	26 026	265	264	1	381	595	-214	-213	130	99	138
2008	25 799	256	237	19	402	631	-229	-210	122	86	118
2009	25 603	292	260	32	379	572	-193	-161	131	81	132
2010	25 367	262	260	2	315	603	-288	-286	125	75	116
Jihomoravský kraj											
2010	1 152 765	13 040	11 566	1 474	9 503	8 031	1 472	2 946	5 099	3 548	3 730
na 1000 obyvatel											
Hodonín											
1991		13,0	10,3	2,7	19,2	21,0	-1,7	1,0	8,5	2,1	.
1996		8,2	9,9	-1,7	14,2	15,7	-1,5	-3,2	5,5	4,0	6,3
2001		7,4	10,7	-3,3	14,7	22,6	-7,9	-11,2	4,1	3,4	4,8
2006		9,8	11,0	-1,2	14,9	18,1	-3,3	-4,4	5,1	3,9	4,4
2007		10,2	10,1	0,0	14,6	22,9	-8,2	-8,2	5,0	3,8	5,3
2008		9,9	9,2	0,7	15,6	24,5	-8,9	-8,1	4,7	3,3	4,6
2009		11,4	10,2	1,3	14,8	22,3	-7,5	-6,3	5,1	3,2	5,2
2010		10,3	10,2	0,1	12,4	23,8	-11,4	-11,3	4,9	3,0	4,6
Jihomoravský kraj											
2010		11,3	10,0	1,3	8,2	7,0	1,3	2,6	4,4	3,1	3,2

* přirozený přírůstek

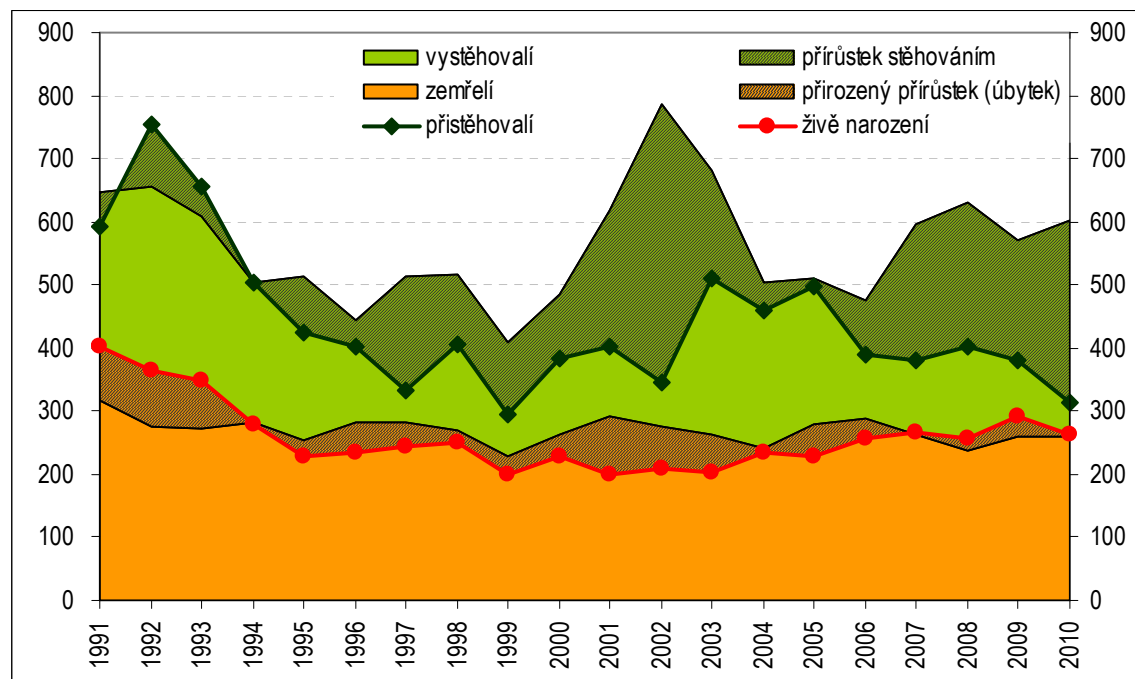
Zdroj: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel a jeho měny, Hodonín 1991–2010

Zdroj: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

Graf 2: Přirozená měna a migrace obyvatel, Hodonín 1991–2010 (absolutní počty)

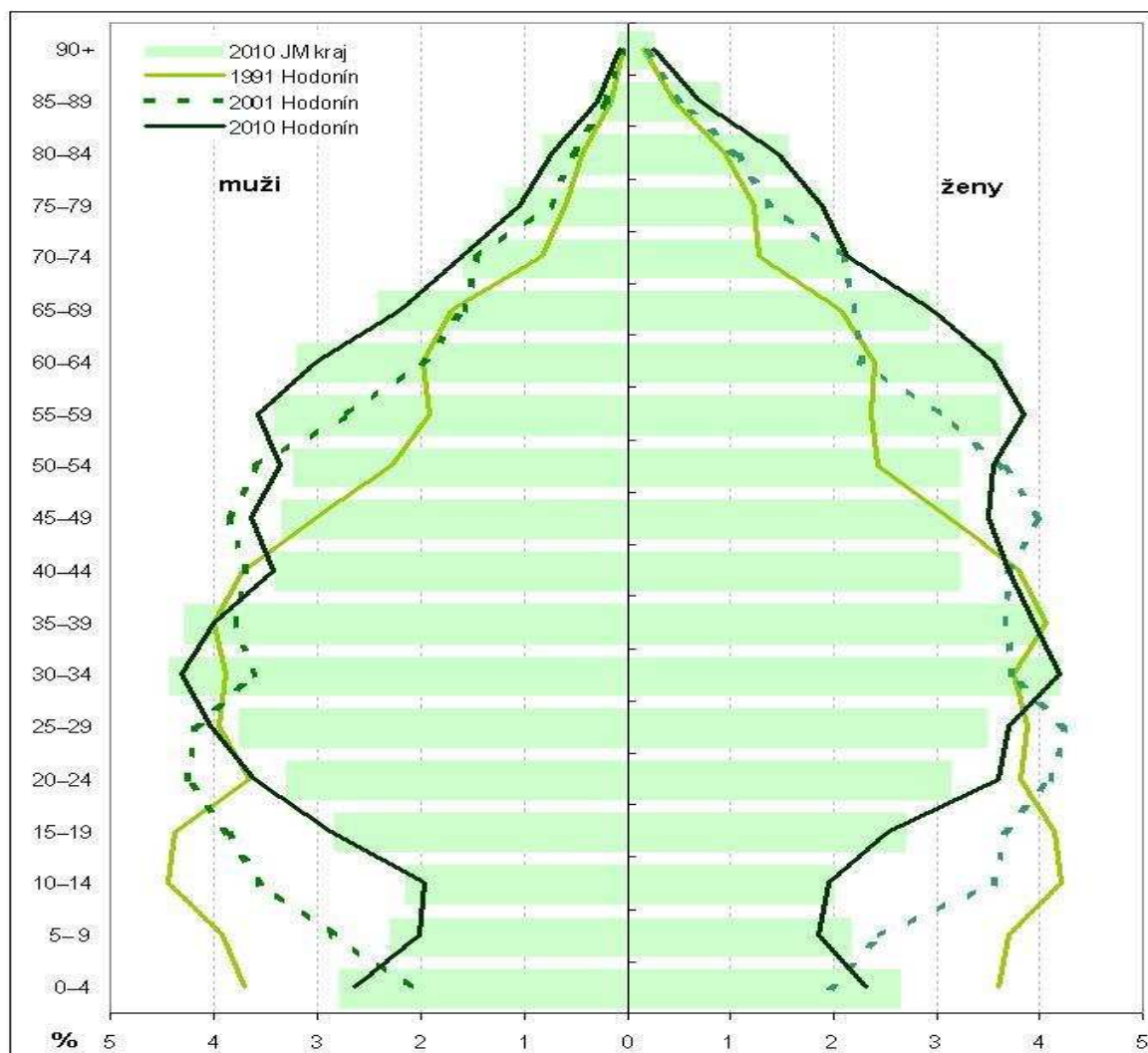

Zdroj: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

4.2.2. Věková struktura

Věková struktura populace Hodonína se v roce 2010 (údaje k 31.12.) od krajské věkové struktury lišila jen mírně. Výraznější byly toho roku rozdíly v pohlavní struktuře, kde v samotném městě Hodoníně byl vyšší podíl žen (celkem na 100 mužů připadalo 106 žen) ve srovnání s krajskou populací, kde na 100 mužů připadaly 104 ženy. Tyto rozdíly byly nejvyšší v produktivním věku.

Graf 3: Věková struktura, Hodonín 1991–2010, Jihomoravský kraj 2010, v %

Pozn.: Procentní podíly jsou počítány z celkové populace, tedy nikoli zvlášť pro muže a pro ženy.

Pozn.: JM kraj = Jihomoravský kraj

Zdroj: ČSÚ

Populace Hodonína podobně jako v mnoha jiných obcích v ČR v uplynulých 20 letech zestárla, a to zejména zespodu věkové pyramidy. V letech 1991–2010 zde došlo k poklesu zastoupení dětské složky o 12 procentních bodů z hodnoty 24 % na současných 12 %. Podíl populace v produktivním věku vzrostl z 67 na 72 %. Podíl seniorů v Hodoníně v roce 2010 činil 15 %, v roce 1991 to bylo pouze 10 %.

Tab. 2: Věková struktura populace Hodonína k 31.12. (vyjma roku 1991 – Sčítání lidu, domů a bytů)

Rok	0–14 let		15–64 let		65 a více let		Podíl ve věku (%)			Index stáří
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	0–14	15–64	65 +	
1991	3 403	3 242	9 264	9 524	1 060	1 737	23,5	66,6	9,9	42,1
1996	2 712	2 539	9 224	9 158	905	1 401	20,2	70,9	8,9	43,9
2001	2 240	2 051	8 888	9 031	1 103	1 655	17,2	71,8	11,0	64,3
2006	1 901	1 752	8 784	8 849	1 257	1 913	14,9	72,1	13,0	86,8
2010	1 671	1 545	9 043	9 111	1 504	2 366	12,7	71,9	15,3	120,3

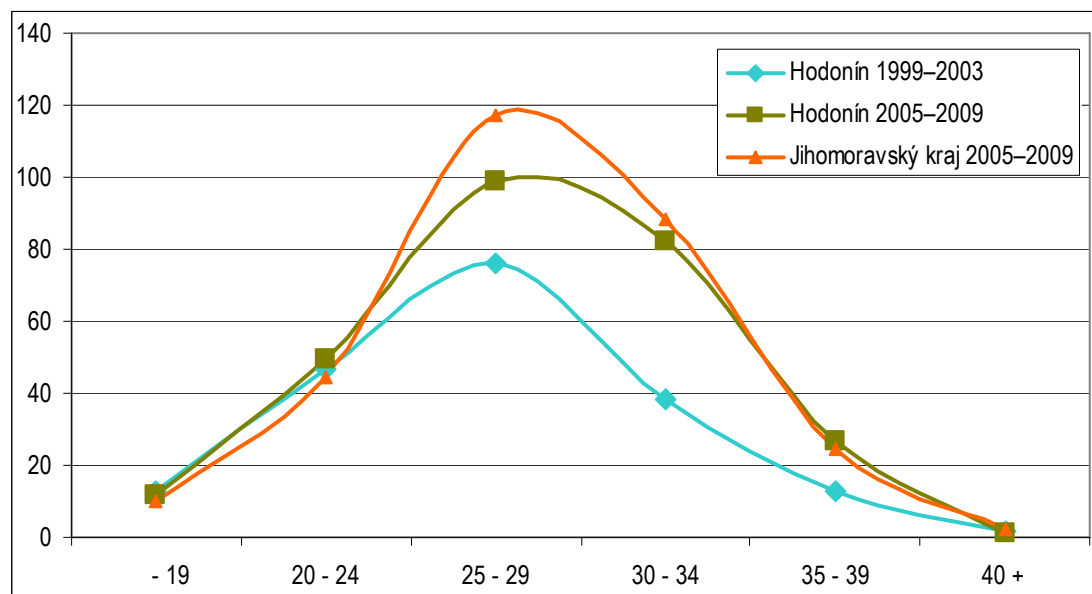
Pozn.: Index stáří vyjadřuje počet obyvatel ve věku 65+ na 100 dětí mladších 15 let

Zdroj: ČSÚ

4.2.3. Narození

Graf 4 prezentuje míry věkově specifické plodnosti, tedy počet narozených podle věku matky vztahený na 1 000 žen dané věkové kategorie. Roční počty narozených dětí jsou relativně nízké na podrobnější analýzu. Pro prezentaci plodnosti podle věku jsme proto vytvořili ukazatel, který udává 5leté průměry.

Graf 4: Míry plodnosti podle věku Hodonín a Jihomoravský kraj, 1999–2009, na 1000 žen

Ukazatel za období 2005–2009 je vypočten jako průměr počtu narozených ženám v dané věkové skupině za roky 2005–2009 vztahený k populaci 15–45 let (dle věku) za rok 2007 (31.12.)

Ukazatel za období 1999–2003 je průměrem počtu narozených v letech 1999–2003 v jednotlivých věkových skupinách žen vztahený k populaci 15–45 let (dle věku) za rok 2001 (Sčítání lidu domů a bytů)

Zdroj: ČSÚ

Míra plodnosti v Hodoníně mezi dvěma sledovanými obdobími vzrostla. V letech 1999–2003 se na tisíc žen ve věku 15–49 let narodilo 28 dětí, v letech 2005–2009 to už bylo téměř 41 dětí. Plodnost žen mladších 25 let se mezi sledovanými obdobími změnila minimálně, nárůst je způsoben zvýšením plodnosti 25letých a starších žen.

Míry plodnosti podle věku v Hodoníně byly v letech 2005–2009 s výjimkou věkových skupin 25–29 a 30–34 let takřka stejné jako v Jihomoravském kraji. Ve zmiňovaných věkových intervalech plodnost v kraji převyšovala plodnost v Hodoníně.

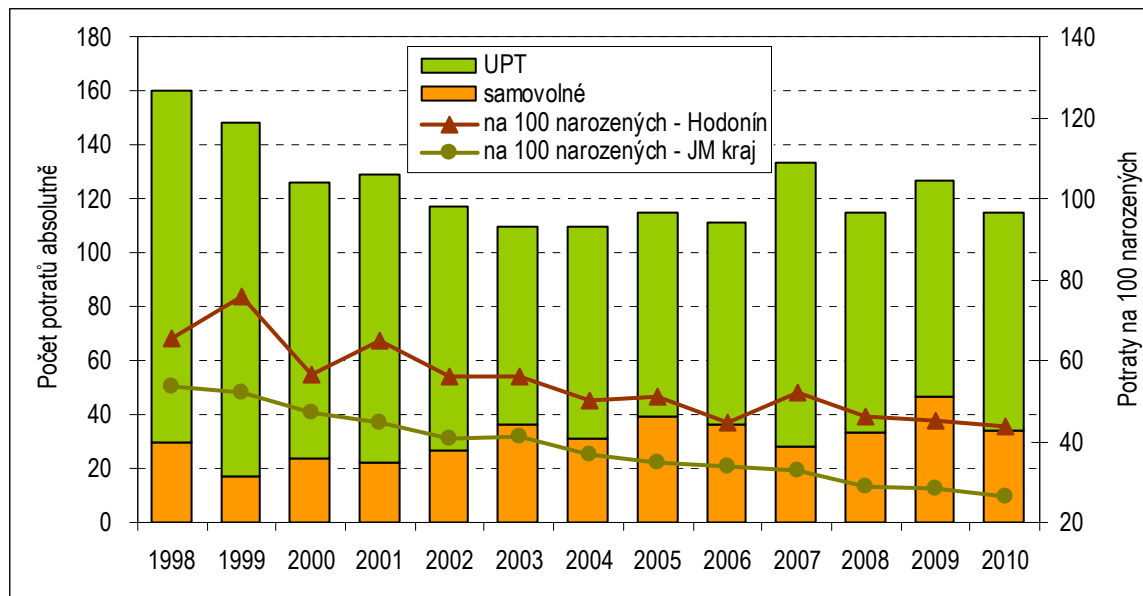
Úhrnná plodnost se pohybovala kolem roku 2001 v Hodoníně dokonce mírně pod hodnotou 1,0 dítěte na jednu ženu, v letech 2005–2009 se její hodnota výrazně zvýšila na úroveň téměř 1,4 a v Jihomoravském kraji byla dokonce mírně vyšší než 1,4.

4.2.4. Potraty

Počet potratů se v Hodoníně od roku 1998 do roku 2009 snižuje – ze 160 na 127 – s výjimkou roku 2007, v němž jenom počet umělých přerušení těhotenství dosáhl 105, a přestože tohoto roku bylo méně samovolných potratů, tak celkový počet potratů v tomto roce byl vyšší než letech okolních. Za celkovým snížením počtu potratů stojí pokles umělých přerušení těhotenství, zatímco počet samovolných potratů měl ve sledovaném období spíše rostoucí tendenci. Výsledkem těchto protichůdných změn je zvýšení podílu samovolných potratů na celkovém počtu potratů z 18 % v roce 1998 na 37 % v roce 2009.

Počet potratů připadajících na 100 narozených je v Hodoníně trvale vyšší ve srovnání s Jihomoravským krajem, v obou oblastech však dochází k poklesu, který je výraznější v Jihomoravském kraji, kde v roce 1998 na 100 narozených připadalo 54 potratů a o 12 let později jich bylo už pouze 29. V Hodoníně se ve stejném časovém období počet potratů na 100 narozených dětí snížil z 65 na 45.

Graf 5: Potraty v letech 1998 – 2010 podle druhu, ukazatele potratovosti

Pozn.: UPT – umělé přerušení těhotenství

Pozn.: JMkraj = Jihomoravský kraj

Zdroj: ČSÚ, ÚZIS ČR

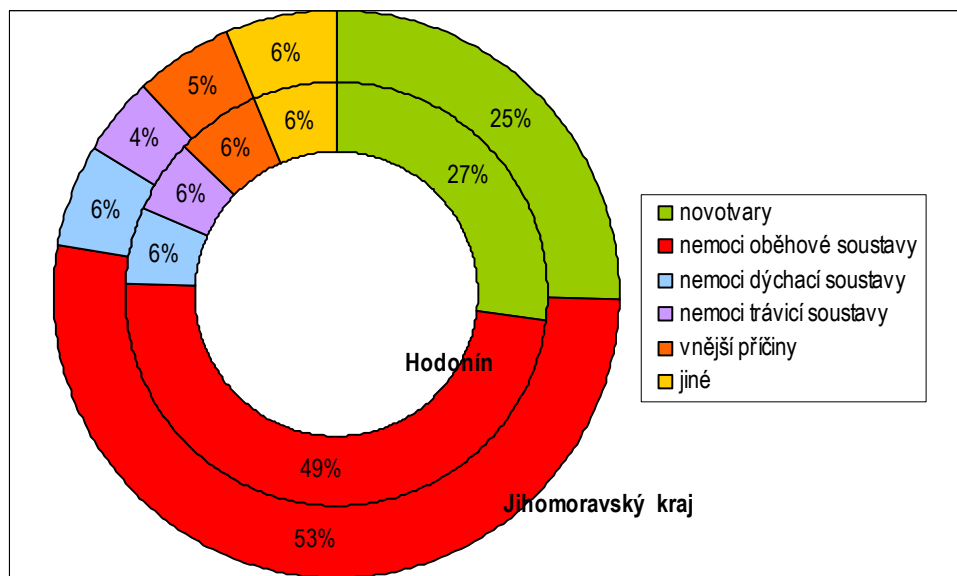
4.2.5. Zemřelí

Ročně zemře v Hodoníně okolo 260 osob, v letech 1991–1995 zde bylo ročně zhruba 280 zemřelých. Nejnižší roční počet zemřelých s trvalým bydlištěm v Hodoníně byl v roce 1999, kdy jich bylo 227. Od toho roku má počet zemřelých rostoucí tendenci, přestože populace města Hodonína stárne.

Na 1000 obyvatel tak připadá v průměru za posledních 5 let zhruba 10 úmrtí, což je hodnota srovnatelná s Jihomoravským krajem, a to i přesto, že se Hodonín vyznačuje relativně mladou věkovou strukturou. Z hlediska příčin smrti také nejsou velké rozdíly mezi městem Hodonín a krajem, v němž se nachází. V letech 2005–2009 se v obou oblastech nejčastěji umíralo na nemoci oběhové soustavy (v Hodoníně se tato příčina vyskytla u 49 % zemřelých, v Jihomoravském kraji u 52,5 % zemřelých). Druhou nejčastější příčinou byly novotvary (27 % v Hodoníně, 25,4 % v kraji). Nemoci dýchací soustavy byly příčinou úmrtí u 5,7 % zemřelých jak v Hodoníně, tak i v Jihomoravském kraji. Větší rozdíly jsou patrné až v zastoupení příčin úmrtí, které se nevyskytují tak často. Nemoci trávicí soustavy se podílely na úmrtí 5,7 % zemřelých v Hodoníně a pouze 4,4 % v Jihomoravském kraji.

Bohužel nemáme dostatek dat k tomu, abychom eliminovali vliv věkové struktury, kterou je hladina úmrtnosti výrazně ovlivněna. To platí i pro srovnání úmrtí z hlediska příčin smrti, které je odlišnou věkovou strukturou populace též zatíženo.

Graf 6: Zemřelí podle struktury příčin smrti, průměr let 2005-2009

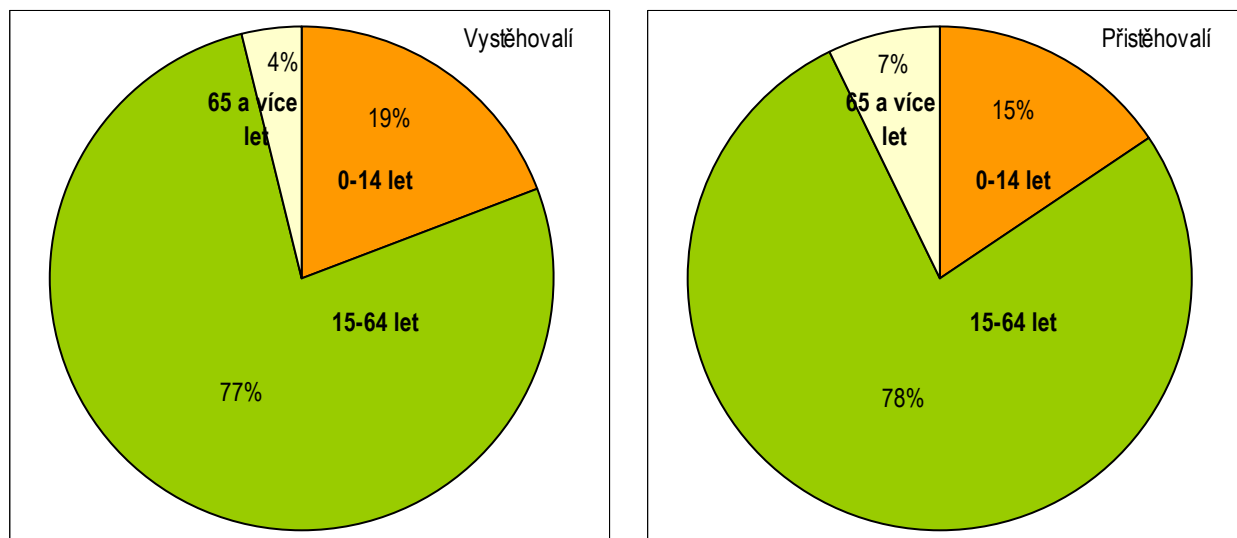

Zdroj: ČSÚ

4.2.6. Migrace

Počet migrantů v jednotlivých letech osciloval, jak jsme již popisovali v kap. 2.1. Vliv migrace na populaci Hodonína je z hlediska velikosti tamní populace a její věkové struktury meziročně poměrně malý. Na 100 obyvatel Hodonína připadá ročně 4–5 osob přistěhovalých či vystěhovalých. Dlouhodobě je počet vystěhovalých vyšší než počet přistěhovalých, a tak se migrace podílí na snižování velikosti populace města Hodonín.

Graf 7: Věková struktura přistěhovalých a vystěhovalých, Hodonín, průměr let 2005–2009

Zdroj: ČSÚ

Mezi přistěhovalými je zastoupení mužů a žen prakticky shodné, mezi vystěhovalými mírně převažují muži. Věková struktura přistěhovalých i vystěhovalých je mladší ve srovnání s celkovou strukturou tamní populace, mezi imigranty a emigranty je rozdílné zastoupení ekonomicky neaktivních generací. Osoby ve věku 15–64 let jsou mezi přistěhovalými i vystěhovalými zastoupeny zhruba 77 %, děti do 15 let představují zhruba 19 % všech přistěhovalých a pouze 15 % přistěhovalých.

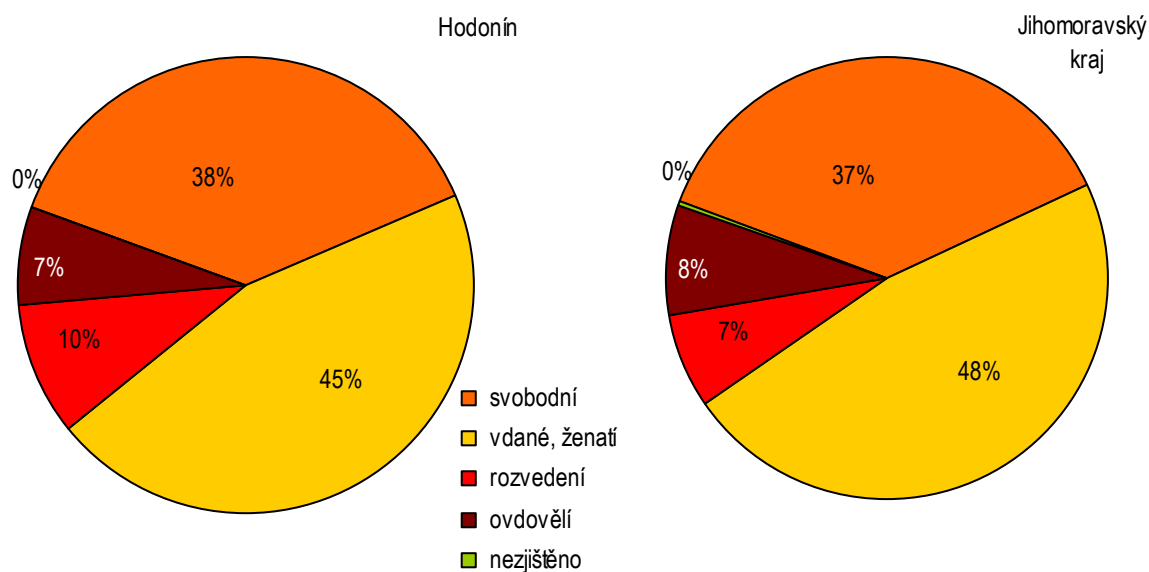
4.3. Socioekonomická struktura populace

Při posuzování socioekonomické struktury populace v relativně malých lokalitách k jakým patří i město Hodonín jsme nuceni využívat pouze údaje získané ze Sčítání lidu, domu a bytů (SLDB), tj. údaje z roku 1991 a 2001. Data ze SLDB 2011 bohužel ještě nejsou k dispozici.

4.3.1. Struktura podle rodinného stavu

Struktura celkové populace podle rodinného stavu se v Hodoníně mírně liší od struktury krajské populace. Rozdíly jsou patrné zejména v zastoupení vdaných a ženatých, kterých je v Hodoníně 3 procentní body méně ve srovnání s krajskou populací, v níž je zase o 3 procentní body méně rozvedených. To by mohlo svědčit o vyšší rozvodovosti v Hodoníně. Podobné rozdíly ve struktuře dle rodinného stavu jsou i mezi muži (ženami) ve městě a v kraji. Významnější odchylky ve struktuře dle rodinného stavu lze najít při vzájemném porovnání této struktury odděleně u mužů a u žen. Jak ve městě tak zejména v kraji je mezi ženami výraznější podíl ovdovělých ve srovnání s muži. Tento podíl je vyšší zejména na úkor nižšího zastoupení svobodných žen. Podíl ženatých mužů ve městě i v kraji je vyšší ve srovnání s podílem vdaných mezi ženami, mezi nimiž je více rozvedených (Tab.3).

Graf 8: Populace dle rodinného stavu, 2001 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Tab.3: Populace dle rodinného stavu, Hodonín, Jihomoravský kraj, 2001 (v %)

Rodinný stav	Hodonín 2001			Jihomoravský kraj 2001		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Svobodní, -é	42,5	34,0	38,1	42,3	32,9	37,5
Vdané, ženatí	46,7	44,3	45,5	48,6	45,9	47,2
Rozvedení, -é	8,4	10,7	9,6	6,2	8,0	7,1
Ovdovělí, -é	2,2	10,9	6,7	2,4	12,9	7,8
Nezjištěno	0,2	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4

Zdroj: ČSÚ

4.3.2. Struktura populace dle vzdělání

Na první pohled největší změnou ve vzdělanostní struktuře obyvatel města Hodonín mezi roky 1991 a 2001 je snížení podílu osob, které dosáhly nejvýše základního vzdělání. Za snižujícím se zastoupením osob se základním a nižším vzděláním je však nutné vidět nejenom zvyšující se úroveň vzdělání v populaci, ale také skutečnost, že nízké vzdělání se často týkalo osob, které již při sčítání v roce 1991 byly ve vysokém věku a mnohé z nich se sčítání v roce 2001 nedožily. Za zmínku stojí i nárůst zastoupení osob s vyšším vzděláním a s nástavbovým vzděláním. Tato forma vzdělávání před rokem 1990 prakticky neexistovala, a tak v roce 1991 bylo jen velmi málo absolventů.

Při srovnání vzdělanostní struktury obyvatel města Hodonín a Jihomoravského kraje můžeme nalézt jen velmi malé rozdíly. V samotném městě je mírně nižší podíl osob, které uvedly, že dosáhly alespoň úplného středního vzdělání s maturitou, což nebývá pro městské oblasti typické. Vysvětlením může být skutečnost, že zejména vysokoškoláci jsou koncentrováni do větších měst, a v rámci jižní Moravy je pro ně přirozeným centrem Brno.

Tab. 4: Struktura obyvatel starších 15 let podle vzdělání, v %

Nejvyšší ukončené vzdělání	Hodonín		Jihomoravský kraj
	1991	2001	2001
Bez vzdělání	0,2	0,2	0,3
Základní a neukončené základní	31,0	23,8	23,2
Vyučení a střední odborné bez maturity	35,6	37,4	37,0
Úplné střední s maturitou	25,1	25,7	24,6
Vyšší odborné a nástavbové	0,2	3,6	3,4
Vysokoškolské	7,6	8,6	10,3
Nezjištěné vzdělání	0,3	0,7	0,9

Zdroj: ČSÚ

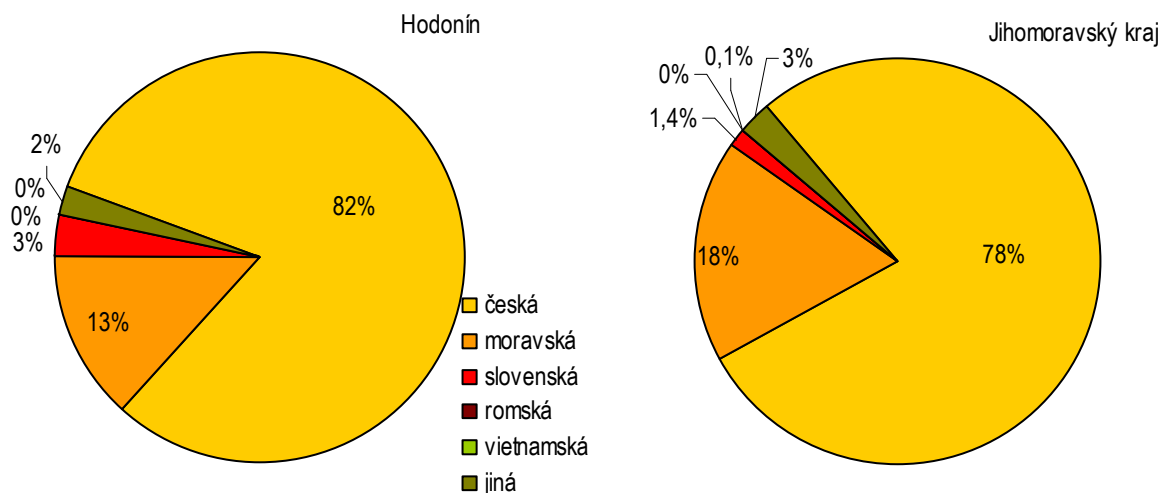
4.3.3. Struktura populace dle národnosti, 2001

Z hlediska národnostního složení lze mezi Jihomoravským krajem a městem Hodonín pozorovat rozdíly, které jsou dány zastoupením osob, které se přihlásily k české či moravské národnosti. V samotném městě Hodonín se k české národnosti přihlásilo 82 % obyvatel, v kraji to bylo 78 %. Moravskou národnost uvedlo 13 % obyvatel Hodonína a 18 % osob v Jihomoravském kraji. Zastoupení osob se slovenskou národností bylo v Hodoníně více než dvojnásobné (3 %) ve srovnání s krajem.

Osoby, které se přihlásily k romské národnosti, se v roce 2001 v Hodoníně prakticky nevyskytovaly. V roce 2001 jich zde bylo 19, tj. 0,07 %. Relativně ještě méně se jich k této národnosti přihlásilo v celém Jihomoravském kraji – 631 osob, tj. 0,06 %. V roce 1991 se k romské národnosti přihlásilo v Hodoníně 66 mužů a 46 žen, tj. 0,4 % tehdejších obyvatel.

Zastoupení osob s vietnamskou národností bylo na jižní Moravě velmi nízké (1 165 osob, tj. 0,10 %). Stejně tak tomu bylo i v Hodoníně (45 osob, tj. 0,17 %).

Graf 9: Struktura populace dle národnosti, 2001

Zdroj: ČSÚ

4.3.4. Ekonomická aktivita

Podíl ekonomicky aktivních se v Hodoníně mezi roky 1991 a 2001 snížil jen nepatrně z 52,8 % na 52,0 %. Mezi zaměstnanými se významně snížil podíl žen, které byly na mateřské dovolené (z 3,5 % na 0,8 %). Došlo k výraznému nárůstu zastoupení nezaměstnaných (z 1,3 % na 7,4 %). U ekonomicky neaktivních, jejichž počet se mezi sčítáními změnil jen mírně, se významně změnila struktura: zvýšil se počet nepracujících důchodců a snížil se počet žáků, studentů a učňů. Mezi ekonomicky neaktivními bylo v roce 2001 bylo 225 osob v domácnosti, z toho ani jeden muž. Jejich počet se oproti roku 1991 prakticky nezměnil.

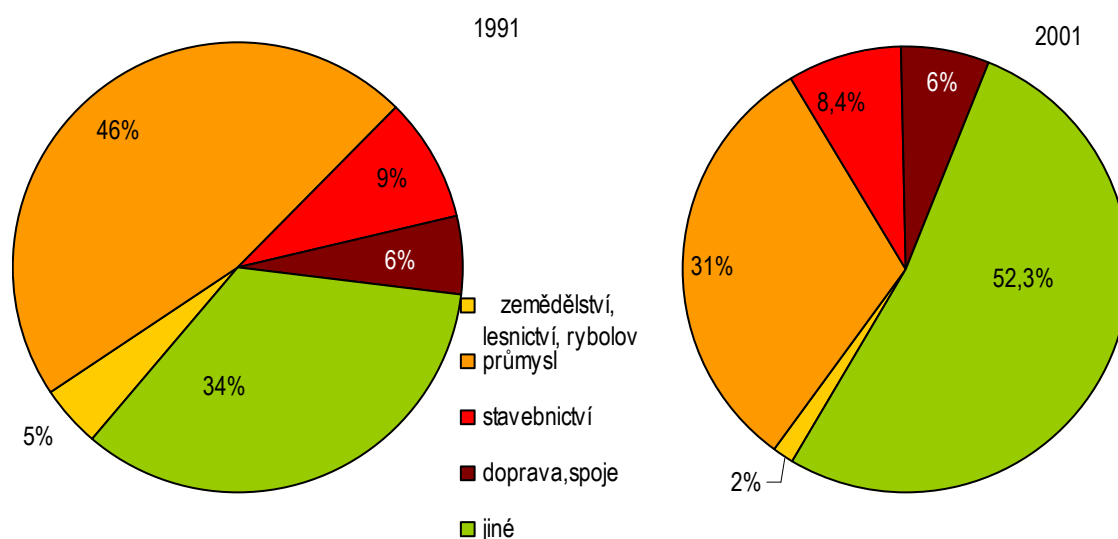
Tab. 5: Obyvatelstvo Hodonína dle ekonomické aktivity, 1991 a 2001

	Hodonín		Hodonín (v %)		Jihomoravský kraj 2001 (v %)
	1991	2001	1991	2001	
Obyvatelstvo celkem	28 230	27 361	100	100	100
Ekonomicky aktivní celkem	14 903	14 216	52,8	52,0	50,4
zaměstnaní	14 541	11 483	51,5	44,5	45,5
ženy na mateřské dovolené	983	211	3,5	0,8	0,8
nezaměstnaní	362	2035	1,3	7,4	4,9
Ekonomicky neaktivní celkem	13 327	13 024	47,2	47,6	49,1
nepracující důchodci	4 155	5 786	14,7	21,1	23,0
žáci, studenti, učni	8 429	5 090	29,9	18,6	17,6
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		121	.	0,4	0,5

Pozn. Podíly jsou ve všech případech vztahovány k obyvatelstvu celkem

Zdroj: ČSÚ

Graf 10: Struktura populace dle OKEČ, Hodonín

Pozn.: pouze ekonomicky aktivní

Pozn.: OKEČ = Odvětvová klasifikace ekonomických činností

Zdroj: ČSÚ

Tab. 6: Struktura obyvatel dle OKEČ, 2001

Odvětví	Hodonín		Jihomoravský kraj
	abs.	v %	v %
Celkem	14 216	100,0	100,0
Zemědělství, lesnictví, rybolov	234	1,6	5,0
Průmysl	4 458	31,4	27,6
Stavebnictví	1 199	8,4	10,1
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	1 772	12,5	11,0
Doprava, pošty a telekomunikace	885	6,2	6,3
Veřejná správa, obrana, soc. zabezpečení	954	7,5	6,0
Školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	1 634	11,5	11,9
Ostatní	3 080	20,9	22,1

Pozn.: OKEČ = Odvětvová klasifikace ekonomických činností

Zdroj: ČSÚ

Zastoupení jednotlivých odvětví, v nichž obyvatelé Hodonína pracují, se mezi sčítáními změnilo. Na třetinu poklesl podíl těch, kteří pracují v zemědělství, podíl zaměstnaných v průmyslu se snížil o 11 procentních bodů. Zastoupení pracujících ve stavebnictví a v dopravě se příliš nezměnilo. Výrazně vzrostl podíl osob pracujících v terciálním sektoru.

Rozdíly ve struktuře zaměstnání dle Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ) mezi městem Hodonín a Jihomoravským krajem nejsou nikterak významné a jsou vysvětlitelné právě skutečností, že porovnáváme městský region, v němž se např. jen velmi málo osob věnuje zemědělství, s regionem, v němž jsou jednak další města, ale zejména také venkovské obce. To je také

důvodem, proč je podíl zaměstnaných v průmyslu větší v městě Hodonín ve srovnání s Jihomoravským krajem.

4.3.5. Struktura domácností

Mezi lety 1991 a 2001 se v Hodoníně zvětšil počet cenзовých domácností¹⁵ o 5 %. Negativní vývoj je zaznamenán u počtu neúplných rodin, kde dochází k nárůstu, a to jak u neúplných rodin bez závislých dětí proti roku 1991, tak zvláště u neúplných rodin se závislými dětmi. Vliv na tento vývoj má růst rozvodovosti. Největší změnou oproti roku 1991 je nárůst počtu vícečlenných nerodinných domácností.

Bezdětné úplné rodiny zaujímají více než polovinu z celkového počtu úplných rodin, což oproti roku 1991 představuje nárůst o 10 procentních bodů.

Mezi roky 1991 a 2001 se u cenзовých domácností zvýšilo jak zastoupení jednočlenných tak i dvoučlenných domácností. Mírně vzrostl i podíl tříčlenných domácností. Toho bylo samozřejmě dosaženo na úkor snížení podílu domácností se čtyřmi a více členy, které v roce 1991 tvořily třetinu cenзовých domácností, a v roce 2001 už představovali necelou čtvrtinu.

Odlišné vymezení cenзовých, hospodařících¹⁶ a bytových¹⁷ domácností se projevuje především v jejich rozdílném počtu. Nejvíce je domácností cenзовých, protože jsou definovány nejúžeji, nejméně je bytových domácností, které jsou naopak svou průměrnou velikostí (svým průměrným počtem členů) největší. U všech tří typů domácností byl mezi roky 1991 a 2001 zaznamenán růst jejich počtu. Úhrnem bylo v roce 2001 sečteno 9 989 bytových domácností, v tom bylo 8 998 domácností (90,0 %) s 1 cenзовou domácností a 991 (10,0%) se 2 a více cenзовými domácnostmi. V těchto bytových domácnostech bylo uvedeno (sečteno) 11 028 hospodařících domácností, z nich bylo 10 906 domácností (98,8 %) s 1 cenзовou domácností a 122 domácností se 2 a více cenзовými domácnostmi. Jak u bytových tak i u hospodařících domácností mezi lety 1991 a 2001 kleslo zastoupení těch domácností (daného typu), které byly tvořeny pouze jednou cenзовou domácností.

¹⁵ Nejmenší kolektivita osob, spjatá společným bydlením, společným hospodařením a většinou i příbuzenskými vztahy.

¹⁶ Hospodařící domácnosti jsou konstruovány podle prohlášení sčítaných osob o společném či odděleném hospodaření.

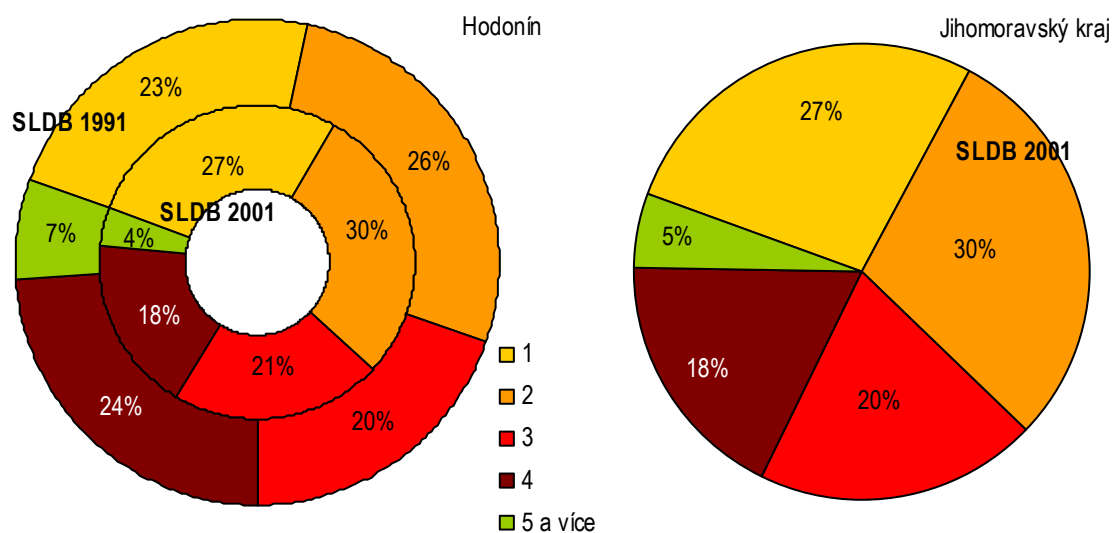
¹⁷ Bytové domácnosti jsou totožné s počtem bytů.

Tab. 7: Struktura domácností, 1991, 2001

Typ domácnosti	Hodonín				Jihomoravský kraj 2001 v %
	1991		2001		
	abs.	v %	abs.	v %	
Cenzové domácnosti celkem	10 584	100,0	11 153	100,0	100,0
v tom:					
úplné rodiny	6 986	66,0	6 182	55,4	57,0
bez závislých dětí	2 782	26,3	3 108	27,9	7,8
se závislými dětmi	4 204	39,7	3 074	27,6	26,9
neúplné rodiny	1 159	11,0	1 700	15,2	13,5
bez závislých dětí	457	4,3	625	5,6	1,7
se závislými dětmi	702	6,6	1 075	9,6	7,8
vícečlenné nerodinné domácnosti	22	0,2	210	1,9	2,2
domácnosti jednotlivců	2 417	22,8	3 061	27,4	27,3
z toho bydlící samostatně	2 363	22,3	.	.	20,7

Zdroj: ČSÚ

Graf 11: Cenzové domácnosti podle počtu členů

Pozn.: SLDB = sčítání lidu, domů a bytů

Zdroj: ČSÚ

Tab. 8: Typy domácností, Hodonín, 1991 a 2001

Typ domácnosti	Hodonín	
	1991	2001
Bytové domácnosti celkem	9 879	9 989
v tom: 1 cenzová domácnost	9 251	8 998
2 a více cenzových domácností	628	991
Hospodařící domácnosti celkem	10 479	11 028
v tom: 1 cenzová domácnost	10 376	10 906
2 a více cenzových domácností	103	122
Cenzové domácnosti celkem	10 584	11 153

Zdroj: ČSÚ

4.4. Školství

4.4.1. Mateřské školy

V Hodoníně ve školním roce 2009/10 bylo 5 mateřských škol, v nichž bylo 30 tříd s celkovým počtem 696 dětí. Počet školek oproti předešlému roku poklesl o dvě. V Hodoníně je jedna mateřská školka, která má speciální třídy pro děti s vadami zraku a s logopedickými vadami. Počet dětí v běžných třídách meziročně vzrostl z 643 na 696, počet běžných tříd se však zvýšil pouze o jednu (z 28 na 29). Došlo tedy ke zvýšení průměrného počtu dětí v běžné třídě z 23 na 24.

Tab. 9: Vzdělávání v mateřské škole

Školní rok	2008/09	2009/10
Počet škol	7	5
Počet běžných tříd	28	29
Počet speciálních tříd	6	4
Počet dětí v běžných třídách	643	696
Počet dětí ve speciálních třídách	77	. .
Počet učitelů ve školách	61	63

Zdroj: ÚIV

4.4.2. Základní školy

Ve městě Hodonín je v současné době 5 základních škol. Školy poskytují rozšířenou výuku TV – zaměřenou na lední hokej – dále je zde škola s rozšířeným vyučováním přírodovědných předmětů, s rozšířeným vyučováním tělesné výchovy – sportovní třídy zaměřené na atletiku a fotbal, s rozšířeným vyučováním výtvarné výchovy. Bohužel dochází k zániku přírodovědných tříd, neboť z hlediska kvality není uspokojivý a dostatečný výběr.

Všechny základní školy poskytují svým žákům možnost navštěvovat družinu. Školy nabízejí poměrně široké spektrum různých kroužků (mj. i kroužky dyslektické, kroužky odstraňující LMD a věnující se odstraňování specifických poruch učení). Základní školy v běžných třídách poskytují individuální integraci dětem s tělesným postižením (sluchové, souběžné postižení více vadami), s vývojovými poruchami učení a vývojovými poruchami chování. Školy mají asistenty pedagoga, některé i logopedické či dyslektické asistenty.

ZŠ navštěvovalo k 30.9.2009 v běžných třídách 1 882 dětí, průměrný počet žáků ve třídě byl 22,4. V jedné škole je kromě oboru 79-01-C/01 (základní škola) vyučován také obor 79-01-B/01 (speciální škola). V 18 speciálních třídách se vzdělávalo 158 žáků. Průměrná naplněnost tříd je 9 žáků. V Hodoníně není ani jedna přípravná třída, přestože jedna ze zde působících ZŠ má na přípravné třídy akreditaci.

Tab. 10: Vzdělávání v základní škole

Školní rok	2008/09	2009/10
Počet škol	5	5
z toho školy s běžnými třídami	4	4
z toho školy se speciálními třídami	1	1
Počet běžných tříd	88	84
Počet speciálních tříd	18	18
Počet žáků v běžných třídách	2 016	1 882
Počet žáků ve speciálních třídách	159	158
Počet žáků opakujících ročník	11	12

Zdroj: ÚIV

4.4.3. Střední školy

Střední školství ve Hodoníně představuje čtyři školy (gymnázium, obchodní akademie, střední škola průmyslová a umělecká a integrovaná střední škola). Při obchodní akademii je jazyková škola s právem konat státní jazykové zkoušky.

Výuční listy lze získat z tříletých učebních oborů: elektrikář – silnoprůd, malíř a lakýrník, truhlář, tesař, kuchař – číšník, prodavač, kadeřník. Čtyřleté maturitní obory: gymnázium, obchodní akademie, ekonomické lyceum, technické lyceum, grafický design, stavebnictví, užitá malba, mechanik seřizovač, obchodník. Nástavbové studium: dřevařská a nábytkářská výroba - nábytkářství a čalounictví, podnikání. Ve školním roce 2009/2010 se ve městě na středních školách vzdělávalo téměř 2 200 učňů a studentů, z toho 66 v dálkovém studiu.

Tab. 11: Vzdělávání na středních školách

		2008/09	2009/10
Žáci celkem		2 196	2 197
Denní forma vzdělávání	Střední vzdělávání	–	–
	Střední vzdělávání s výučním listem	536	539
	Zkrácené s výučním listem	–	–
	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	1 487	1 472
	Zkrácené s maturitní zkouškou	–	–
	Nástavbové studium	119	120
Ostatní formy vzdělávání	Střední vzdělávání	–	–
	Střední vzdělávání s výučním listem	–	–
	Zkrácené s výučním listem	–	–
	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	–	–
	Zkrácené s maturitní zkouškou	–	–
	Nástavbové studium	54	66
Počet žáků opakující ročník		45	52

Zdroj: ÚIV

4.5. Bydlení

Počet trvale obydlených bytů v Hodoníně se mezi roky 1991 a 2001 zvýšil z 9 879 na 9 989. I tento malý nárůst v kombinaci s mírným snížením počtu obyvatel města vedl ke snížení počtu osob připadajících na jeden byt z 2,9 na 2,7.

Bytový fond se v uvedeném desetiletí zkvalitnil, výrazně se zvýšilo zastoupení bytů I. kategorie zejména na úkor poklesu podílu bytů II. kategorie. Bytů III. a IV. kategorie byl v roce 1991 pouze nepatrný zlomek a i zde došlo do roku 2001 ke snížení podílu (a zejména počtu) bytů těchto kategorií v bytovém fondu Hodonína.

Starší byty jsou postupně nahrazovány novějšími, a tak klesá počet bytů postavených před rokem 1946. Mezi sčítáními bylo postaveno 501 bytů, za období 2002–2010 se postavilo pouze 235 bytů. Počty dokončených bytů v jednotlivých letech posledně zmiňovaného období značně kolísaly – záleželo na tom, zdali v daném roce byl dokončen nějaký bytový dům, nebo se jednalo pouze o rodinné domy. Z hlediska velikosti bytu dle počtu pokojů mezi lety 1991 a 2001 se prakticky nic nezměnilo, výrazně převažují byty se 3 či 2 pokoji.

Tab. 12: Trvale obydlené byty podle kategorie

	Kategorie bydlení					Celkem
	I.	II.	III.	IV.	nezjištěno	
	absolutně					
Hodonín 1991	8 182	1 502	106	89		9 879
Hodonín 2001	9 710	201	38	20	20	9 989
	v %					
Hodonín 1991	82,8	15,2	1,1	0,9	0,0	100,0
Hodonín 2001	97,2	2,0	0,4	0,2	0,2	100,0
Jihomoravský kraj 2001	90,6	5,6	2,1	1,2	0,5	100,0

Zdroj: ČSÚ

Tab. 13: Trvale obydlené byty podle období výstavby domu

Území	Období výstavby domu							Celkem
	-1919	1920-1945	1946-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2001	nezjištěno	
	absolutně							
Hodonín 1991	571	1 273	3 158	2 804	2 073	-	-	9 879
Hodonín 2001	267	968	3 140	2 707	2 380	501	26	9 989
	v %							
Hodonín 1991	5,8	12,9	32,0	28,4	21,0	-	-	100,0
Hodonín 2001	2,7	9,7	31,4	27,1	23,8	5,0	0,3	100,0
Jihomoravský kraj 2001	12,5	19,2	42,7	14,2	10,5	0,0	0,9	100,0

Zdroj: ČSÚ

Hodonín je obcí městského typu, a tak nepřekvapí, že 80 % bytů je v bytových domech a pouze 20 % je v rodinných domech. V tom se značně liší od struktury bytového fondu Jihomoravského kraje, to je ale dáno tím, že kraj zahrnuje i malé obce, v nichž nejsou žádné bytové domy.

Tab. 14: Počet dokončených bytů, Hodonín, 2002–2010

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodonín	2	3	34	123	23	7	12	3	28

Zdroj: ČSÚ

Tab. 15: Trvale obydlené byty podle počtu pokojů

	Počet pokojů						Celkem
	1	2	3	4	5+	nezjištěno	
	absolutně						
Hodonín 1991	1 165	3 585	4 067	726	336		9 879
Hodonín 2001	1 108	3 643	4 146	746	318	28	9 989
	v %						
Hodonín 1991	11,8	36,3	41,2	7,3	3,4	-	100,0
Hodonín 2001	11,1	36,5	41,5	7,5	3,2	0,3	100,0
Jihomoravský kraj 2001	12,1	29,2	34,0	14,0	10,1	0,6	100,0

Zdroj: ČSÚ

Tab. 16: Trvale obydlené byty podle typu domu

	Hodonín		Hodonín (v %)		Jihomoravský kraj (v %)
	1991	2001	1991	2001	
Rodinné domy	1 835	1831	18,6	18,3	50,3
Bytové domy	7 886	8 097	79,8	81,1	49,0
Ostatní budovy	158	61	1,6	0,6	0,7
Celkem	9 879	9 989	100,0	100,0	100,0

Zdroj: ČSÚ

4.6. Ekonomika

4.6.1. Ekonomické subjekty

V roce 2010 bylo v Hodoníně registrováno 6 101 ekonomických subjektů, z nichž bylo 3 248 aktivních. Od roku 2006 počet ekonomických subjektů mírně vzrůstal, stejně tak i v celém Jihomoravském kraji, z nichž vždy byla více než polovina aktivní.

K největším zaměstnavatelům v Hodoníně patří Nemocnice Hodonín a ČSAD Hodonín, kteří měli v roce 2010 mezi 500 a 999 zaměstnanci. Více než polovina v Hodoníně ekonomicky aktivních subjektů v roce 2010 neuváděla žádného zaměstnance, jednalo se tedy převážně o živnostníky, kteří vykonávali svou činnost sami.

Tab. 17: Ekonomické subjekty

Ekonomické subjekty celkem	Registrované subjekty					z toho subjekty typu statistický podnik *				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Hodonín	6 359	6 389	6 436	6 292	6 101	.	.	.	.	3 248
Jihomoravský kraj	263 069	269 366	276 783	275 189	283 202	.	134 678	148 562	149 294	155 739

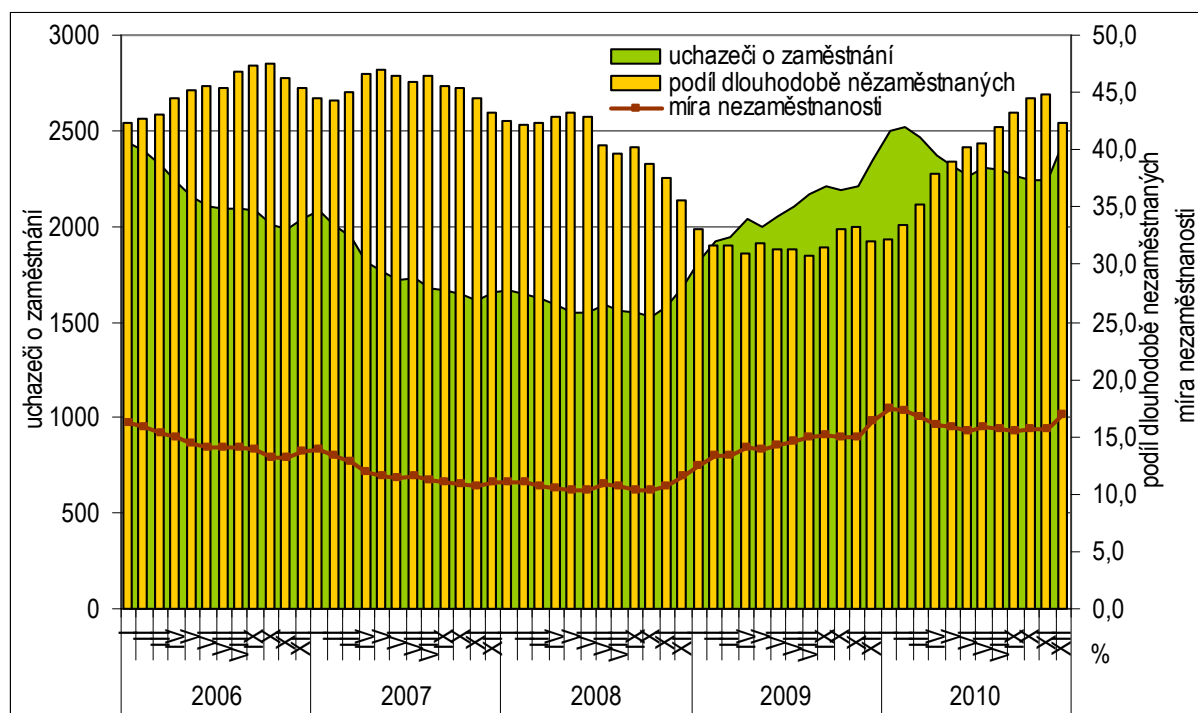
* jedná se o subjekty, u nichž byla zjištěna aktivita

Zdroj: ČSÚ

4.6.2. Nezaměstnanost

Počet uchazečů o zaměstnání se v Hodoníně v roce 2010 pohyboval okolo 2 300 osob. Z hlediska sezónních cyklů minulý rok nebyl nikterak výjimečný, i když sezónnost se projevila výrazněji. Z počátku roku byl počet nezaměstnaných vyšší, v jarních měsících došlo k poklesu s tím, jak se rozbíhaly sezónní práce, po jejichž skončení došlo v listopadu opět k růstu počtu nezaměstnaných, který však nedosáhl hodnot z počátku roku. Podobný průběh

Graf 12: Vývoj nezaměstnanosti v Hodoníně

Zdroj: MPSV

měl vývoj počtu nezaměstnaných i v letech 2006–2008 s tím, že v těchto letech měl celkový počet nezaměstnaných klesající tendenci z téměř 2 500 v lednu roku 2006 na 1 600 nezaměstnaných na konci roku 2008. Situace se změnila v roce 2009, kdy se v průběhu celého roku počet nezaměstnaných zvyšoval. Tento rychlý nárůst stojí za poklesem podílu dlouhodobě nezaměstnaných, tj. takových, kteří práci hledají déle než 12 měsíců. Situace na trhu práce se v Hodoníně během roku 2009 nezlepšila, a tak podíl dlouhodobě nezaměstnaných začal v roce 2010 narůstat.

V uplynulých třech letech počet uchazečů o práci narůstal, v roce 2010 se oproti roku 2008 zvýšil téměř o více než 40 %. Oproti roku 2009 již růst tak výrazný nebyl. Zvýšil se zejména počet i podíl těch, kteří si během třech měsíců našli novou práci, ale i těch, kteří byli nezaměstnaní déle než 12 měsíců (Tab. 18).

V průběhu roku 2010 se míra nezaměstnanosti v Hodoníně pohybovala okolo 16 %, v Jihomoravském kraji to bylo kolem 10 %. Dlouhodobě je v Hodoníně nezaměstnanost výrazně vyšší ve srovnání s Jihomoravským krajem.

Tab. 18: Počet uchazečů o práci, Hodonín 2008-2010

		Počet uchazečů o práci	z toho podle délky nezaměstnanosti					Počet dosažitelných uchazečů o práci
			do 3 měsíců	3 až 6 měsíců	6 až 9 měsíců	9 až 12 měsíců	více než 12 měsíců	
absolutně								
2008	Hodonín	1 710	.	.	891	.	611	1 664
2009	Hodonín	2 391	588	474	317	243	769	2 370
2010	Hodonín	2 437	609	366	206	224	1 032	2 408
v procentech								
2008	Hodonín	100,0	.	.	52,1	.	35,7	97,3
2009	Hodonín	100,0	24,6	19,8	13,3	10,2	32,2	99,1
2010	Hodonín	100,0	25,0	15,0	8,5	9,2	42,3	98,8

Pozn: Dosažitelní uchazeči jsou tací, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

Zdroj: ČSÚ

Tab. 19: Ukazatelé nezaměstnanosti, Hodonín, k 31.12.

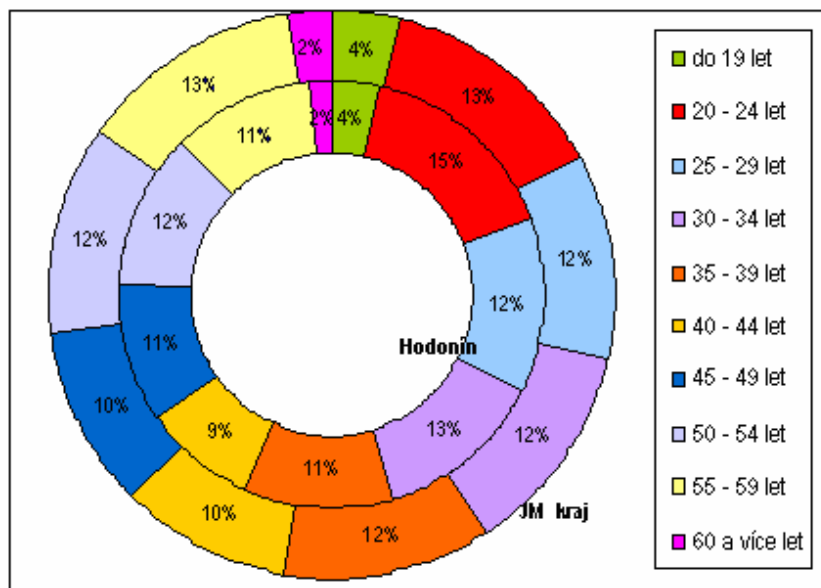
Území	Rok	Míra registrované nezaměstnanosti (%)	Míra registrované nezaměstnanosti dosažitelných uchazečů (%)	Počet uchazečů na 1 volné místo
Hodonín	2008	12,0	11,7	.
	2009	16,8	16,7	23,7
	2010	17,1	16,9	20,5
Jihomoravský kraj	2010	10,9	10,9	23,0

Zdroj: ČSÚ

Porovnáváme-li věkovou strukturu nezaměstnaných ve městě Hodonín a v Jihomoravském kraji (údaje k 31.12.2010) pak je zřejmé, že v Hodoníně je mezi osobami aktivně hledajícími zaměstnání větší zastoupení osob v mladším produktivním věku zatímco v kraji je vyšší podíl nezaměstnaných starších 40 let.

Vzdělání je do určité míry faktor, který ovlivňuje riziko, že daná osoba bude bez zaměstnání. Podíl osob pouze se základním vzděláním je mezi nezaměstnanými výrazně vyšší než v celkové populaci ve věku ekonomické aktivity. Podobně je tomu i u středního odborného vzdělání s výučním listem.

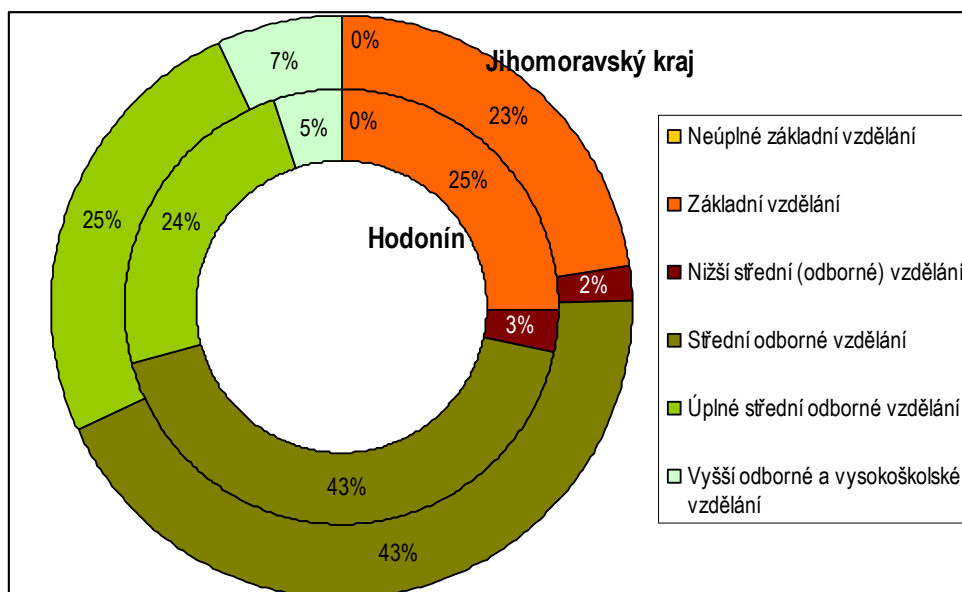
Graf 13: Nezaměstnaní podle věku, Hodonín, Jihomoravský kraj, 2010

Pozn.: JM kraj = Jihomoravský kraj

Zdroj: ČSÚ

Graf 14: Nezaměstnaní podle vzdělání, Hodonín, Jihomoravský kraj, 2010

Pozn.: JM kraj = Jihomoravský kraj

Zdroj: ČSÚ

Rozdíly ve vzdělanostní struktuře nezaměstnaných v Hodoníně v Jihomoravském kraji byly velmi malé, lze říci, že ve městě bylo mezi osobami aktivně hledajícími zaměstnání mírně vyšší zastoupení takových, které neměly ani výuční list.

4.6.3. Vyjíždka za prací

Z 14 216 osob, které v Hodoníně při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 uvedly, že jsou zaměstnané, jich 11 240 vyjíždělo za prací, z domova či v pěší vzdálenosti od místa bydliště tedy pracovalo více než 20 % ekonomicky aktivních.

Téměř 60 % osob jezdilo do zaměstnání v rámci města Hodonín, necelých 10 % zaměstnaných jezdilo do jiné obce v okrese Hodonín, 2 % osob pracovalo v zahraničí. Více než osmina zaměstnaných dojížděla do práce denně mimo obec (podle Tab. 20). Mezi žáky a studenty byla necelých 11 % těch, kteří denně jezdili do školy mimo obec Hodonín.

Z Hodonína vyjížděli lidé za prací nejčastěji do Břeclavi a do Rohatce. Mezi lety 1991 a 2001 se proud dojížděky výrazně oslabil. Hodonín jako cílovou destinaci pro dojíždku za prací měli nejčastěji občané Dolních Bojanovic, Mutěnic, Dubňan, Ratíškovic a Rohatce.

Tab. 20: Vyjíždka za prací, Hodonín a Jihomoravský kraj, 2001

	Vyjíždějící do zaměstnání	z toho				Vyjíždějící do zam. denně mimo obec	Žáci vyjíždějící denně mimo obec
		v rámci obce	v rámci okresu	v rámci kraje	do jiného kraje		
Hodonín	11 240	8 445	1 370	596	525	1 841	627
Jihomoravský kraj	459 692	253 007	101 714	69 624	19 642	160 370	55 109

Zdroj: ČSÚ

4.7. Zdravotnictví

V Hodoníně je dle databáze ÚZIS ČR nemocnice TGM Hodonín, p. o., a tak jako jediná ve městě poskytuje lůžkovou péči, v roce 2010 měla k dispozici 230 lůžek.

Zdravotnické služby v Hodoníně poskytuje celkem 15 ordinací praktického lékaře (PL) pro dospělé, v nichž pracuje celkem 14 lékařů (přepočtený počet na celý úvazek). Pro děti je péče zajišťována 5 pracovišti praktického lékaře pro děti a dorost. Stomatologická péče je pokryta 19 ordinacemi stomatologa, v oboru gynekologie své služby poskytuje 5 ordinací PL – gynekologa. Dále zde působí celkem 36 ordinací lékaře specialisty (alergologie, dermatovenerologie, diabetologie, gastroenterologie, chirurgie, interna, kardiologie, neurologie, oční, ORL, ortodoncie, ortopedie, plicní, psychiatrie, radiodiagnostika, rehabilitace, revmatologie, urologie,) a jedno pracoviště, které se věnuje estetické chirurgii. Ortopedickou ambulanci zajišťuje detašované pracoviště Nemocnice Kyjov, p. o.

Zdravotní služby jsou soustředěny zejména v rámci Polikliniky v ulici Horní Valy a v ulici Národní třída. Kromě toho jsou v Hodoníně dvě ordinace klinického psychologa, dvě ordinace klinického logopeda, dvě rehabilitace. Jsou zde také dva poskytovatelé domácí péče. Dále zde působí 10 lékáren. Dalším lůžkovým zařízením s 208 lůžky jsou Lázně Hodonín, které se specializují na léčbu pohybového aparátu.

Tab. 21: Zařízení zdravotní péče – samostatné ordinace a lékárny

	Počet zařízení	Počet lékařů (PP)	Počet lékařů na 10 000 obyvatel - Hodonín	Počet lékařů na 10 000 obyvatel – Jihomoravský kraj
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	15	14	5,6	4,6
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	5	5	2,0	2,0
Samostatná ordinace PL - stomatologa	19	18,75	7,5	5,8
Samostatná ordinace PL - gynekologa	5	5	2,0	1,2
Samostatná ordinace lékaře specialisty	36	32,3	12,9	6,1
Lékárna	10		4,0	2,6

Pozn.: PP = počet přepočtený na celé pracovní úvazky

Pozn.: Jihomoravský kraj – rok 2009, Hodonín – rok 2010

Zdroj: ÚZIS ČR

4.8. Sociální oblast

4.8.1. Poskytovatelé sociálních služeb

Stručný přehled relevantních sociálních služeb:

Organizace: **Diecézní charita Brno**

Kontakt: 518321497 / dmt.hodonin@caritas.cz / www.hodonin.caritas.cz

Služba: **Azylový dům**

Formy poskytování sociálních služeb: pobytové

Cílová skupina klientů: oběti domácího násilí / oběti obchodu s lidmi / osoby bez přístřeší / rodiny s dítětem/děťmi

Adresa: tř. Dukelských hrdinů 1715/57, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: **Kontaktní centrum**

Formy poskytování sociálních služeb: ambulantní, terénní

Cílová skupina klientů: osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách

Adresa: Pančava 687/56, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: **Nízkoprahové denní centrum**

Formy poskytování sociálních služeb: ambulantní

Cílová skupina klientů: děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy

Adresa: Sacharovova 3590/39, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: **Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež**

Formy poskytování sociálních služeb: ambulantní, terénní

Cílová skupina klientů: osoby bez přístřeší / osoby v krizi / osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách / osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy / etnické menšiny

Adresa: Horní Valy 3655/2, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: **Odborné sociální poradenství**

Formy poskytování sociálních služeb: ambulantní

Cílová skupina klientů: oběti domácího násilí / oběti trestné činnosti / osoby v krizi / rodiny s dítětem/děťmi

Adresa: Wilsonova 4242/7, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: **Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi**

Formy poskytování sociálních služeb: ambulantní, terénní

Cílová skupina klientů: rodiny s dítětem/děťmi

Adresa: Wilsonova 4242/7, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Organizace: Psychocentrum Domeček Hodonín, o.p.s.

Kontakt: 518321629 / bydleni@psychocentrumdomecek.cz / www.psychocentrumdomecek.cz

Služba: Azylový dům

Formy poskytování sociálních služeb: pobytové

Cílová skupina klientů: osoby bez přístřeší / pachatelé trestné činnosti

Adresa: Skácelova 2711/2, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: Chráněné bydlení

Formy poskytování sociálních služeb: pobytové

Cílová skupina klientů: osoby s chronickým duševním onemocněním / osoby v krizi

Adresa: Skácelova 2711/2, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Služba: Odborné sociální poradenství

Formy poskytování sociálních služeb: ambulantní

Cílová skupina klientů:

děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy

oběti domácího násilí

oběti trestné činnosti

osoby bez přístřeší

osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách

osoby s chronickým duševním onemocněním

osoby s tělesným postižením

osoby v krizi

osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách

osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy

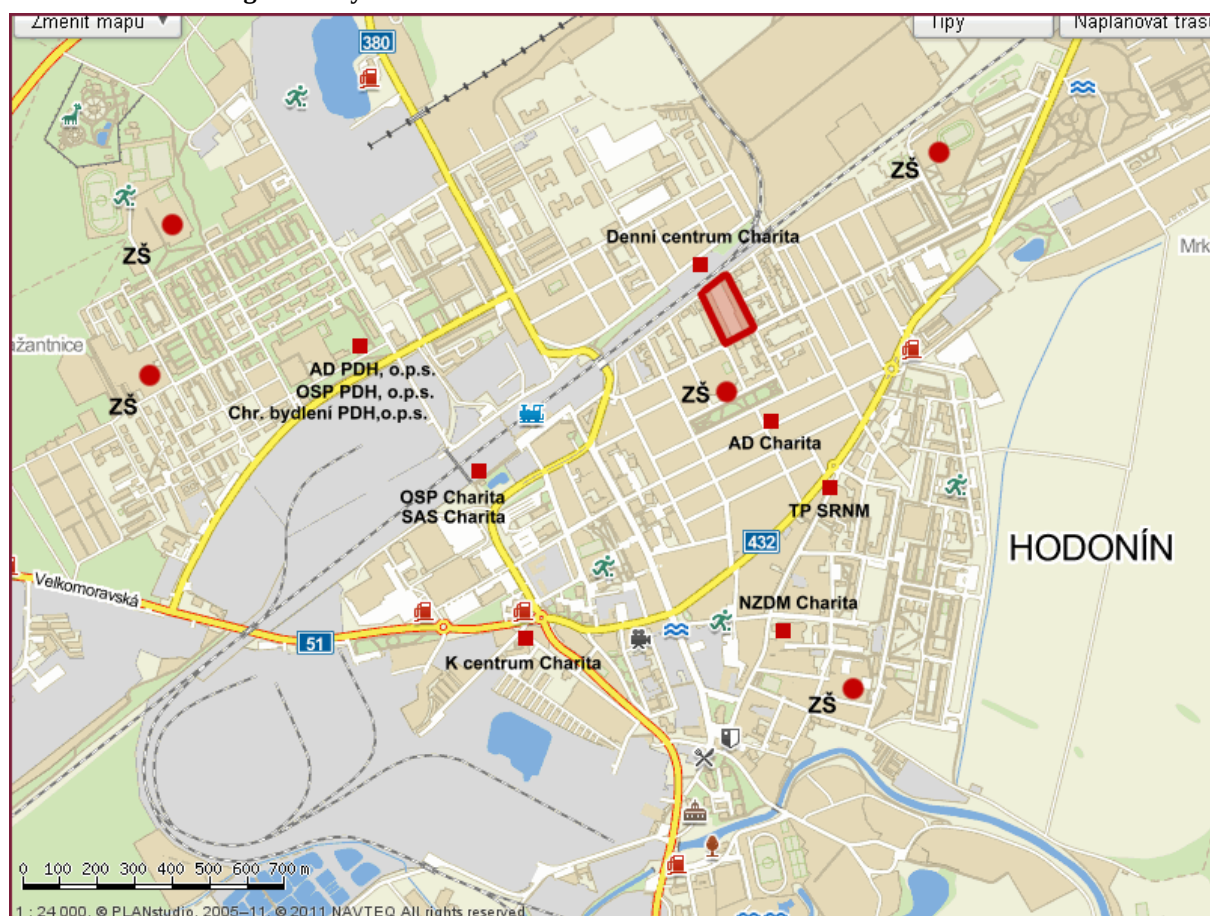
pachatelé trestné činnosti

rodiny s dítětem/děťmi

senioři

Adresa: Skácelova 2711/2, Hodonín, 695 01 Hodonín 1

Obrázek: Přehled registrovaných sociálních služeb v Hodoníně

Poznámky: PDH (Psychocentrum Domeček Hodonín, o.p.s.), Charita (Diecézní charita Brno), SRNM (Sdružení Romů na Moravě), AD (azylový dům), OSP (odborné sociální poradenství), TP (terénní program).

Největším poskytovatelem různých sociálních služeb v Hodoníně je Diecézní charita Brno, jež zde má charitní poradnu, která ambulantní formou pečuje o oběti domácího násilí a trestné činnosti, osoby v krizi a rodiny s dětmi. K dispozici je také azylový dům. Pro osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách je k dispozici kontaktní centrum. Diecézní charita Brno se v nízkoprahovém centru věnuje mimo jiné osobám starším 18 let žijícím v sociálně vyloučených komunitách, osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, etnickým menšinám. Pro děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy je určeno další nízkoprahové zařízení. Tentýž poskytovatel se zaměřuje na sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a provozuje také noclehárnu.

Centrum pro rodinu a sociální péči Hodonín poskytuje služby osobní asistence osobám mladším 26 let se zdravotním, mentálním či kombinovaným postižením. Pro mladší 18 let je určen i denní stacionář.

Pro rodiny s dětmi a osoby se zdravotním postižením jsou určeny odlehčovací služby. Dále je ve městě k dispozici telefonická krizová pomoc, chráněné bydlení, azylový dům, týdenní a denní stacionář pro osoby s mentálním či kombinovaným postižením. Neslyšící se mohou obrátit na Svaz neslyšících a nedoslýchavých z žádostí o tlumočnické služby. Kromě domova pro seniory je v

Hodoníně domov se zvláštním režimem určený pro poskytování pobytových služeb sociální péče formou celoročního pobytu osobám starším 65 let, které trpí chronickým duševním onemocněním, stařeckou, Alzheimerovou nebo jinou formou demence a v důsledku svého zdravotního stavu vyžadují pravidelnou péči.

V Hodoníně působí ještě několik dalších organizací, které však neposkytují registrované sociální služby dle zákona č.108/2006 Sb. Jedná se především o Sdružení Romů na Moravě, Euroroma Hodonín a Sdružení Romů a národnostních menšin v Hodoníně.

4.8.2. Sociální zabezpečení

V sociální oblasti je poskytováno několik druhů dávek – jednak jsou to dávky státní sociální podpory (zabezpečení v situacích, na než není možné se připravit), dále dávky sociálního pojištění, které jsou určeny pro situace v životě člověka, jako např. nezaměstnanost, stáří, nemoc a invalidita (údaje za ty dávky nejsou k dispozici), a konečně dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením.

Dávky státní sociální podpory

Nejčastěji poskytovanou dávkou státní sociální podpory je přídavek na dítě. Výše průměrného přídávku se zvýšila mezi roky 2001 a 2010 z 538 Kč na 607 Kč. Výrazně však poklesl počet vyplácených dávek z průměrných 5,8 tis. měsíčně na 4,7 tis. za měsíc.

Počty vyplácených sociálních příplatků poklesly mezi roky 2001 a 2010 na třetinu, objem vyplácených dávek tohoto typu se snížil o necelou polovinu. U příspěvků na bydlení došlo také v posledním desetiletí k poklesu počtu vyplácených dávek na třetinu, objem těchto dávek se však mírně zvýšil.

Tab. 22: Dávky státní sociální podpory v letech 2001, 2006 a 2010, Hodonín

Typ dávky	2001			2006			2010		
	počty dávek (měs. průměr)	vyplacené dávky (tis. Kč) v roce	prům. výše dávky Kč	počty dávek (měs. průměr)	vyplacené dávky (tis. Kč) v roce	prům. výše dávky Kč	počty dávek (měs. průměr)	vyplacené dávky (tis. Kč) v roce	prům. výše dávky Kč
Přídavek na dítě	5 846	37 023	528	4 742	30 470	535	1 544	11 244	607
Sociální příplatek	1 506	18 628	1 031	1 020	13 685	1 118	542	10 231	1 573
Příspěvek na bydlení	1 217	9 772	669	909	8 616	790	416	10 190	2 041
Rodičovský příspěvek	642	18 594	2 414	696	30 409	3 641	784	63 204	6 718
Pěstounská péče	16	749	3 903	37	1 635	3 682	36	1 822	4 218
Porodné	17	1 402	6 874	21	3 783	15 011	21	3 328	13 206
Pohřebné	23	1 360	4 928	23	1 370	4 964	0	30	x
Příspěvek na školní pomůcky	x	x	x	147	147	83	x	x	x
Příspěvek na dopravu	557	2 925	438	x	x	x	x	x	x

Zdroj: MPSV

Dávky sociální péče

V letech 2007–2009 byly zaznamenány podstatné změny ve vyplácení dávek poté, co nabyly účinnosti některé zákony týkající se vyplácení dávek sociální péče které vedly k zavedení některých nových dávek, jako např. příspěvek na péči, pomoc v hmotné nouzi.

Výdaje na příspěvek na péči vzrostly zejména u příspěvku ve IV. stupni závislosti, a to čtyřnásobně. Ve III. stupni to byl mezi lety 2007 a 2010 zaznamenán nárůst o polovinu, ve II. stupni došlo také k nárůstu, ale pouze o čtvrtinu. Nejnižší byl nárůst v I. stupni. Vzrůstal i počet vyplácených dávek a vyplácené částky byly vyšší. Nejvíce vzrostl příspěvek ve IV. stupni závislosti – v roce 2007 byl průměrně měsíčně 8,9 tis. Kč, o čtyři roky později to bylo 11,4 tis. Kč. V prvním stupni závislosti průměrná výše příspěvku vzrostla o 17 %, z 1,7 tis. Kč na 2 tis. Kč. Ve druhém a třetím stupni závislosti se průměrná výše příspěvku prakticky nezměnila.

Tab. 23: Vývoj výdajů a počtu příjemců příspěvku na péči 2007–2010, Hodonín

Rok	Výdaje ve sledovaném roce (v tis. Kč)*					Průměrný měsíční počet příjemců**				
	stupeň závislosti				Celkem	stupeň závislosti				Počet příjemců celkem **
	I.	II.	III.	IV.		I.	II.	III.	IV.	
2007	6 378	12 142	12 194	3 732	34 446	311	260	139	35	744
2008	7 203	15 476	13 730	8 503	44 912	325	316	150	68	859
2009	7 298	14 821	18 219	11 871	52 209	316	327	198	92	931
2010	6 946	15 378	19 268	15 048	56 640	290	329	207	110	936

* bez doplatků, přepлатků a vratek

** odvozeno od počtu přiznaných dávek za daný měsíc sledovaného roku bez ohledu na okamžik výplaty

Zdroj: MPSV

Zákon o pomoci v hmotné nouzi stanoví situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi, a tyto situace nazývá hmotnou nouzí. Jde o situace, kdy osoba (společně posuzované osoby) nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb a současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit. Poskytovány jsou následující dávky: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a několik typů mimořádné okamžité pomoci.

Průměrná výše příspěvku na živobytí činila v roce 2010 v Hodoníně 3 tis. Kč měsíčně. Oproti roku 2007 se jedná o pokles o 300 Kč. Průměrná výše doplatku na bydlení vzrostla z 1 500 Kč na 2 245 Kč. Tento nárůst je způsoben zvýšením celkových výdajů na doplatky na bydlení při současném poklesu počtu vyplácených dávek. Průměrný měsíční počet vyplácených dávek mimořádné okamžité pomoci se ve sledovaném období takřka neměnil s výjimkou poklesu v roce 2008. Průměrně vyplácená měsíční částka vzrostla z necelých 2 tis. Kč na 2,4 tisíce, přičemž u některých typů mimořádné okamžité pomoci je stanoven měsíční strop 1 tis. Kč.

Tab. 24: Dávky pomoci v hmotné nouzi, 2007–2010, Hodonín

Typ dávky	Výdaje (v tis. Kč) v roce				Průměrný měsíční počet vyplacených dávek v roce			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Příspěvek na živobytí *	12 328	10 878	10 758	12 652	366	307	440	655
Doplatek na bydlení	2 163	1 818	1 914	2 119	120	92	88	94
Mimořádná okamžitá pomoc	586	406	740	752	29	18	34	32
Celkem	15 076	13 102	13 412	15 523	515	417	562	781

* částka příspěvku odpovídající měsíčnímu nároku osoby může být provedena formou více výplat v měsíci (např. týdenní výplaty)

Zdroj: MPSV

4.9. Analýza dynamiky a početního stavu lokality

Sledování vývoje dynamiky míry sociálního vyloučení je v současné době značně komplikované. V rovině statistické evidence není žádný přímý relevantní početní údaj kvantifikující sociální vyloučení a proto je potřeba při této analýze vycházet z více zdrojů. V ideálním případě by měly být konfrontovány statistické údaje s narativním popisem relevantních expertů. Právě proto je tato kapitola rozdělena na dvě podkapitoly v jejichž rámci budou prezentována podstatná zjištění.

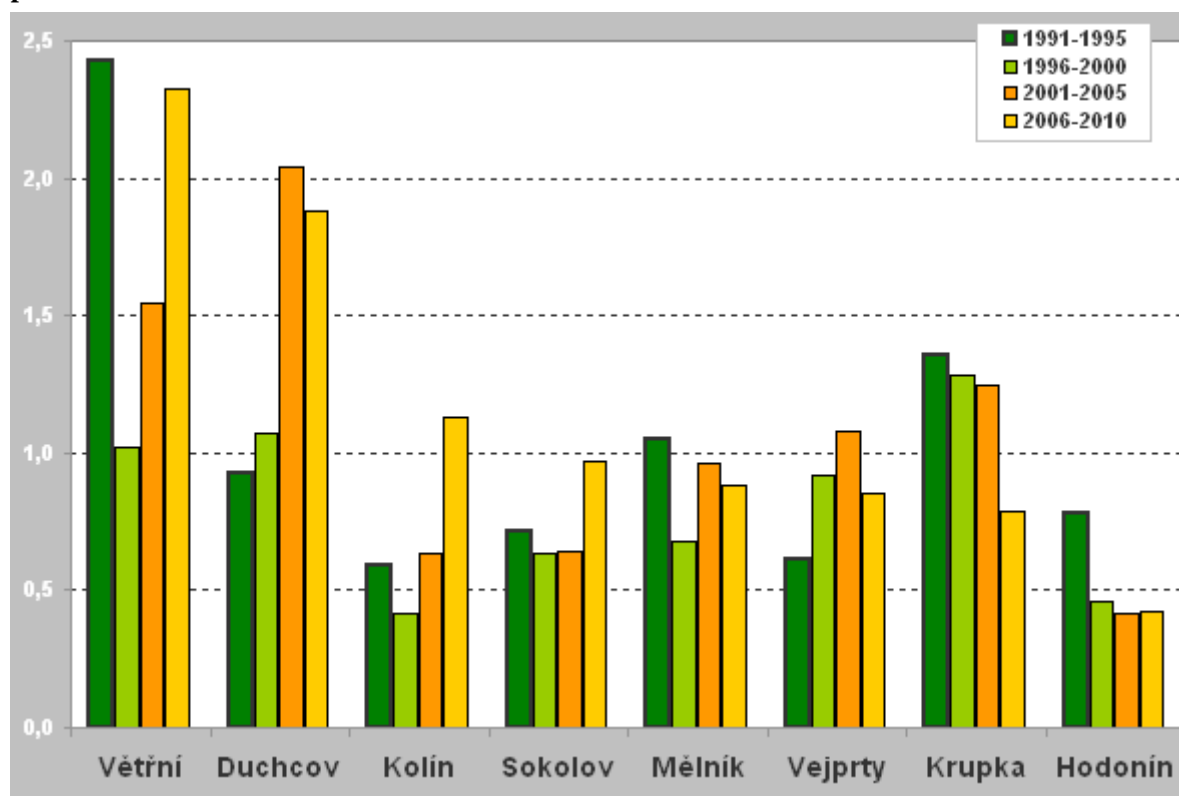
4.9.1. Statistická indikace dynamiky

Při volbě vhodného zdroje dat ke statistické indikaci je možné vycházet z řady možností. Většina z těchto zdrojů má však základní nevýhodu, kterou představuje vliv lidského faktoru. Konkrétní případ můžou představovat například statistické výkazy MPSV, konkrétně třeba výkaz 26, kde je uváděna celá řada údajů napovídajících o sociální situaci v lokalitě. Vykazované vyšší hodnoty mohou znamenat skutečně vyšší výskyt daného jevu, nebo naopak můžou tyto hodnoty poukazovat na dobře fungující pracovníky sociálního odboru. Při porovnání dat za dva různé správní obvody proto nemůžeme vědět kde je situace rizikovější. Podobná situace je i v případě nápadů trestné činnosti. V lokalitách, kde je zkorumpovaná policie a většinu nápadů trestné činnosti řeší neformálně (úplatkem), můžeme pozorovat nízké statistické hodnoty a naopak v lokalitách, kde je policie proaktivní a důsledně šetří veškerou kriminalitu mohou být tyto hodnoty vysoké. Při porovnání těchto lokalit se můžeme snadno dopustit chybného, opačné posouzení o míře rizikovosti dané lokality.

Právě proto je v rámci této analýzy využita experimentální metoda, jejíž výsledky nejsou ovlivněny lidským faktorem, neboť jde o demografické události. Metoda je podrobně popsána v kapitole 3.2.2. I tento koncept má však rizika, kdy hlavním je skutečnost, že údaje o potratech jsou evidovány dle trvalého bydliště ženy. Pokud bychom tedy metodu aplikovali v lokalitách, kde dochází k vyšší míře regionální migrace, nemusí hodnoty o dynamice vypovídat přesně. V případě Hodonína se však o takovouto lokalitu pravděpodobně nejedná. Hodonín se dlouhodobě potýká s vystěhováváním obyvatel, což je do jisté míry ovlivněno vysokou mírou nezaměstnanosti. Ročně tak dosahuje migrační saldo záporných hodnot kolem 200 lidí. Nejedná se proto o elastickou migraci, kdy se vystěhovalí v různých obdobích vracejí zpět.

Přes výše uvedené skutečnosti představuje Hodonín, z migračního hlediska, relativně stabilní populaci, respektive mírně emigrační, na kterou je vhodné tuto expertní metodu aplikovat. Ačkoli srovnání s dalšími zkoumanými lokalitami v nových agenturních městech nebylo předmětem této analýzy, jeví se srovnání výsledků jako zajímavý analytický kontext o míře intenzity problému v daném městě. Z grafu 15 je tak patrné, že míra intenzity sociálního znevýhodnění je v Hodoníně v současné době nejnižší, zároveň je z grafu patrný pokles před 15 let a v následující době se jedná spíše o stagnující trend v makro pohledu.

Graf 15: Srovnání míry intenzity sociálního znevýhodnění pomocí indikátoru indukované potratovosti

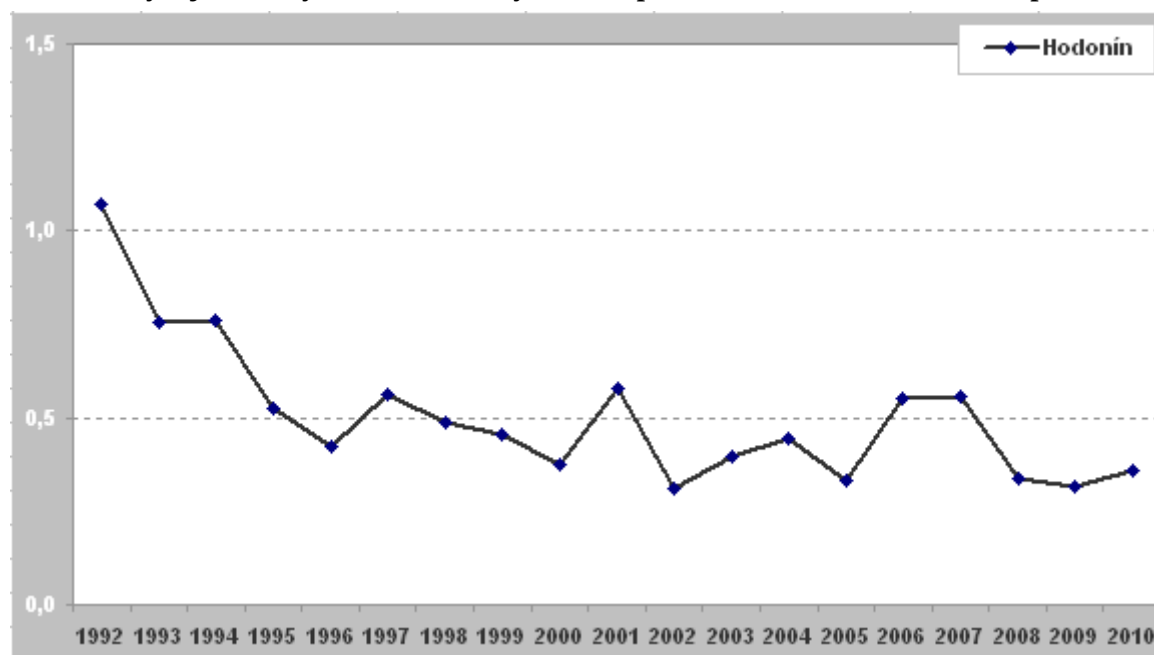
Zdroj: UZIS

Hodnota indikátoru přitom nevypovídá o početním stavu. Pokud je hodnota indikátoru například v Mělníku dvakrát vyšší než hodnota v Hodoníně, neznamená to, že v Duchově žije dvojnásobný počet sociálně znevýhodněných. Při úvahách o sociálním vyloučení jsou většinou kladeny otázky o početním stavu příslušníků takovýchto lokalit. Předpokládá se přitom, že míra sociálního vyloučení je přitom konstantní, což jistě není pravda. Právě proto je důležité sledovat i perspektivu míry intenzity sociálního znevýhodnění a k tomu je právě konstruován tento indikátor.

V grafu 15 jsou hodnoty za jednotlivé roky zprůměrnovány do pětiletých intervalů tak, aby bylo možné snazší srovnání a došlo k eliminaci výkyvů v některých menších městech. V grafu 16 jsou však uvedeny hodnoty jednotlivě za každý rok od roku 1992 do roku 2010 a můžeme proto podrobněji analyzovat trendy ve vývoji tohoto indikátoru.

Náhlé skoky v hodnotách mezi jednotlivými roky jsou pravděpodobně způsobeny velikostí obce, kdy Hodonín představuje stále příliš malou obec a umělá přerušení těhotenství mezi sociálně znevýhodněnými proto nejsou rovnoměrněji rozložena v čase.

Graf 16: Vývoj intenzity sociálního znevýhodnění pomocí indikátoru indukované potratovosti

Zdroj: UZIS

Při podrobnějším pohledu můžeme pozorovat několik základních vývojových trendů:

a) Strmý pokles v první polovině 90. let – Trend poklesu po celou dobu první poloviny 90. let je intenzivní a zároveň nekoresponduje s nějakým emigračním trendem. Během let 1991 až 1996 bylo sice migrační saldo záporné, ale pouze nepatrně, kdy se v absolutních hodnotách pohybovalo toto saldo kolem – 50 lidí.

b) Mírný nárůst mezi lety 2002 a 2007 – trend pozvolného nárůstu intenzity sociálního vyloučení opět není způsoben imigrací sociálně znevýhodněných do Hodonína, ale pravděpodobně může být ovlivněn zhoršujícími se sociálními poměry části obyvatel, zvláště pak v obou sociálně vyloučených lokalitách v té době (stávající lokalita Pravoslava Veselého a již neexistující lokalita Rybáře). Dle výpovědí expertů se v tomto období město výrazněji neangažovalo v řešení situace sociálně znevýhodněných a proto může být tento trend důsledkem této situace.

c) Pokles a stagnace po roce 2007 – tento trend by mohl být ovlivněn několika faktory. Opět se nejedná o důsledek vystěhovávání sociálně znevýhodněných z Hodonína, ale spíše rozstěhováním několika rodin, žijících v obou zmíněných lokalitách. V roce 2007 také byla vyklizena a v následujících letech zlikvidována lokalita Rybáře (viz kap. 4.9.2.). Celková aktivita města má pravděpodobně souvislost se zveřejněním města Hodonín v Gabalově mapě v roce 2007. Z výpovědí expertů vyplývá, že právě v reakci na zařazení Hodonína mezi města s ghettem město začalo realizovat řadu opatření, která by situaci změnila.

Samotný vývoj tohoto indikátoru by si zasloužil podrobnější analýzu a nalezení dalších potenciálních faktorů, které by jednotlivé fáze vývoje objasňovaly.

4.9.2. Narativní popis dynamiky

Ačkoli v současné době existuje v Hodoníně pouze jedna lokalita, o které je možné uvažovat v intencích sociálního vyloučení, ještě v nedávné minulosti stála v Hodoníně stará romská čtvrť, která byla v roce 2007 zbourána a místo ní byly postaveny moderní rodinné vily, což zmiňuje například filosof Erazim Kohák v květnu v roce 2010 na romea.cz následovně: „...lituji, že mi ušla Miss Roma – a stará romská čtvrť Hodonína, Rybáře, už je přestavěná na milionářské ghetto a moji hostitelé považovali tu bezduchou poušť za asanaci. Ach jo“.

Většina respondentů však likvidaci (asanaci) této lokality popisuje v jiné perspektivě. Například expert R11 zdůrazňuje vysokou kriminalitu v oblasti Rybářů: „...například nezmínili v té době ulici nebo čtvrť Rybáře [expert mluví o Gabalově zprávě z roku 2006], kde taky žili Cigáni s bílými, a kde se bílí do slova a do písmene báli v noci vyjít na ulici. Ale na to si Cigáni nestěžovali, protože tam teda dělali to co oni chtěli. Tam třeba pouliční osvětlení nevydrželo ani 5 minut jo, tam prostě lidi chodili drželi si peněženky, protože jak proti vám šla skupinka šesti Cigánů, tak jste věděla, že jste v háji, protože to vás obklopili a byla jste ráda, že vám zůstalo spodní prádlo, protože ti byli rychlí to jo. Tam opravdu už to šlo tak daleko, že se psaly petice, že tam jezdili policajti, hlídky jo, jakoby to, co teďka se děje třeba v těch severních Čechách a podobně, tak to tady bylo zhruba před deseti lety v Hodoníně....Tam prostě byly rodiny, které neplatily nájem, bydlely tam v obecních domkách, prostě takových polozříceninách, tam ani jste nevěděla, kdo tam všechno je, protože tam prostě bylo i 30 lidí najednou. Tak udělali jedinou rozumnou věc, prostě neplatíš nájem, ven, baráky se zbouraly a od toho okamžiku v Hodoníně neexistuje podle mého mínění romská otázka.“

O další problémové lokalitě kolem ulice Horní Plesová vypovídá expert R9: „...ale my jsme tu měli takovou část ulice, která se jmenovala Horní Plesová. Tehdy se stavělo sídliště na pozemcích, kde byly staré rodinné domy, starý Hodonín a ty pozemky se důsledně celé zasanovaly a ještě v období komunismu tam zůstala část ulice a po tom roce 89 až do letošního roku vlastně se tam scházeli nepřizpůsobiví občané. Bylo to asi 5 baráků plus takový velký hospodářský dvůr, stavení, kde se teda scházeli narkomani a bezdomovci a tak, proto říkalo se tomu, že to je hodonínský Bronx.tak oni to nebyly ruiny, ale neobyvatelné baráky, takže to se nám podařilo zrušit a tyto lidi jsme odsud vytlačili ven. Nevím, jestli vám se to bude zdát nebo ne, ale prostě pro občany jsme udělali podle mě kus dobré práce. Je to tam nachystané na vybudování parkoviště...“

Jiný expert R3 popisuje, že již ani poslední lokalitu Pravoslava Veselého není vlastně možné považovat za sociálně vyloučenou lokalitu v pravém slova smyslu: „Ono to, ono to bylo, kdysi, ta Pravoslava Veselého a Janáčkova, ale dneska tam bydlí prostě víc bílých jak Romů, takže já bych řekl že asi ne. Já bych řekl že tadyta vyloučená lokalita asi podle mě není... tam bydlí 6, 7 rodin romských, tam je to převážně, z 80ti % obydlené bílými. Takže to nemůžeme nazvat vyloučenou lokalitou. Já si myslím že tady prostě ta vyloučená lokalita není...“

4.10. Deskripce lokality

Mapa: Pozice lokality ve vztahu k jednotlivým základním školám

Základní charakteristiky lokality jsou:

- 2 bytové domy, cca 5 vchodů, kde jsou „sociální byty“, každý vchod cca 12 bytů /sociálních bytů je 20
- Tzv. „sociální byty“ jsou o velikosti 1+KK, 2+KK (v tomto případě, je kuchyň vždy velice malá), sociální zařízení také malých rozměrů.
- Byty v lokalitě jsou jednak ve vlastnictví soukromých majitelů (odkoupěno od města), jednak stále ve vlastnictví města, část bytů města je pronajímána jako tzv. „sociální byty“ (nejde však o zákonem stanovené parametry bytu, který by splňoval normy sociálního bydlení).
- Veřejné prostranství mezi domy (vnitroblok) je v normálním stavu, zatravněný, pár stromů, jako nedostatek může být vnímáno, že zde není dětské hřiště, dostatek laviček (obyvatelé si vynášejí vlastní posezení ven, případně sedí na schodech a povídají si
- Bytové domy jsou v klasické městské zástavbě mezi jinými domy, lokalita je v blízkosti středu města
- Nově jsou rekonstruovány plastovými okny. Někteří nájemníci shledávají tuto úpravu za rychle a nekvalitně odvedenou (př. uvolněné venkovní parapety).

- Společné prostory – chodby v normálním stavu. Kočárkárny a sklepy jsou vlhké s plísněmi, z toho důvodu si obyvatelé s dětmi dávají kočárky na chodby (způsobuje to rozbroje s domovníkem, který trvá na odkládání kočárků do kočárkárny, nebo sklepů).
- Některé byty jsou napadeny plísní (převážně v okolí oken, cca 20cm od stropu pás plísně po celé délce stěny. V jednom zjištěném případě je byt v natolik nevhovujícím stavu, že jej lékařem a hygienikem doporučeno byt nevyužívat k bydlení s dětmi, přesto zde rodina dlouhodobě žije. Většinou nájemníci tuto situaci řeší častým přetíráním plísně
- Byty jsou vytápěny převážně plynovými topnými tělesy. Některé byty mají např. jen jedno topné těleso na 2 místnosti. Většinou jde o staré přístroje. Část nájemníků platí velké nedoplatky za plyn.
- Při stěhování nového nájemníka nejsou „sociální byty“ vybaveny kuchyňskou linkou. Jsou vybaveny pouze topným tělesem a sociálním zařízením (wc, sprchový kout). V jednom případě bylo zjištěno, že při stěhování nového nájemníka nebyla instalována toaleta. V případě, že nový nájemník nemá prostředky na vybavení bytu kuchyňskou linkou, může si zažádat na sociální odbor města o příspěvek na vybavení bytu. Ve většině případů je mu vyhověno. Při vystěhování nájemníka např. kuchyňská linka v bytě zůstává, avšak, když se stěhuje nájemník nový, linka v bytě už opět není.
- Byty nájemníků nemají velké rozměry z tohoto důvodu je vybavení minimální (prostor na spaní – klasická postel, nebo ve většině případů rozkládací sedačka/y, úložný prostor – jednoduché skříň), většina domácností vybavena televizí
- Domy nejsou zateplené
- V některých bytech bydlí více osob, než kolik při původní žádosti o byt bylo požadováno (př. Matka s dětmi žádající o byt, přibere k bydlení také svoji matkou a bratra - v bytě 1+kk tedy bydlí 3 dospělí + děti)
- V lokalitě je 20 „sociálních bytů“, může jít o cca 40 osob a jejich dětí ohrožených sociálním vyloučením, většina z nich můž být označována za Romy. Dále jsou zde pronajímány klasické městské byty – těžko odhadovat stav zde.
- Údaje informátorů odpovídají pozorovanému.
- Lokalita se nachází v blízkosti středu města, je zde veškerá občanská vybavenost k dispozici. Nelze říci, že jde o prostorově vyloučenou lokalitu.
- Nebyla pozorována zvýšená míra bazarů, nonstopů v lokalitě, spíše naopak, žádné. Ostatní služby běžně dostupné.
- Obyvatelé mají k dispozici základní vybavení bytu (postel, skříň, stůl, židle), základní spotřebiče do domácnosti (lednice, sporák, pračka), většina domácností vlastní televizi.
- Standard je posílat děti do školky, dále na klasickou základní školu.
- „Sociální byty“ jsou přidělovány hlavně matkám s dětmi, případně rodinám s dětmi. Ženy se starají o děti, chod domácnosti, muži příležitostně pracují (většinou brigády, práce na černo, sezóní práce), většina dlouhodobě nezaměstnaných
- Přes den se sedí na improvizovaném posezení, nebo na schodech venku ve vnitrobloku mezi domy (cca 10 – 20 lidí).
- Sousedské vztahy jsou hodnoceny jako dobré - konflikty dle obyvatel spíše nevznikají,
- Někteří obyvatelé si stěžují na výskyt injekčních stříkaček ve vnitrobloku (vidí zde možné nebezpečí pro děti)

- Městská policie do lokality vyjíždí pro hlučnost, nezaznamenali však ve statistikách větší míru výjezdů, než do jiných „problémových lokalit“, nelze hovořit o zvýšené kriminalitě
- Lidé, kteří žijí mimo lokalitu si stěžují na přílišnou hlučnost a vysedávání venku v lokalitě
- Děti se pohybují ve vnitrobloku, není zde kvalitní dětské hřiště, kde by mohli trávit čas.
- Některé děti využívají nízkoprávního centra Charity
- Za místa setkávání lze považovat vnitroblok mezi domy. Sedává se v blízkosti schodů u zadních vchodů do domu. Nejčastěji je využívají lidé z příslušných vchodů, kde bydlí.
- Majorita běžně prochází. Z některých výpovědí vyplynulo, že se lokalitě raději vyhnou, ale při běžném procházení nepůsobí lokalita nijak extrémně. Svědkem konfliktu jsem nebyla

Narativní popis lokality:

„Ale to je v podstatě blok 2 domů, kdy v první části tam bydlí tito občané a v té 2. části bydlí občané, kteří si koupili byty do osobního vlastnictví, takže už z toho vyplývá, že to nemůže být taková problémová lokalita, protože těžko byste si kupovala byt do osobního vlastnictví tam starší lidé, tam bydlí, nebo i prostě další rodiny, takže není to klasická lokalita, která by naplňovala ty charakteristiky nějaké - lichva, prostě drogy, válejí se tam po zemi, odpadky vyhazují ... tak to ne, to tam není, a pokud jde o Romy, tak 3/4 nebo polovina. Polovina, 3/4 už ne. Polovina je Romáku“

5. Terénní šetření

5.1. Bydlení, stěhování

V oblasti bydlení nebyl v rámci terénního šetření identifikován zásadnější komplex problémů. Ve městě jako takovém neexistuje prostorově vyloučená lokalita, naopak domy obývané sociálně znevýhodněnými se nacházejí poblíž centra města s dostupnou občanskou vybaveností. Kvalita bytu není ideální, ale na druhé straně se nejedná o hygienicky neúnosnou situaci. Výše nájmu také nepředstavuje zásadnější problém a město se dlouhodobě snaží o nějaký koncept sociálního bydlení. Byť ve městě nefunguje systém dostupného bydlení, lze se domnívat, že vůle města k podobnému konceptu je.

5.1.1. Stěhování

V přístupu města k problematice sociálního vyloučení nastal zvrat v roce 2006, kdy byly prezentovány výsledky analýzy, kterou realizoval GAC jako zakázku pro MPSV. Analýza přinesla informace o sociálně vyloučených lokalitách a jednotlivých městech, kde se tyto lokality vyskytují. Skutečnost, že se Hodonín objevil mezi městy se sociálně vyloučenými lokalitami, mimochodem jako jedno z pouhých sedmi měst v celém Jihomoravském kraji, vyvolala negativní reakci města. O následných opatřeních vypráví expertka R6: „NO, v 6. roku, v momentě, kdy vyšla studie a byl Hodonín začleněný do měst, které mají ghetto, tak v ten moment tady byl velký poplach, museli jsme na kobereček, dostali jsme hrozně vynadané, že jsme označili něco, co neexistuje, za ghetto. My jsme těsně před tím, než se Gabal ozval, si dělali takový svůj osobní průzkum, že jsme se ptali lidí a oni nám řekli - Ghetto? No, tka to je Pravoslava Veselého, Janáčkova, A vlastně 2006 se to vlastně změnilo tím, že oni bez určení důvodů ... oni řekli, že nemusí ten důvod říkat, zkrátka skončilo to dobou sjednanou, tak ukončovali ty nájemní smlouvy, aby to ghetto jakoby rozbili.,,

Snahou města bylo rozstěhování obyvatel vyloučených lokalit. Dle výpovědí řady respondentů se jim tento záměr částečně povedl a dnes již ve zkoumané lokalitě žije podstatně méně sociálně znevýhodněných než před roky. Expertka R6 dále upřesňuje na otázku, kam ti lidé byli odstěhováni, migrační trendy v rámci Hodonína: „Do podnájmu. Do komerčních za ošklivé peníze, takže teď jsou jakoby rozprchlí s tím, že ono se to zase formuje jinde, protože zase čtvrť Bažantnice, velké sídliště, staré už, postavené někdy ve 66 - 68 roce, kde jsou ty byty jako odkoupené už dávno do osobního vlastnictví za pár kachliček, tak dneska jsou tam zase docela levné nájmy, třeba levnější než na Brandlové nebo ve městě samozřejmě, je to jakoby periferie. Tak ty lidi samozřejmě vědí, že je tam ten nájem je tam 1+1 za 6, takže oni se zase pomalu přesunují někam jinak. Spousta lidí bydlí na ubytovnách, na ubytovně u elektrárny, v hostelu, pár lidí bydlí ještě na Sacharovu vedle noclehárny, tam je taky ubytovna, jo, takže tam bydlí jako dlouhodobě někteří už několik let.“

V důsledku stěhování v posledních letech údajně několik rodin obydlelo pár zahradních domků, kde bydlí. Expert R3 popisuje: „Určitě 2-3 roky, asi 4 rodiny, 4-5 rodin i s dětma. Nemají ani vodu, ani elektriku, topí v kamnách, kopí na tuhé, svítíju petrolejkama a vodu si nosí ze studny. oni žijou tak jak na osadách, jo, ale oni vodí děti do školy, ty děti prostě chodí na speciálky, ty děti jsou v rámci možností čisté a najezené.“

Další expert R11 popisuje zpřísnění podmínek v přístupu k neplatičům, respektive k lidem, kteří z nějakých důvodů neuhradili nájem. Shoduje se na době, která přibližně odpovídá roku 2006: „se strašně vystěhovávalo řekněme před nějakýma šesti lety, absolutně se neřešilo, co s těma lidma. Prostě porušil nájemní smlouvu, jdeš, hotovo. A věděli ti lidi, že pokud něco takového se stane, že budou mít velký problém, ten byt znovu získat, městský byt teda samozřejmě.“.

V důsledku tohoto migračního pohybu, který vyvolalo zveřejnění Hodonína mezi sociálně vyloučenými lokalitami, skončila celá řada lidí na ubytovnách, což má za důsledek, že nedosáhnou na některé sociální dávky, jak popisuje expert 8: „...ti lidi třeba bydlí na těch ubytovnách a z pohledu našich dávek tam nemají trvalé bydliště, takže nemají zas nárok na příspěvek na bydlení. tady to Bratří Čapků, já jsem tam taky bydlela, protože to je ubytovna nemocnice. Tam bydlí doktoři, ale bydlí tam právě i ti sociálně slabší, tak ta, tady ta třeba ta ubytovna tak tam není tak drahé to to nájemné.,,

5.1.2. Bytová politika obce

Tabulka: Přehled počtu obecních bytů k 1.1.2006

	velikost bytu	počet bytových jednotek
	1+0 (1), (k)	472
	2+1(k)	650
	3+1(k)	788
	4+1(k)	100
	5+1	1
	celkem	2011

Zdroj: Vývoj bydlení ve městě Hodonín, Alena Churá, bakalářská práce

Velice zajímavý přístup města je v oblasti proplácení ubytoven. Zatímco v řadě měst představuje proplácení plné výše nájmu v ubytovnách formou doplatku na bydlení jeden ze základních parazitních mechanismů, konkrétně situace v mediálně exponovaném šluknovsku, město Hodonín se rozhodlo náklady na nájem v ubytovnách neproplácet. Expert R15 to popisuje: „U nás se bohužel nebo bohudík, to nevím, rozhodlo, že na ubytovny se tu přispívat nebude. Takže ten člověk dostane ty 3 tisíce a teďka když má bydlet na ubytovně, tak je to problém. Takže tady se nějak rozhodlo, už delší dobu to je, několik roků, není to záležitost nového vedoucího, ani možná předcházejícího před ní, už je to dyl, prostě že se ty lidi budou motivovat k tomu, aby jaksi využili poskytovatelů sociálních služeb, azylových zařízení nebo tak, kde se s nimi s těmi lidmi pracuje, jo, a toto se u nás třeba hradí.,,

Jiná situace je u nocleháren, kde město vychází sociálně znevýhodněným vstříc a pomocí sociální dávky proplatí krátkodobě takové náklady, jak popisuje expert R2: „Co naše klienty jako nejvíc z toho zajímá, je, jestli město tu noclehárnu bude platit. V rámci MOPky [Mimořádná okamžitá pomoc] je to tady úplně - mimořádné okamžité pomoci - je to tady prostě úplně normální, to je víceméně automatické. To se dá vyřídit prostě i po telefonu.“

Pokud jde o privatizaci bytového fondu, zde obec pokračuje v trendu, který započal v devadesátých letech a je obdobný jako ve většině měst. Město s privatizací počítá v dlouhodobé perspektivě a proto již nyní, když poskytují nějaký městský byt, musí nájemník podepsat, že si je vědom skutečnosti, že

byt v budoucnu půjde do privatizace. Konkrétněji tento přístup popisuje expert R6: „Co my jsme tady, to je 11 let, a ten trend dál pokračuje, protože vím, že třeba jsou byty na Prádllové ulici, které ty lidi dostanou s tím, že už musí podepsat tu smlouvu o tom, že jsou uvědomnění o tom, že je třeba 2018 je ten byt daný k odkupu. Ve fondu jestli zůstane 20% bytů, že si prostě nechají strašně maličko. Nechají si Skácelovu, samozřejmě, protože je teď opravená ze sociálních fondů evropských, nechají si samozřejmě startovací byty, zřejmě ... nebo neslyšela jsem o tom, že by se odkupovaly Pravoslava Veselého, Janáčkova.“

Obecně je však obsazenost městských bytů velmi vysoká a to jak bytů sociálních tak i těch běžných. K uzavírání nových nájemních smluv dochází pouze v případě, že se byt z nějakých důvodů uvolní. O nabízené kapacitě mluví více expert R11: „R11: v loňském roce, jsme přidělovali jediný sociální byt, uvolněný tedy jo, že všichni ti stávající nájemci prostě zuby nehty platí, protože ví, že když o něj přijdou, tak prostě mají útlum.“. Zájem je přitom ze strany uchazečů velký, jak doplňuje ten samý expert: „Těch žádostí, to Vám řeknu, je to teda s rezervou, protože ještě nějaké žádosti byly rozdané, ale nevrátily se mně, zhruba 70 řekněme teďka....“

V posledních letech se naopak zlepšila politika obce v případě opožděných plateb za nájem. Dle výpovědí řady expertů se město snaží s neplátcí vyjednávat a v případě dobré vůle většinou dojde k prodloužení lhůty splacení a následně bývají i odpouštěné penále. Jak popisuje expert R9, když domluva nezabírá, tak dochází k přestěhování do bytu nižší kategorie: „...nikdy nepostupujeme kategoricky nějak jako vyloženě vyhraněně ostře proti nim, dáváme možnost využít splátkových kalendářů nebo odložíme zatím třeba platbu, když ten člověk hledá zaměstnání a je na práci, vždycky se snažíme vyjít vstříc, ale když je to někdo, jak se říká lidově, chronický neplátec a není s ním skutečně už jakási ani možnost komunikace, tak se to prostě musí řešit, že jo. No tak na ulici ho nepošleme, dostane nějaký 1+1 z těchto sociálních zařízení samozřejmě je to už ta nejnižší kategorie a navíc se třeba, když je to nepřizpůsobivý, chodí kontrolovat, chodí si tam na kontrolu ze sociálky, jestli třeba tam nedělali vyrvajz, jestli, ptaj se těch lidí kolem, že jo, kontroluje se, jestli tam mají pořádek a tak dál, no.“. Jiný expert však uvádí, že jsou naopak rodiny často vystěhovávány okamžitě, klidně i na ulici.

Problém naopak představuje praktika tzv. exekuční doložky. Jedná se pravděpodobnosti o notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti, i když se to ve výpovědích expertů objevovalo pouze zkráceně jako exekuční doložka. Situaci popisuje expert R11: „Ono se teďka sepisuje s klientama před podpisem nájemní smlouvy takzvaná exekuční doložka o vlastně jakoby vystěhování, ale to je sice jenom papír jakoby v tom, že ano, ten člověk bere na vědomí, že když poruší smlouvu, takže okamžitě opouští.“. Tento institut je problematický a pohybuje se na hraně legitimacy, nicméně se jedná o legální nástroj.

5.1.3. Kvalita bydlení, obsazenost

V otázce kvality bydlení ve zkoumané lokalitě se výpovědi expertů v řadě tezí rozcházel. Zvláště pokud jde o velikost bytů a pak výskyt plísní. Jak je možné vyčíst z výpovědi experta R11: „Ty byty jsou úplně normální. ... prošly rekonstrukcí, jsou tam plastové okna, celé je to tam prostě spravené. Z

venku je to ošklivé, prostě je to starý barák to jako bohužel. Ty byty tam je jediný problém, že to jsou prostě opravdu, to už nejsou ani malometrážní byty, to už nevím jak to nazvat, to je více méně jenom jedna místnost jo.“, podobně jako výpověď experta R14: „...úroveň toho bydlení si myslím, že je celkem jako standartní. není to nic vybydleného, záleží na tom, jak ten člověk si to udržuje. Určitě mu město nepřidělí byt, kde ... tady máte 4 stěny jo a teď jo budem řešit teprv kuchyňskou linku a tak. Je to 1+1, 2+1, ale takový průměrný standard na bydlení, si myslím, že to je dostačující...”

Již skeptičtější postoj vyjadřuje expert R6, který upozorňuje na výskyt plísní a celkové stáří zástavby: „Myslím, že to jsou byty 2. kategorie, podle mě, ale nevím, jestli nemají napsáno v nájemních smlouvách byty 1. kategorie, to bych kecala, ale podle toho, že tam teď přivedli topení, tak to asi budou byty 2. kategorie. Ty byty jako, myslím, že lidi docela udržují, ale je to stará stavba, takže jsou tam časté plísně, i když se tomu někteří zaměstnanci Městské bytové správy brání s tím, že tvrdí, že to není vina toho domu, že je starý, ale že je to tím, že Romáci nevětrají ... Ale byty jsou to rozměrově velké docela, jsou tam 1+1, jsou tam 2+1 a potom jsou tam 1+0. Jsou tam koupelny, nové většinou všechno, jsou tam stupačky udělané, je tam nová elektriky, zabezpečené, vyvložkované komíny, je tam dobrá střecha, myslím, že je dokonce nová, nebo minimálně je ve velmi dobrém stavu, půdy jsou tam čisté ...“

Opačný názor naopak prezentuje výpověď experta R4, který situaci popisuje již značně vyhroceně: „Úplně jednoduše vám to řeknu, v katastrofickém. Je to, je tam plíseň, jo, nehorázná plíseň, dělali tam údajně nějaké nové okna plastové, které vůbec nesedí, přes které fouká, jo, ty podmínky nejhorší je to, že tam je třeba 1+1 a tam je třeba 6 lidí, 7. Jo, to je ten, no, jestli chcete, já vám to milerád ukážu, není problém vůbec“

Situaci s obsazeností, respektive přeplněností bytů, popisuje expert R6, kdy ve výpovědi uvádí důvody, proč se domnívá, že tato situace není natolik problematická: „V 1+0 2-3, nemáme případy rodiny, kde by bydlelo 10 lidí, nemáme, jednak si to správce docela dost hlídá, protože to je ... hlídá to hlavně z toho důvodu, že to je důvod k ukončení smlouvy, že. Takže to se mu hodí do krámu, docela, ale ten problém tady není, protože tady není až taková migrace“

5.1.4. Cena, velikost bytů

Ačkoli v Hodoníně, dle expertů, není problém s ubytovnými a obecně s mechanismy vydělávání na chudých formou enormních nájmu, existují zde značné rozdíly mezi sociálními byty, standardními obecními byty a komerčními nájemny. Nájemny v sociálních bytech jsou hodně nízké, což popisuje expert R6: „Tak že, na těch 1+0 je docela nízký nájem, tam je nějakých 15 kil, od 2 tisíc, nebo přes tisíc korun, těch 1+1, které jsou třeba 50 m čtverečních, což jsou dost velké byty, opravdu pěkný, takže tam je ten nájem vyšší, takže i s vodou to dělá třeba 3 tisíce, plus elektrika, plyn, takže se jim to vyškrábě na nějakých 4 a půl, 5 tisíc, někdy i na 6, podle počtu osob v bytě, takže ty nájemny nejsou až tak nízké ...“.

Ú. Zároveň je z výpovědi zřejmé, že řada sociálních bytů je dostatečně velkých.

Z výše uvedeného je patrné, že s nájemny v sociálních bytech není problém, ale expert R6 popisuje situaci, kdy jsou v některých bytech enormní náklady na energie: „Myslím si, že to je tak na stejném

bodě, že tam se nic nezhoršuje ani nezlepšuje. Možná dnes tam nejsou takové problémy jakoby přestupky proti společnému soužití, tak těch už je tam daleko méně, ale prostě je to tak, že předtím byl problém s placením nájmu, ty lidi se to postupem času naučili, dnes je problém s úhradou služeb, protože se tam topí plynem. Nějakým zázrakem jsou tam neuvěřitelné doplatky za plyn a elektřinu, to je neuvěřitelné, ot není snad nikde v HOdoníně, pouze tam, Takže když ty lidi, příklad, mají 1+0, ona platí 1100 měsíčně plyn, z toho 5 měsíců netopí, topí 7 měsíců v roce a dojde jí 10, 12 tisíc doplatek faktura za plyn, takže ona není schopná platit nájem, služby, další poplatky s tím spojené s žitím a s bydlením, takže potom jsou odpojeni od služeb.“

Výše zmíněná privatizace části bytového fondu probíhá také způsobem, kdy jsou byty odprodávány stávajícím nájemníkům, kteří musí při uzavření smlouvy zaplatit poměrně vysokou kauci a po několika letech jim bude byt převeden do osobního vlastnictví. Tento mechanismus zmínili dva experti. Konkrétní příklad je zřejmý z výpovědi experta R11: *„...ted'ka si město vlastně jakoby prosadilo, ... že ti zájemci o byty, kteří ho chtějí koupit to znamená po těch třech letech, tak musí zaplatit kauci. A ta kauce je v podstatě skoro kupní cena toho bytu. To znamená, musíte složit kauci nějakých 700 000 a za 3 roky ten byt teda dostanete, zaplatíte to z té kauce jakoby jo.“*

5.1.5. Sociální bydlení

Téma sociálního bydlení představovalo mírně kontroverzní téma mezi jednotlivými experty i obyvateli lokalit. Mírné rozpory ve výpovědích relevantních expertů najdeme v oblastech mechanismu přidělování těchto bytů, pořadníků, i dalšího vývoje kapacit. Stávající koncept sociálních bytů je starý trochu více než deset let. Za dobu existence došlo k vývoji kapacit a především lokalit. Zatímco ve zkoumané lokalitě stále ještě nějaké sociální byty přetrvávají, z lokality Skácelovy již všechny zmizely. Tento přesun popisuje expert R11: *„Začínalo se, když cirká před těma 10ti lety, tak vlastně sociální byty byly na třech ulicích, Pravoslava Veselého, na Janáčkově a na ulici Skácelova a z ulice Skácelovy se to pomalinku ztratilo, na ulici Janáčková je to asi cirká jeden vchod a na ulici Pravoslava Veselého cirká dva vchody.“* Výše popsanou kapacitu potvrdili i další experti.

Samotné přidělování sociálních bytů měl dříve na starosti sociální odbor, dnes musí přidělení každého bytu projednat a navrhnout sociální komise a schválit rada města, což někteří experti popisovali jako procedurální komplikaci v celém mechanismu. Zároveň dochází k selekci zájemců a ti potenciálně problematičtí jsou odmítnuti, jak popisuje například expert R15: *„klient je na dávkách, dá si žádost, tady u kolegy, který sedí na proti, pana Procházky, ta žádost jde do sociální komise, která vybírá na základě určitéch kritérií, třeba kdo je neplatič, co byl vystěhovaný za poslední 2 roky nebo 3 roky na základě porušování mravů nebo nějaký další problém, tak jo, tito lidé mají bohužel menší šanci a ta komise vybere jo, protože tam celkem pohyb je, a ta doporučí radě a rada schválí a tomu dotyčnému je ten byt přidělen.“*

Do výběru a případného doporučování jsou zapojeny o neziskové organizace, jak popisuje expert R6: *„typický příklad - matka, těhotná, tatínek je někde, ona je na azylu, nebo prostě potřebuje se dostat na azyl pro matky, my vypíšeme žádost, dostane se na azyl pro matky s tím, že my s ní ten rok pracujeme, že potom dáme vlastně to jde přes nás, že dostane jakoby...“, další proces je následující: „...přeberem*

byt s tím, že se teda všechno sepíše a ona než byt přebere, než dostane klíčky, tak musí jít k notáři, kde se udělá notářský zápis o tom, že ten byt převzala, ve chvíli kdy hrubě poruší nájemní smlouvu, tak má město právo jí vystěhovat... zaplatí 2450 Kč, dostane klíče, zaplatí tisíc korun městské bytové správě za elektřiku, tisíc korun na plynárny, 500 korun za revizora plynu a je holá milá. V tom bytě není kuchyňská linka, takže potom se vypisují žádosti na jednorázové dávky na vybavení domácnosti, ale protože sociální odbor funguje úplně perfektně, takže oni to dostávají, oni jsou ochotní, když fakt nemá prachy, tak zaplatit za ně i školný.“. V předcházející je zajímavý popis aplikace „exekuční doložky“, která je podepsána při návštěvě notáře.

Rozpor panoval v výpovědích v otázce existence čekacích listin. Zatímco expert R6 zmiňuje existenci čekacích listin: *„Víte co? Jako jistě, jistě. Ten seznam je a je asi dost dlouhý a jde to asi podle akutnosti, asi. Nejde to chronologicky, tak jak by to mělo jít, prostě ten člověk to teď hned potřebuje a prostě to tak je“*, tak expert R11 existenci čekacích listin, respektive pořadníků odmítá: *„Takto, my nemáme vlastně pořadníky na žádné. Ať už je to sociální byt, DPSka nebo startovací byty, my nemáme pořadníky. Původně kdysi se o tom jakoby uvažovalo, pak jsme to zrušili, protože jsme ať už vlastně předchozí komise nebo i ta současná, v podstatě řekla, že to chce řešit jakoby aktuálně.“*. Podstatné však je, že oba experti se shodují na principu akutnosti, kdy je rozhodováno podle akutnosti potřeb jednotlivých uchazečů. Tento mechanismus však umožňuje netransparentní nakládání s bytovým fondem a přidělování bytů spřízněným.

Expert R11 také popisuje kapacitu sociálních bytů a závaznost uplatňování konceptu sociálního bydlení na jednotlivé byty: *„My máme nebo obecně třeba byly pronajaté, byl pronajatých cirká 20 bytů jako sociálních. Ale problém je v tom, že jakoby oni nemají, jak bych to řekl, jakoby punc nebo štempl sociálního bytu. To je víceméně nazváno, řekněme takový jako, to je spíš pracovní název ten sociální byt. Že vlastně je to obecní byt, který rada jakoby v uvozovkách pustí sociálce...“*. Podobný názor vyjádřil i další expert R3: *„...že to je právě trošku ten nešvar, že my jako my nemáme žádnou konkrétní číslo sociálních bytů a prostě s nima rada hospodář podle svého jakoby uvážení.“*. Situaci s vývojem kapacity sociálních bytů, respektive s úbytkem této kapacity popisuje odlišně od předchozích dvou výpovědí expert R9: *„Město má sociální byty, které rozhodně nepustíme, nemají až tak velký dostatek, protože víme, že se na ně musí čekat. Ale toto je zrovna, o čem jsem mluvil, sociální byty, když získáme prachy, to nemusí být zrovna azylák, sociální byty“*.

Neucelená koncepce sociálního bydlení představuje problém a umožňuje netransparentní nakládání s tímto bytovým fondem. Zároveň je potřeba říci, že na rozdíl od naprosté většiny měst má Hodonín alespoň nějaký koncept sociálního bydlení.

5.1.6. Dílčí shrnutí

a) Dle výpovědí expertů došlo k významné změně politiky obce v reakci na zařazení Hodonína do „Gabalovy“ mapy. Vedení obce se rozhodlo vypořádat se se sociálně vyloučenými lokalitami. Mimo jiné v důsledku těchto opatření byla zrušena letitá „romská“ čtvrť Rybáře.

b) Město Hodonín neproplácí formou doplatku na bydlení náklady spojené s bydlením na ubytovnách s deklarovaným cílem, aby nepodporovaly mechanismus předražených nájmu a celkový mechanismus vydělávání na chudých.

c) Ještě v roce 2006 čítal obecní bytový fond cca 2000 bytů, z toho je v současné době přibližně 20 sociálních bytů. Dle výpovědí některých expertů je však občas radou města změněn účel sociálního bytu na normální obecní byt a byt přiznán běžným zájemcům. Sociální byty jsou přidělovány ne zcela transparentně.

d) Technický stav obecních bytů je spíše dobrý, částečně prošly byty rekonstrukcí (např. výměna oken, apod.), ale většina respondentů uváděla, že se v bytech vyskytuje plíseň, což bylo zjištěno i během některých rozhovorů.

5.2. Vzdelání

V oblasti vzdělávání představuje Hodonín spíše dobrou praxi. Síť základních škol představuje ucelený systém přirozených spádových oblastí, zároveň kapacita škol odpovídá demografickému vývoji. Zvlášť pozitivní situace se jeví v oblasti sekundárního vzdělávání. Z terénního šetření se tak jedinou slabinou může jevit nevyužívání forem předškolního vzdělávání ze strany sociálně znevýhodněných. Ti ve výpovědích udávali vysoké náklady s tím spojené a ačkoli v je mateřská škola od lokality vzdálená necelých 5 minut pěší chůze, téměř žádné děti tam nedocházejí. Tuto situaci popisuje mimo jiné expertka R6: *„Problém je tady, že tady děti nenavštěvují třeba školku, čili ona potom zná jenom to jednojazyčné, protože tady se mluví víc než česky záhorácky, což je ovlivněné tím, odkud rodiny přišly. Potom je takový problém, buď se dává odklad, pokud v pedagogicko psychologické poradně ta psycholožka zjistí, že opravdu ta kapacita je jiná toho dítěte, ta možnost, tak jde do speciální školy, ale není to jakoby běžná záležitost, to vůbec ne, tak jak není běžná záležitost tady záškoláctví. To tady funguje úplně v minimální míře“*. Důsledkem proto může být nástup do základní školy speciální, ačkoli by tomu tak být nemuselo.

Překvapivými se jeví výpovědi několika expertů ve vztahu k vysokým absencím. Zatímco se ukazuje, že naplňování povinné školní docházky je jedním z klíčových problémů spojených se sociálním znevýhodněním, v Hodoníně tento problém údajně není. Rodiče děti posílají do školy pravidelně bez větších problémů. O marginalizaci problému se zmiňuje například expert R9: *„...rozhodně si nemyslím, že by tady byly děcka, které rodiče neposílají do školy. Může to být 1, 2 možná 3 rodiny, ale rozhodně to není většina.“*

5.2.1. Charakteristiky ZŠ

V Hodoníně se nachází 4 základní školy a jedna škola speciální. Na žádné škole přitom není realizován přípravný ročník, což mimo jiné zmiňuje expert R6: *„Myslíte nutně ročníky? To tady není, minulá garnitura tvrdila, že to není zapotřebí. My jsme tvrdili, že to zapotřebí je, není to. Ale je tady ta povinná předškolní docházka do školky“*,

Dle experta R5 se většina rodičů rozhodují o umístění dítěte do školy sami, na základě informací od různých lidí. V dobře dostupně vzdálenosti z lokality je přitom několik škol a zároveň i více škol přistupuje ke vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněných rodin integračním přístupem, alespoň se na tom shodlo několik expertů a z výpovědí obyvatel lokality byla patrná spokojenost z přístupu základních škol: *„Dřív to tak bylo, teď rozhoduje to, která škola je integrační ... rozumíte, má to v názvu. My jsme je o tom poučili, máme své vlastní zkušenosti, takže třeba Mírové náměstí určité očovská škola, samozřejmě bažuláci choděj do bažule, ale je jich spousta která třeba jezdí na Mírák nebo chodí na oči, protože ot jsou integrační školy, narozdíl od Vančurové. Speciálně navíc to je to, že oni umí pracovat s dětmi z jiného etnika (COŽ NA Vančurové neumí).“*

Ve výpovědích několika relevantních expertů zazněla chvála na speciální základní školu díky jejich přístupu ke vzdělávání dětí. Bohužel nebylo možné tyto informace hlouběji ověřit, ale lze se domnívat, že v tomto případě bude situace podobná jako v řadě jiných lokalit, kdy se speciální školy těší oblibě jak rodičů, tak pracovníků některých NNO a také zástupců ostatních spádových škol. Expert R5

pokračuje: „Ty integrační? Očov, Mírák a myslím, že Bažula a samozřejmě speciálka, tak ta je dobrá hodně, vždycky byla a je to hlavně ... tady široko daleko není, takže sem jezdí z Kyjovska, z přilehlých obcí, takže ty děti tam jsou a romských dětí je tam spousta.“. Jiný expert R10 však zpochybňuje vysoký podíl Romů zastoupených mezi žáky speciální základní školy: „...a sice jsem mluvila o 150 dětech, ale jestli máme 12, 13 Romů, málo, opravdu málo. Tak bych řekla, takže ani ne 10%, tak bych to uvedla“

Expert R10 dále upřesňuje proces, jak se děti do speciální školy dostávají: „Do 1. třídy k nám chodí velmi málo dětí, protože většina rodičů samozřejmě chce v 1. fázi zkusit to dítě na běžné ZŠ i třeba formou s tím asistentem, prostě s tou takovou, začínající nebo pokusy o tu integraci, ale většinou potom, pokud ten handicap je, já nevím 2., 3., 4., 5. třída, tak je neustále se prohlubující a to dítě zažívá i nějaké problémy a nebo už i ta rodina ... trápí se a tak dále, tak většinou potom nás nakonec vyhledají. zda se děti mohou vrátit? Tak jo, teoreticky ano, teoreticky je to propojení možné do běžné školy i s tím, že tam bude integrován a bude vyučován pořád podle našich osnov, ale aby se dítě, které u nás je rok, dva, protože my máme ty osnovy skutečně pomalé a ne v takovém rozsahu, aby se potom vrátilo do běžné školy.“

expert R10 zároveň přiznává, že uplatnění na trhu práce mají absolventi speciální základní školy obtížnější: „...řekl bych, pokud dnes mají problém se zaměstnáním a sociálním začleněním lidé se vzděláním a odbornostmi nějakými, ale myslím si, že pro ty naše děti to bude v současné době horší.,,

5.2.2. Střední školství

Ještě zajímavější než situace v oblasti základního školství je zjištění, že naprostá většina dětí ze sociálně znevýhodněných rodin pokračují po ukončení povinné školní docházky na nějakou formu střední školy. V tomto případě se výpovědi expertů shodovaly a potvrzovaly to opět i výpovědi obyvatel lokality. Částečně tuto tezi ilustruje ve své výpovědi expert R6: „Tři čtvrtiny a víc. Z Romáků, co jsou tady, tak 3/4 jde do učebního oboru a 1/4 jde na střední školy. Jakoby s maturitou a některé dokonce na soukromé. S tím, že tam hodně pomáhají ty stýpka z MŠMT a Adry, samozřejmě to prospěchové, to taky dostalo pár lidí. Jako ale 3/4 jich určitě odchází na učební obory „

Expert R9 potvrzuje, že většina dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí pokračuje v dalším vzdělávání a dokonce jde i o místní gymnázium: „...rozhodně navštěvují to, jak se to jmenuje, jsou to ty učební obory, kde se nematuruje, integrační střední škola, nebo jak se to jmenuje. Integrovaná střední škola, tak ta tady je. Potom tu máme gymnázium, já si myslím, že na gymnáziu je, taky jsou tam nějaké romské děti“

Na střední školu pokračují i žáci ze speciální základní školy, i když ti pokračují, dle výpovědi, na integrovanou střední školu: „99% dětí se přihlásí na ta učiliště, která navazují na náš typ školy, jsou to odborná učiliště, zednické práce, tesařské práce, malířské, natěračské, kuchařské ... jo takové ty obory a jsou to 2 nebo 3 leté obory“

V Hodoníně jsou údajně dostupné i služby doučování a to i pro studenty středních škol: „Nějaké učitelky dávají a doučování probíhá i tady v momentě, kdy máme na to prachy a můžeme někoho zaplatit. Když nemůžeme, tak ... Jako hodně se tady i doučovala angličtina pro středoškoláky, potřebovali ... byly tady přípravy na přijímačky, dneska už ty přijímačky nejsou až tak aktuální, že oni berou ... tak ale hodně třeba doučování potřebovaly děcka, co chodily třeba na učňáky a tak, hlavně ten cizí jazyk. A potom děcka co třeba jejich rodiče částečně negramotný, nebo úplně, ikdyž tady jich teda není moc.“

5.2.3. Dílčí shrnutí

a) Síť základních škol se jeví jako relativně efektivní a dobře fungující. V Hodoníně není žádná tzv „komunitní“ škola, která by se sociálními charakteristikami žáků odlišovala od sociálního charakteru spádové oblasti. Děti ze zkoumané lokality navštěvují různé školy.

b) Dle výpovědí expertů i obyvatel lokality je standardem pokračování dětí po splnění povinné školní docházky v dalším vzdělávání na střední škole. Toto pokračování navíc není ve většině případů ukončováno během prvního roka studia, jak tomu je běžné v jiných městech a lokalitách.

5.3. Ekonomická situace (zaměstnání, předlužení, podnikání, dávky)

5.3.1. Nezaměstnanost, uplatnění na trhu práce

Téměř všichni experti se shodli, že velkým problémem Hodonína je vysoká nezaměstnanost, která patří v celé republice k nejvyšším. Expert R7 uvádí: „*Demotivující je to, že tady je 16,7% nezaměstnanosti, v září bude ještě větší, takže to je problém toho, že tady té práce opravdu není ... není to o tom, že kdo chce práci najít, že si jí najde, tady jako hledá 5 000 lidí práci, která absolutně není.*“. Další expert doplňuje vliv změny struktury hospodářství v regionu: „*Problém byl ten, že se prostě zavřela Tatra, zavřela se Tabáčka, Mlékárna omezila provoz, pekárny se zavřely, zavřely se tady silnice, plno fabrik, plno firem zkrachovalo a ty lidi došli třeba ze dne na den o práci.*“. Nezaměstnanost v Hodoníně trápí mnoho lidí a to bez ohledu na kvalifikaci a proto nízkokvalifikovaní nemají mnoho možností uplatnění na trhu práce.

Expert R6 uvedl, že ve zkoumané lokalitě na standardní pracovní smlouvu, jako na hlavní pracovní poměr pracují maximálně tři lidé: „*Možná 3. Jako je to dané tím, že ta práce není a nebo jsou zaměstnaní přes pracák zase z těch Evropských soc. fondů.*“. Jiný expert však uvádí příklad firmy, která zaměstnává řadu Romů: „*Jako tady je třeba jedna jediná firma, která zaměstnává téměř výhradně Romáky, na smlouvu na HPP a to je firma Galor stavební úpravy, klobouk dolů před nimi. Tam dostávají ty chlapi přesně na čas výplaty, mají práci zajištěnou.*“

Pro některé lidi představuje alespoň částečnou alternativu institut veřejně prospěšných prací (VPP), který realizuje město. Pracovní uplatnění však je nabízeno jen velmi malému počtu zájemců, jak uvádí expert R15: „*...město bere 13 lidí a to má v globále, něco to udělá, ale při tom procentu nezaměstnanosti je to zanedbatelné.*“

5.3.2. Sociální dávky

V oblasti sociálních dávek zaznívalo, že výpadek sociálního příplatku v příjmech je pro řadu rodin citelný a může do budoucna negativně ovlivnit schopnost rodin splácet své závazky. Pokud jde o dávky pomoci v hmotné nouzi, tak již zaznělo výše, že město nepřispívá na nájemné v ubytovnách. Dle experta R11 nevyplácí město ani žádné dávky na podporu zadlužených, respektive finančně neintervenují do schopnosti klienta dostávat jeho závazkům: „*MOPky, dávky okamžité mimořádné pomoci, ale tady na toto my nedáváme ani jsme nikdy nedávali. Jo nikdy na dlužné nájemné nebo obecně na dluhy, my jsme teda podle toho, jak jsme v kontaktu s ostatními úřadama, tak jsme zjistili, že jsme asi daleko nejpřísnější široko daleko v okolí. Že my jsme si klienty vycvičili, neexistuje na dlužné nájemné na nezaplacené elektriky, nezajímá nás*“

Výjimku v jinak přísném přístupu města tvoří příspěvky na pořízení kuchyňské linky lidem, kteří získají obecní byt, protože tyto byty standardně nejsou kuchyňskou linkou vůbec vybaveny: „*Jediné teda co jsme vytykali městské bytové a s čím asi nehneme, tak je poslední dobou dávají ty byty, ale bez kuchyňské linky. A to jsme, to jsme teda konzultovali s i s vedením městské bytové. Ale prostě městská*

bytová to poslední dobou nedělá jo (nedává linky) . Takže to je právě to na co my dáváme ty příspěvky, že prostě těm klientům koupíme kuchyňskou linku“

5.3.3. Zadluženost

Zadluženost obyvatel zkoumané lokality je zřejmě vysoká, jelikož se na tom shodovali téměř všichni experti. Primárním zdrojem zadluženosti přitom není neplacení nájmu nebo služeb spojených s bydlením, ale úvěry. Z výpovědí obyvatel lokality vyplývá, že většinou si brali úvěr na placení nájmu, což by mohlo vysvětlovat relativně dobrou platební morálku při hrazení nákladů spojených s bydlením. Obec se přitom snaží využívat preventivních nástrojů k indikaci hrozícího neplacení nájmu: „*Pokud je to náš klient a, tak my se to dozvíme, protože vlastně v souvislosti s novým zákonem vlastně o té sociální potřebnosti nebo teď se to jmenuje jinak, ale, co týká té dávky tak vlastně ta dávka se vyplácí na podkladě určitých dokladů. A jeden z těch dokladů nebo podkladů je i doklad o zaplacení inkasa. Takže pokud ten klient vlastně nedoloží, tak my už víme, že je nějaký problém a dá se to s tím klientem jakoby řešit, aby se nestalo jo, že ten nájem nezaplatí.*“ Dle výpovědí expertů podrobně obeznámených s hospodařením obyvatel lokality vyplývá, že ve většině případů mají lidé úvěry u nebankovních společností, jelikož banky těmto obyvatelům půjčují jen zřídka: „*Na adresu Pravoslava Veselého, Janáčkova nedává Spořitelna úvěry*“. Další expert specifikuje nejčastější společnosti, u kterých si obyvatelé zkoumané lokality půjčují: „*Home credit, T mobile a potom tady tyto Domovy a takhle. To byla nějaká, něco rychlé prachy, jako Provident, jmenovalo se to Domovy, kdy jim třeba z 2 tisíc narostlo 70. Takže to bylo až, že*“

Další expert odhaduje míru promořenosti zadlužením v lokalitě: „*...jako vesměs pomalu 50% těch Romů, co jsou tady, tak právě podepsali ty nevýhodné půjčky, a tím se oni vlastně dostali do problémů, a teď to tvrdě splácí, jo. Takže těch 30% to splácí v pořádku, jo, místo 12ti, 20ti zaplatí sto tisíc, no a ty ostatní mají prostě problém že oni to ani nemají z čeho platit. Takže tam dochází k těm exekucím, a dalším jiným.*“ a expert R6 doplňuje informace k exekucím: „*Některé exekuce jsme už zastavili, protože ty lidi to neměli z čeho platit, problém exekucí je tady jako velký*“

Na skutečnosti, že je zadlužení velký problém potvrzují experti ze samosprávy i z NNO: „*... ke mně chodilo dost lidí, kteří měli problém s nařízenou exekucí, jo, nebo řešili nějaký dluh, ale mohu říct, že za poslední rok nebo 2 roky, kdy začalo tady tohle Společenství Romů na Moravě, tak těch lidí chodí ke mně míň, protože oni tady tuhle problematiku řeší a když jsme se jich dotazovali nedávno, tak říkali, že zadluženost je dost velký problém.*“

Dále panovala shoda na tom, že půjčování peněz je v Hodoníně doménou nebankovních společností nikoli lokálních lichvářů z řad obyvatel lokality: „*Určitě je, Lichva tady je, ale ne ze strany Romáků, ze strany majority, nějaké ty rychlé prachy a takové ty srágoroviny.*“

5.3.4. Dílčí shrnutí

a) V Hodoníně je problém s velmi vysokou mírou nezaměstnanosti. To zaznělo ve výpovědích expertů i obyvatel města či lokality. Zároveň tuto skutečnost jednoznačně potvrzují i statistická data, neboť míra nezaměstnanosti v Hodoníně se pohybuje kolem 15%. Kolem této hodnoty se navíc míra

nezaměstnanosti pohybuje dlouhodobě, pouze v období vrcholící konjunktury kolem roku 2007 došlo k jejímu snížení pod hranici 15%.

b) Objem vyplácených dávek státní sociální podpory se setrvale snižuje s výjimkou rodičovského příspěvku. Nejdramatičtější pokles nastal u sociálního příplatku, který je navíc významně omezen od začátku tohoto roku. Z výpovědí expertů i obyvatel lokality vyplynula vysoká míra závislosti právě na dávkách. Naopak dávky v pomoci v hmotné nouzi významně narůstají ať již jejich vyplácený počet tak celkový vyplácený objem. Obec tak zřejmě kompenzuje svým sociálně potřebným obyvatelům snižující se příjmy ze sociálních dávek.

c) Zadluženost domácností žijících ve zkoumané lokalitě je vysoké a stále dochází k jeho prohlubování. Zde sehrál roli i výpadek významné sociální dávky „sociální příplatek“, kterou ještě v roce 2010 pobíralo více než 500 osob a dle nových pravidel lze očekávat, že ji v současné době pobírá jen zanedbatelný počet lidí.

5.4. Sociálně patologické jevy, kriminalita a bezpečnost

Obečná shoda mezi experty panovala v tom, že kriminalita není problém, který by Hodonín nijak zvlášť pálil až na několik výjimek. Z výpovědí několika expertů je zároveň patrné, že kriminalita se v Hodoníně, ani zkoumané lokalitě nepojí s etnickou příslušností a že víc kriminality působí i bílí: „My tvrdíme, že ghetto opravdu tady vytvořili, teď už to zas až takové ghetto není, ale je to o tom, že nepočítám teď Romáky, ale bydlí tam lidé, kteří jsou ohrožení sociálním vyloučením - nakromani, nezaměstnaní, alkoholici, mezitím Romáci, kteří denně chodí do práce, žijí spořádaně, jo. Ale rozhodně problémová, co se týče lokalit, je určitě Pravoslava Veselého a Janáčkova. S tím, že tam nebydlí jen problémoví jedinci a s tím, že víc problémových je tam neromáků než Romáků, ale bohužel se to tam vytváří, čímž tam vzniká jakoby taková ta kultura chudoby, jo, atkové ty náznaky už tam jsou, ... ale teď to tam malinko rozprášili s tím, že to tam fakt udělali tak, že minulá granitura jim ukončila nájemní smlouvy na dobu určitou, takže jim to bez udání důvodu ukončili“.

Nevýznamnost problému s kriminalitou potvrzuje i další expert: „Jak je tady kriminalita, na to vám zase může odpovědět buď pan ředitel Vašíček anebo pánové z odboru územního, na policii státní, městské, ale že by se tu děly nějaké násilnosti, tak jak všude jinde dost často jsou, co tady teda bylo, ale to nebyli nepřizpůsobiví občané, to se vůbec netýká toho našeho, té naší debaty, byly tady několikrát vykradeno zlatnictví nebo zlatnictví byla vykradena, zjistilo se to, že to je, to byly nájezdy ze sousedního Slovenska. Tak samozřejmě kriminalita tady je, ale jaká je, v jaké je míře ve srovnání s vedlejšími okresy nebo s okresy v rámci Jihomoravského kraje, to já vám nejsou schopný říct.“

Výpovědi potvrzují i statistiky nápadu trestné činnosti: „...my jsme kdysi, je to zpátky, možná dva, tři roky, dokonce jsme si vedli určitou statistiku na popud paní místostarostky, protože samozřejmě lidi poukazovali na to, že v té lokalitě.. nebo děje se tam to a toto. Já když jsem si zpětně vyfiltroval v našich záznamech z činností, kolik od tama přišlo stížností a kolik věcí jsme tam řešili, tak to byli jednotlivosti. Ta lokalita v tomto vůbec nevybočovala z jiných lokalit.“

Významnější problém údajně nepředstavuje ani gamblerství, které se v okolí lokality pochopitelně vyskytuje, ale nikdo jej neuvedl jako nějaký problémovější rys: „Gamblerství určitě tady je, ale není to prostě takové, že by to bylo až zhoubné, že by ta rodina kvůli tomu přišla úplně na buben nebo tak. I když stane se to a pak prostředky chybí, ale není to určitě tak ... je míň gamblerů než uživatelů, a není to až tak vyhraněné“

Drobnější problémy, což potvrdili i obyvatelé Hodonína v rámci kvalitativní sondy, představuje soužití, hluk a další. Nejedná se však ani o drobnější kriminalitu, ale jistou odlišnost v životním stylu: „Ti lidi tam bydlí, ti lidi jsou hlučnější, z toho teďka jsou ty stížnosti poslední nebo stížnosti, podnět, že si ti lidi, kteří si vytáhli lavičky, židličky sedí tam pod stromem před tím vchodem a baví se. Už jenom, že tam jsou, hlasitěji se baví, tak prostě těm lidem to vadí“

Jediným, artikulovaným problémem se tak v terénním šetření staly drogy. Zvláště pak výroba a užívání pervitinu, která je jednou z nejnebezpečnějších drog u nás v Česku: „Pervitin, tráva a toluen. Pervitin z toho důvodu, že tady se vaří v každém druhém baráku, vaří se tady všude v okolí, všechny

přílehlé obce, všude se vaří, čili tady ta droga je dostupná finančně ... za pár korun, tak stejně je tráva ... toluen tady je zakázaný prodávat, ovšem v Holiči je povolený, Holič je 4 km. Takže tam není problém. Fuukačů tu není až tolik, ale pervitin tu je fakt hodně a tráva ta tady je úplně.“. Tuto výpověď částečně potvrzuje i další expert, i když s mírnější dikcí: „To já se v tuto chvíli bavím spíš o pervitinu, toluenu, to jsou tady naše nejčastější drogy s tím pitím. Opiáty tady nemáme.“. Místem, kde je několik varen byly pak uváděny Dubňany, které jsou od Hodonína vzdáleny přibližně 4 km na sever.

5.4.1. Dílčí závěry

a) Z výpovědí expertů, obyvatel lokality i dalších obyvatel města vyplynulo, že v Hodoníně nejsou větší problémy s kriminalitou, což je zajímavé při tak vysoké míře nezaměstnanosti.

b) Jediným významnějším problémem, který v některých výpovědích zazníval jsou drogy a jejich užívání mladými lidmi. To však samo o sobě není spojováno s obyvateli zkoumané lokality a drogy tak představují problém celého města. Dle expertů se zde však nevyskytuje heroin, ale pouze pervitin či lehčí drogy.

c) V lokalitě, nebo v jejím bezprostředním okolí se nevyskytují téměř žádné herny a obecně panovala shoda, že problémem Hodonína není ani gamblerství.

5.5. Sociální služby, politika obce

Na rozdíl od oblasti vzdělávání, v oblasti sociálních služeb a politiky obce se ukazuje jeden z nejzávažnějších problémů ve vztahu k problematice sociálního vyloučení. Tímto problémem je charakter některých poskytovaných služeb a schopnost obce zajišťovat transparentní systém poskytování služeb dostupných všem bez ohledu na rodinnou příslušnost. V Hodoníně přitom působí dvě konkurenční sdružení, které se obě zaměřují na práci s Romy. Prvním sdružením je Sdružení Romů a národnostních menšin v Hodoníně, kterému předsedá pan Malík a druhým sdružením je Sdružení Romů a národnostních menšin na Moravě, které vede pan Holomek. Sdružení pana Malíka působí v Hodoníně delší dobu a dlouhodobě se těší podpoře ze strany města. Někteří respondenti však uvedli, že jejich služby jsou jen pro určité Romy. To potvrzuje ve své výpovědi ostatně i expert R9: *„Takže vidíte, že ta spolupráce opravdu je. Spíš vidím trošku problém mezi nimi, tam skutečně může nastat problém, protože ono ti Malíkovci, když to tak nazveme, jo, tato oficiální organizace nespolupracuje se všema Romama a vznikají tady jiné jakési korporace nebo jak to nazveme“.*

Z další výpovědi je přitom patrné, že se očekává od jednotlivých sdružení, že se sami mezi sebou dohodnou, jak uvádí expert R8: *„A potom je tady ještě jedna taká skupina, to je pan Kučera, Jan Kučera, která se mně zdá být, že je solidní, ale zatím nenašli společnou řeč s tím Malíkem. Já si myslím, že kdyby tito 2 skupiny našly společnou řeč, tak by bylo v Hodoníně úplně vyhrané a bylo by to perfektní.“.* Podle výpovědi experta R15 je přitom očekávání pomoci v nalezení dialogu jedním z motivů proč se město přihlásilo ke spolupráci s agenturou: *„My právě jsme uvítali, že můžeme spolupracovat v budoucnosti s agenturou pro sociální začleňování, protože tady vidíme problém hlavně té nespolupráce těch organizací, které chtějí něco dělat a není to nijak koordinované a navzájem se třeba i ti dospělí pomlouvali.“*

Jiný expert naopak uvádí, že jedinou motivací ke spolupráci s agenturou byla podpora v oblasti terénní sociální práce: *„...proto jsme si sem tu Agenturu pozvali, jinak by byla ta Agentura naprosto zbytečná pro nás, protože tady nejsou žádné násilí, to bylo v Břeclavi a tak dál, proto jsme si sem nevolali. My jsme si je sem, aby nám pomohli začlenit ty lidi aspoň některé, někteří jsou nezačlenitelní a nepřizpůsobí a ti nakonec možná, tím toluenem se jim rozloží organismus a zemřou zřejmě, ale už, jsou tam i lidé, který se dají jaksi "napravit" nebo jestli to je to správné slovo, prostě přizpůsobit a najít jim třeba práci třeba aspoň nějakou.“*

Dalším problémem je finanční nejistota řady organizací, což je obecný problém v sociálních službách. S odkazem na problém financování služeb a rozvoje expert R1 vysvětluje proč nemá smysl příliš plánovat dlouho dopředu: *„A nějaké výstupy, protože něco dlouhodobě plánovat protože my žijeme ze čtvrt roku na čtvrt rok, protože my třeba v červnu víme, že dostaneme na další rok od kraje dvě stě tisíc. V lednu si dozvíme, že dostaneme dalšího půl milionu prostě jo. Takže my nemůžeme mít nějakou strategii dlouhodobou a nevím s čím máme pracovat, protože to jsou takové úseky od přežití do přežití a nevíme vlastně co...“*

Z několika výpovědí vyplynula potřeba po zřízení nějaké občanské poradny, která by poskytovala poradenství lidem zadluženým a s dalšími problémy, podobně jako potřeba nízkoprahového zařízení:

„...je tu charitní poradna, kde teda jsou dvě děvčata jako sociální pracovníce plus na DPP tam je právnička. S nimi je častá spolupráce...Ale hodně si je tady právě kvůli tomu právnímu poradenství posíláme, jako klienty, protože ne že by to byly věci složité, ale kvůli tomu, že toho je strašně moc, co se nedá zvládnout.“

Dalšími službami, které v Hodoníně údajně chybí jsou služby ubytovacího typu, především doplněk k těm, které zde již působí: *„Dostatečně pokryty, jak v čem. Nejsou. Chybí azyl pro ženy a chybí azyl pro rodiny, především. To je náš největší problém, protože tu je azyl pro muže, psychodomeček - doktor Králík, což tam může jít někdo pouze s nějakou diagnózou.“*

Expertka R6 popisuje vývoj poskytovaných služeb v čase, kdy jsou služby poskytované pestrému spektru potřebných klientů: *„terén tady v Hodoníně je už dávno zmapovaný, za 11 roků, prostě lidi jsou naučený chodit na kontaktní centrum, naučili se chodit do poradny, ví kdy my chodíme tam a terén jako takový už se dělá pouze s bezdomovci, což je další skupina lidí, většinou jsou to neromové, Romů není tolik, a jsou to bezdomovci, které navštěvujeme v terénu“*

Řada expertů z řad NNO si také chválila spolupráci se sociálním odborem. Příkladem může být výpověď následujícího experta: *„.....úžasný lidi, na sociálce na dávkách ... dámy co sedí na úřadě práce, absolutně bezproblémové...“*

5.5.1. Dílčí shrnutí

a) Experti se shodovali na nedostatečné kapacitě terénní sociální práce. Její navýšení byla také jednou z motivací spolupráce s Agenturou (ASZ). Ve městě působí několik služeb, ale většinou je nedostatek po profesionálním charakteru sociálních služeb poskytovaných všem potřebným.

b) Ze strany NNO si většinou expertů pochvalovali spolupráci se sociálním odborem města.

c) Někteří experti stejně jako obyvatelé lokalit potvrzovali, že služby některých neziskových organizací nejsou pro všechny a jsou poskytovány projektivně, většinou na příbuzenské bázi. Charakter některých aktivit se přitom zbytečně zaměřuje na kulturní oblast, přičemž je identifikována potřeba v sociální oblasti (předlužení, práce, bydlení, apod.)

d) Dle výpovědi různých expertů vyplývá, že město nedokáže vytvořit neutrální platformu na které by docházelo k jednání se všemi relevantními neziskovými organizacemi, které mezi sebou spouští a rozcházejí se také v přístupu k poskytování služeb klientům.

5.6. Vztahy mezi obyvateli

Na rozdíl od ostatních oblastí, kde panovala mezi výpověďmi relativní shoda, tak při otázce na vztahy a klima v lokalitě se řada respondentů vyjadřovala vzájemně téměř opačně. Přesto lze říci, že celkem převažovaly pozitivní výpovědi a ukazuje se, že ani v této oblasti nebude Hodonín ukázkou výjimečně problémovou lokalitou. Na jedné straně tak zazněly výpovědi o obavách večer? „*Samozřejmě těchto pět rodin přitahuje dalších padesát a více rodinných příslušníků jako jo..takže ono to tam opravdu někdy vypadá jako ghetto někdy večer.. Asi tak, mezi lidma v Hodoníně je známo, že třeba jako koupit byt, tak na Pravuše Veselého ne...*“. Na druhé straně je ilustrativní výpověď respondenta: „*: Jsme hrozně rádi, že je tady jakýsi klid, že tady ty třenice, jak jsou v tom Rumburku a v tom Novém Boru a jinde na té severní Moravě, kde hází Romům zase i třeba ti takoví ti agresivnější radikálové ty zápalné, vždyť to je hrůza tady toto, co se děje, to přeci to není normální, taková eskalace násilí*“ a ten samý respondent pokračuje: „*...že nejsou žádné třenice, chvála pánu bohu, mezi majoritou minoritou vždycky jsou nějaké individua, kde Rom je nepřizpůsobivý, opije se a pořvává, může někoho obtěžovat. Na druhé straně je někdo rasisticky založený a může třeba taky napadat ty Romy.*“

Při otázkách na pocit bezpečí odpovídali překvapivě relativně smířlivě i obyvatelé žijící mimo lokalitu, jako například následující výpověď: „*Já si myslím, že už ne. Dřív to byly Rybáře, teď už ne. Dřív tam bylo hodně Romů, byl tam takový nepořádek ... a výtržnosti, teď už tam jsou krásný domečky.*“

V několika výpovědích se přitom objevily informace o jakési vraždě Roma a vyznívalo to trochu jako výčitky vůči Romům, že jsou v Hodoníně utlačováni: „*Nechci to až nějak nafukovat, ale já mám ten pocit, že nějaký snad zabili nějakého Roma, si myslím, ale už si to vůbec nepamatuju, je to pár roků zpátky, ale něco takového tady bylo a bylo to hrozný, nějak si to nevybavuju, nemám ten pocit, že by mě oni nějak ohrožovali tady*“

Info (aktuálně.cz): Jde o jeden z nejbrutálnějších případů, v němž se slovo rasismus skloňovalo. Čtveřice opilých mladých mužů v Hodoníně zbila a poté zapálila romského bezdomovce. Šestadvacetiletý Rom Ján Tóth, přezdívaný Lapin, seděl 17. května 2007 za obchodním domem Centrum, když ho parta obstoupila. Začali ho bít a pak jej jeden z útočníků polil toluenem, který měl "Lapin" u sebe. "Měl to být trest za to, že nás před časem napadl narkoman," vypověděl Michal Vala, jeden z viníků. Nakonec jeden z nich vytáhl zapalovač a bezdomovce zapálil.

O tomto brutálním činu se zmínilo několik dalších respondentů a všechny tyto výpovědi byly velmi podobné.

Někteří respondenti zmiňovali jako pozitivní zkušenost pořádání kulturních akcí ze strany některých Romů. Jednalo se přitom právě o sdružení pana Malíka: „*Festlival tance nebo tak nějak, vystupují tam každý rok, nedívají se na to jenom Romové, žejo, tak to bych řekl, že napomáhá. Jako Romové tady třeba pracují v rámci veřejně prospěšných prací, vidí je lidi dělat, jo, venku, tak to si myslím, že všechno napomáhá, že neříkají - jste na dávkách a my na vás musíme dělat*“

6. Výstupy

6.1. Dobrá praxe

6.1.1. Efektivní síť základních škol

Jak je patrné z mapy lokality s vyznačenými základními školami, je v Hodoníně efektivně rozprostřená síť základních škol a tyto školy mají přirozené spádové oblasti. Jelikož je škol v Hodoníně poměrně málo, nepotýkají se tyto školy s nedostatkem žáků. Kapacita těchto škol je přitom velmi podobná. Mezi sociálně znevýhodněnými obyvateli má několik škol dobrou pověst což posiluje integrační tendence, kdy rodiče posílají děti do různých škol a žádná z místních běžných základních škol nemá pověst jako tzv. „komunitní“, jak se dnes v řadě případů označují školy s výraznou většinou Romů. Ideálním se jeví i skutečnost, kdy nejsou při základních školách zřizovány přípravné ročníky, které mnohdy ve svém důsledku vytvářejí segregační tendence.

6.1.2. Záměrně nejsou podporovány ubytovny

Další velmi zajímavou praxí ze strany města je nepodporování a neproplácení nákladů na nájemné v ubytovnách. Zřejmě i tato praxe vede ke stavu, kdy nejsou ceny ubytoven tak enormní jako v některých onych městech, kde se potýkají s problematikou sociálního vyloučení. Tato politika města je přitom dlouhodobější a konzistentní a nemění se ani s výměnou politické reprezentace ve volbách.

6.2. Identifikovaná ohniska problémů

Celkově lze říci, že v rámci terénního šetření bylo identifikováno relativně malé množství opravdu zásadních problémů, které by vedly k prohlubování sociálního vyloučení ve městě Hodonín. Naopak byly identifikovány dobré praxe, které se vymykají běžné praxi řady měst ohrožených problémem sociálního vyloučení. Výpovědi expertů se přitom shodují v mnoha ohledech i se statistickými údaji a pozitivní vývoj v Hodoníně potvrzuje i Indikátor míry sociálního vyloučení podrobně rozpracovaných v kapitole 4.9. Následující identifikované problémy proto představují ohniska problémů v Hodoníně, nicméně nepředstavují standardní mechanismy vydělávání na chudých a ve většině případů jsou tyto problémy spíše důsledkem nedůsledného a v některých případech neprofesionálního přístupu ze strany samosprávy, či relevantních institucí.

6.2.1. Klanový versus občanský přístup NNO

Pravděpodobně nejzávažnější problém, identifikovaný v rámci terénního šetření, představuje praxe některých NNO při poskytování služeb klientům. V rámci šetření se nepodařilo odhalit na základě jakého klíče jsou tyto služby poskytovány, ale domněnky některých respondentů byly, že se jedná o rodinné vazby v širším slova smyslu. Tyto aktivity se pak zaměřují především na podporu kulturních akcí, nikoli na poskytování služeb ať již dle zákona o sociálních službách či nikoli. Jako příklad takovéto praxe bylo několika respondenty zmiňováno Sdružení Romů a národnostních menšin v Hodoníně.

6.2.2. Malá kapacita sociálních služeb poskytovaných terénní formou

Zatímco na poli pobytových služeb, či jiných forem služeb sociální prevence je registrováno několik těchto služeb, naprostý nedostatek byl řadou respondentů z řad expertů, ale i z řad obyvatel lokality identifikován v oblasti terénních programů, které představují jeden z typů služeb sociální prevence. Jedná se přitom především o služby zaměřené na sociálně nepříznivé situace v oblasti bydlení, předlužení, apod. Zvláštní důraz byl přitom kladen experty na nedostatek profesionality u některých služeb, které jsou na tyto oblasti zaměřeny.

6.2.3. Neschopnost efektivní komunikace NNO a města

Tento problém do jisté míry souvisí s problémem předešlým, jelikož jeho jádro je v konkurenci některých NNO. Tato konkurence je opět postavena na základě protektivnosti některých poskytovatelů služeb vůči určité privilegované cílové skupině. Několik respondentů přitom deklarovalo problém, že se některé organizace nedokáží vzájemně domluvit a město Hodonín nedokáže vytvořit podmínky pro nastavení vzájemného dialogu. Obava z potenciálně neúspěšné ingerence vede k očekávání role agentury jako nestranného hráče, který by tento dialog mohl nastavit. Respondenty popisovaný stav může mít vliv na celou řadu oblastí poskytování služeb ze strany NNO, efektivní financování těchto služeb atd.

6.2.4. Netransparentní přidělování sociálních bytů

Chybí koncepce prostupného sociálního bydlení s jasnými pravidly a způsobem fungování. V této podobě jsou služby roztrženy a určité cílové skupiny opomenuty úplně (azyl pro samotné ženy, muži bez psychické poruchy). Jednotlivé stupně nejsou vnímány jako možné prostupné stupně, kdy má klient možnost postoupit výš a postupně se tak začleňovat zpět do společnosti.

Správu městských bytů zajišťuje obchodní společnost města, každý návrh na přidělení bytu prochází radou města. Sociální odbor disponuje cca 20ti „sociálními byty“, které přiděluje vhodným zájemcům dle vlastních šetření na základě sociální potřeby. Jedna z hlavních podmínek bytové správy je, že budoucí nájemci nesmí mít dluh vůči městu. I po splnění podmínek stanovených pro přidělení „sociálního bytu“ a doporučení uchazeče soc. odborem se stává, že rada města rozhodne o nepřidělení bytu, případně celkově byt z fondu „sociálních bytů“ zcela vyřadí a přidělí někomu jinému dle vlastního uvážení. Netransparentní pravidla dávají prostor pro spekulace o protekcích, které lze jen těžko ověřit nebo je naopak vyvrátit. Absence těchto pravidel proto jednoznačně zhoršuje situaci v oblasti sociálního bydlení.

6.3. Politický kontext sociálního vyloučení

Z hlediska konceptu sociálního vyloučení je situace ve městě Hodonín charakteristická tím, že se místní reprezentace dlouhodobě snaží vzniku sociálně vyloučených lokalit zabránovat, což je postoj v českých městech poměrně neobvyklý. Z původních dvou lokalit identifikovaných v tzv. Gabalově mapě zbyla v Hodoníně jediná, přičemž pozoruhodný je fakt, že po zveřejnění dotyčné analýzy sociálně vyloučených lokalit město Hodonín oficiálně usilovalo o vymazání jedné z nich z mapy i ze skutečnosti, a to formou rozestěhování zdejších obyvatel mimo jasně identifikovatelný uzavřený prostor tak, aby etnicky stigmatizovaní lidé nebyli koncentrováni na jednom místě.

Co se týká oblasti vzdělávání, již bylo zmíněno, že Hodonín představuje “dobrou praxi”. Oficiální instituce nebrání rovnoměrnému rozmístění etnicky stigmatizovaného žactva v kontextu místních škol. Takový způsob distribuce žáků je v českých obcích neobvyklý a pokládáme jej za jednu z forem sociální integrace. Absence segregovaných tříd či škol pro děti ze sociálně vyloučených rodin též nepochybně souvisí s faktem, že většina místních romských dětí nastupuje na střední školy. Vyjma faktu, že romské děti nevyužívají předškolního vzdělávání, vychází z šetření, že sociální vyloučení se v oblasti školství neodehrává.

Uvnitř místní romské populace jsou patrné bariéry mezi několika rodově-rodinnými uskupeními, což může souviset i s výše popsanou situací ve sféře základního vzdělávání (ve tom smyslu, že jednotlivé romské rodiny posílají děti do různých škol). Fakt, že jednotlivé rodiny jsou sociálně a symbolicky odděleny, determinuje situaci na úrovni místních NNO, které podle zástupců města nejsou schopny navzájem kooperovat. Určitou formu mediace mezi nekomunikujícími NNO si zástupci města Hodonín slibují od působení ASZ. V dané souvislosti se nabízí otázka, zda je rozumné aktivně usilovat o smíření nespolupracujících organizací. Předpoklad, že Romové tvoří kompaktní komunitu, v jejímž rámci panuje či by měla panovat vzájemná solidarita, je etnocentrickým omylem. Avšak právě o tento předpoklad se obvykle opírají očekávání úřadů, že Romové budou vystupovat jednotně prostřednictvím svých reprezentantů či organizací. Fakt, že mezi lidmi označovanými za Romy jednota nepanuje, v důsledku čehož není možné vytvořit jednu reprezentaci či jednotný soubor NNO aktivit, není chybou místní “komunity”, ale chybným očekáváním založeným na bizarním přesvědčení, že lidé, kteří podobně vypadají, zákonitě tvoří uzavřené homogenní skupiny.

Výjimečnou se v Hodoníně jeví i strategie neposkytování doplatku na bydlení klientům, kteří bydlí na ubytovnách. Z toho důvodu nejsou místní ubytovny předražené, resp. neexistují podmínky pro masivní rozvoj ekonomických struktur parazitujících na sociálním vyloučení.

6.4. Možná řešení

Navrhovaná řešení představují jen velmi povrchní nástroje, které představují možné řešení identifikovaných problémů v rámci terénního šetření. Tato řešení mají za cíl inspirovat případné zájemce a nepředstavují ucelený a do detailů připravený koncept řešení identifikovaných problémů.

a) Profesionalizace a kapacitní navýšení TSP

Jak je podrobněji popsáno v kapitolách 6.2.1. a 6.2.2. představuje problém neprofesionalita při poskytování některých typů služeb sociálně znevýhodněným. Právě důsledná profesionalizace těchto služeb, registrace služeb jako sociálních služeb podle zákona 108/2006 Sb. a systematická kontrola efektivity poskytování těchto služeb ze strany města by mohly eliminovat řadu identifikovaných problémů. Profesionální služby jsou dostupné všem potřebným bez rozlišování rodové příslušnosti apod. Zároveň by bylo potřeba podpořit stávající organizace, popřípadě přilákat další poskytovatele sociálních služeb, v rozvoji a kapacitním nárůstu poskytovaných sociálních služeb terénní formou tak, aby byly službami zasaženi i ti lidé, kteří nedokáží formulovat vlastní problém a aktivně vyhledat pomoc.

b) Vytvoření komunikační platformy mezi zástupci města a poskytovateli služeb

V kapitole 6.2.3. je podrobněji popsán problém spojený s komplikacemi v komunikaci města s některými neziskovými organizacemi a zvláště pak komplikace v komunikaci těchto NNO navzájem. Ačkoli někteří představitelé města vyjadřují vůli, aby se tyto NNO navzájem dohodly a pak jednali se zástupci města, jeví se tato představa jako nereálná a právě proto by měl tuto komunikaci mediovat někdo nezatížený lokálními problémy, respektive lokálními zájmy. Jako vhodná platforma se může jevit lokální partnerství, které je standardní součástí realizovaných aktivit ze strany Agentury pro sociální začleňování. Zároveň je třeba odmítnout snahy města o nezúčastněnou domluvu samotných NNO, tato úloha primárně náleží právě samosprávě a podpora ze strany Agentury bude dočasná a právě prizmatem dočasnosti je třeba na tuto formu intervence i nahlížet.

c) Vytvoření transparentního systému sociálního bydlení

Ačkoli existuje velmi málo měst, kde by fungoval prostupný systém sociálního bydlení, je třeba apelovat na změnu pravidel užívaných při poskytování sociálních bytů. Systém je víceméně statický, jednostupňový a kapacitně poddimenzovaný. Systém by měl být na úrovni vstupu otevřený různým cílovým skupinám a měl by umožňovat startovací stupeň volit dle individuálních možností a potřeb. Zároveň by měl být systém otevřen i sociálně nejslabším, kteří se ocitli v neřešitelné situaci. Tak jak je systém koncipovaný vyžaduje významnou reformu, k jejíž realizaci by měli být přizváni odborníci z řad specialistů na sociální bydlení, sociální služby, apod.